

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Bongus C. 100. 101.
in Tilsman

DAVBOX

III 43. - 122.

LN 1617

ex 1

M

Joh. Frid. Vilgismuss mal Blinddruck. f. A. S. C.

En Predicken

som skeede

ydi

Erlig Selbyrd

**dig oc Gudsfrægtig mands /
salige Johan Friis' begraaffuelse**

ydi Kjøbenhaffn / den nittende dag

Decembris / Aar eff

ter Guds byrd

M.D.LXX.

Aff

**Anders Spørriissens
Bedel.**

Prentet i Kjøbenhaffn / aff

Laurens Benedicte.

1576

Cum Privilegio.

IOHAN FRIIS TIL HESSELAGER.

Erlig oc Velbyrdig Niels
 Friis / Frederich Friis oc Chri-
 stian Friis / brødre: Sammeledis Frue
 Karine Friis / Børn Anderssons Huss-
 frue til Stenholt / Jomffru Dorette
 Friis / Jomffru Berte Friis / Jomffru
 Margrete Friis oc Jomffru Elizabeth
 Friis / Søstere / alle salige Henrick Friis
 Børn til Ørlunde: Desligest Jacop
 Trolle / Byrge Trolle / Arild Trolle
 Jesper Trolle oc Jomffru Berte Trolle /
 forne salige Henrick Friis / salige Daat-
 ters / Frue Anna Friis Børn / nu alle
 salige Johan Friis til Hesselager /
 Borreby oc Hagested arffuinge /
 sine synderlige gode
 venner :

Minster Anders Søffrinsson vedel/
 Naade Fred oc Barmhiertighed
 aff Gud Fader ved vor Herre
 Jesum Christum.

Plutarchus scriffuer / at
 Kong Midas som hand en
 gong vaar dragen vdi Jact /
 fand for sig i Skoffuen Siles
 (:) ij num /

num / huilcken hand loed atspøre / huad
det allerbeste vaar / som it Menniske bur
de mest at yncke oc begære. Silenus
holt sig aff begyndelsen / lige som hand
haffde varit alldelis dum / men der hand
met vold tuingdis til at tale / da suarede
hand oc sagde : O du forgengelig Sæd/
føð aff en ælendig Fader oc vsel Lycke.
Huorfaare tuinge i mig at sige det som
vaar eder langt bedre at icke vide. At al
drig varit føð / det er det allerbeste : Der
næst at den som føð er / kunde met det al
lerførste hendø.

Dette Suar loffue oc prise de Hes
denske Poeter oc Vise Philosophi vdi de
ris scrifte oc Bøger / besynderligen naar
som de klage offuer dette Liffs store oc sua
re ælendighed / som alle Mennisker paa
henger / fra deris første føðsels time indtil
deris dødedag.

Huileken deris vrange mening er i
nogen maade at orsage / fordi at de icke
vide huorfaare Menniskten er saadan
Guds retfærdige straff paakommen aff
begyndelsen / ey helder kunde aff sig selff
finde nogen grundfast raad eller krafftig
Lægedom / til at stille eller aldelis bort
ta

tage saadan forderffuelig ælendighed.

Men at der findis endnu paa denne dag / mange saa daarlige oc vforstandige Mennisser / ja end oc saa iblant dem som haffue Guds ords Liuss / huilcke giffue denne forscreffne Hedenske Sentens oc viidsfarende mening samtycke / det er ingelunde at lide eller taale i nogen maade.

Thi endog det i sandhed maa siges om Fordømmelsens børn / som Christus sagde om Juda / at det vaar dem bedre / at de aldrig haffde været fødte / saa haffuer det sig alligeuel langt anderledis met de leffuende Christne oc Guds børn. De som vide aff Guds ord / icke alleniste huorfaare Mennisten er vndergiffuen dette liffs mangfoldige ælendighed oc denne timelige død / men oc saa kunde saa oc finde i den hellige Scrift / Sielens trøst oc Lægedom / mod huer den slaus bedrøffuelse / som dem her kand paa komme. Saa de derfaare icke haffue for nøden at mistroste sig self / eller vdi Waalmodighed vredis paa Gud deris Skabere / Men meget mere huer i sin stad tacke Gud / baade at hand haffuer vdfordt off aff vor Moders lif / oc aff sin Guddommelige

(:) iij

for

forfyn oc naade/dagligen opholder/besker-
mer oc forfeer off met alt det wi behoff
haffue til Siel oc Liff. Oc er ydermere
tilbørligt / at wi bede den samme naadige
Gud i Himmelen/ at hand fremdelis vil
beuare off / fra all vaade oc wlycke/ oc op-
holde off for sit hellige Naaffns skyld/ indtil
wi komme til vort maal oc siste time / paa
huilcken hand haffuer forfeet/ at hente off
her fra/ hiem til vort rette Fæderneland i
Himmerigis rige.

Blant mange oc atskillige viciige
Orsager/ huorfaare wi saaledis skulle be-
de Gud/ at hand vil forlengge off vort leff-
nit / ere disse Fem de beshynderligste.

Forst / paa det at wi kunde
haffue tid oc rum / til at lære retteligen at
kiende Gud allmectigste oc hans gode vi-
lie/som hand off det scriffteligen i sit helli-
ge Ord haffuer obenbaret.

Thi det er den allernpperste giernin-
som noget Menniske kand bestille her
Jorden/ at lære ret at kiende Gud. Huo
som det haffuer lærd / hans naaffn er
opscreffuen i Liffsens Bog / iblant de vds-
ualde deris tal / oc hannem skal giffuis at
æde

æde aff Liffens træ / som er i Guds Paras
dis. De tuert imod / huo som icke lærer
at kiende Gud i dette liff / til den samme
vil Dommeren sige paa den yderste dag /
Dig bort fra mig / thi ieg kiender dig icke.

Her om vidner den ganckse hellige
Schrifte / oc Christus siger selff hosi Jos
hannem i det syttende Cap. Det er det
euige Liff / at kiende dig allene en
sand Gud / oc den du vdsende Je
sum Christum.

Dernæst haffue wi oc saa for
nøden / at bede den naadige Gud / som
haffuer ved sin hellig Aand opliust vore
hierter / met sin sande oc salige kundskab /
at hand vil oc fremdelis fuldkomme det
som hand haffuer begynt i oss. Det er /
at hand vil giffue oss liffs frist / at wi kun
de vnder daglig oc idelig Guds fryctigheds
øffuelse / forfremmis i Troen / paakaldelse
oc andre saadanne gode oc hannem tack
nemmelige idret.

Ved saadanne øffueller vore wi til stør
re fuldkommenhed dag fra dag / at wi dag
lige forklaris jo mere oc mere effter vor
Herris Jesu Christi billede / fra den ene
(:) iij flars

klarhed til den anden / ved H & K
2. Cor. 3. R & N S Aand som Paulus siger.

De i det wi stedsse oc altid anamme
oc fornemme Guds wsigelige godhed
mod oss / saa optendis wi til retsindig el-
skelighed mod hannem / loffue oc tacke
hannem met aluorlige Bøn oc tacksigelse
uden affladelse. Desligest lader sig see
Troens fruct oc Guds kierligheds sande
tegn i oss / met brøderlig kierlighed indbyr-
dis mod vor Næste / besynderlig de fattige
oc bedrøffuede / huilcke paa den yderste
dag kunde giffue oss it gaat vidnisbyrd /
naar wi skulle anammis ind i de euige bo-
lige / ved vor Herre Jesum Christum.

Tredie Orsage / huorfaare wi
skulle begære aff Gud / at hand vil for-
lenge baade oss oc andre nyttelige Christ-
ne i sin Menighed / vore liffs dage oc
Aar / er denne / at wi kunde fordre oc for-
fremme / den sande Christelige Lærdom
oc Religion / til vore effterkommere.
Saa at de kunde saa den reen oc pure uden
wildfarelse oc falskheds beblandelse / met de
høyuerdige Sacramenter effter deris ind-
skickelse oc vdi deris rette brug.

Thi

Hi der er ingen ting / som staar off
Christne bedre / som ere aff den hellig
Alands naade opliuste i Guds kundskab /
end at wi met tacknemmelige oc fromme
hierter / vden falsk / vise andre paa Sand
heds oc Liffsens vey / at de met off kunde
vorde arffuunge til det euige liff oc Salig
hed.

Wi kunde ey helder beuise vore eff
terfommere nogen større velgierning / end
at wi aff it gaat hierte / troligen meddeele
andre / beshynderlige vngdommen / en ret
sindig Vnderuissning / om den sande
Guds hellige værelse oc vilie. At wi saa
ledis kunde lade her effter off / de som kun
de i vort sted dyreke oc tiene / prise oc paa
falde Guds naffn her paa Jorden / oc si
den i Himmerigis rige i all euighed. Der
faare siger Dauid i den attende Psalme
til hundrede: Jeg skal icke dø / men leffue
oc kundgiøre H E R R E N S velgier
ninger.

Sierde Orsage / huorfaare
wi skulle bede Gud at hand vil forleng
vort leffnit / er denne / at saadan vor Bøn
skal være it vidnißbyrd om Guds gode for
syn / met huilcken hand regerer oc ophol

(:) v der /

der/ ickē aleniste/ alle sine henders giers
ninger i Himmelen oc paa Jorden /
Men ocsaa aff sin synderlige godhed /
haffuer en Faderlig omhu for sine vduals
de Børn / haffuer tald alle deris hoffuit
Haar/ oc beuarer dem met Legem oc Siel
fra en ond wforuarendis brad død / oc all
anden vaade oc wlycke / indtil hand ved
denne timelige død/ henschytter dem vdi sit
Rige.

Thi lige som wi ickē skabis i vor
Moders liiff eller fødts til denne Verden
aff slompelycke / saa leffue wi ickē helder
eller hendø aff nogen wforuarendis henz
delse. Men den allmectige oc Barmhierz
tige Gud/ er den som ickē alleniste ved dis
se naturlige ting / klæde oc føde ic. ophol
der vort liiff / men ocsaa naar som wi haff
ue huerecken styrcke i oss selff / eller finde bi
stand eller Lægedom hoff noget Creatur /
da fand hand aff sin Guddommelige
maect / opholde oc styrcke oss / imod all
Menniskelige dom oc mening/ saa wi ickē
noctsom kunde forundre oss der paa. Der
saare kalder Moses/ Gud sit liiff oc lange
Alder. Deut 30. Oc David kalder han
nem Liffsens kilde. Psal. 36.

Den

Den Femte oc siste Orsage/
huorfaare wi bede Gud at hand vil forlen-
ge vore dage oc Aar/er denne/ at der kand
være den ene Christen oc gode ven effter
den anden / som kand beuise huer anden
indbyrdis tilbørlig oc tacknemmelig tie-
nist / vdi deris yderste døds stund/ mee
trøst oc husualelse/ oc effter denne timelige
død met en erlige jordesærd at forskaffe/
effter Christelig oc god gamle sædane.

Thi der som wi alle til lige/ bleffue i
Guds hastige vrede oc strenge Dom hen-
ryete / spænd wi komme til nogen Alder
oc god forstand/ da haaffde ingen effter sig
nogen/ som kunde enten forskaffe hannem
it hæderlig leprestæd/ eller giffue hannem
it gaat erligt vidnisbyrd om hans Christe-
lige leffnit oc salige affgang/ som kunde
være den døde til ære paa sit gode ryctis
vegne / oc de igenleffuendis til it nyttelige
Exempel at efftersølge baade vel at leffue
oc vel at dø.

For saadanne Orsager skyld / som
nu ere opregnede / haaffuer den gode from-
me Kong Ezechias/ der hand vaar døds
siug / affbedet Gud / met en grædende oc
aluorlige Bøn/ at Gud sparede hannem

(:) vj

oc

oc lagde femten Aar til hans leffnit/ som
hand det oesaa bekiender vdi sit Klages
seriff/ met disse ord.

HERRE der aff leffuer mand/ at
min Aandis lifff staar aldelis vdi det / thi
du loedst mig soffue oc giorde mig leffuen-
de.

Thi Hellsfuede loffuer dig ick / oc
Døden priser dig ick / oc de som nedfare i
graffuen/ bie ick effter din Sandhed.

HERRE hielp mig / saa ville wi
siunge min sang/ saa lenge wi leffue / i
HERRENS Huffs.

Saaledis skulle oesaa wi effter dette
exempel for disse forscreffne Orsager /
ingelunde lade oss forføris / aff den He-
denske vildfarende mening/ at wi ville hol-
de det for ont oc skadeligt / det som Gud
haffuer forordinered oss til gaffn oc gode :
eller vnder Kaarssit vorde Btaalmodige
at vredis paa Gud/ oc søge effter huorlun-
de wi kunde forkorte vort egit leffnit. Men
wi skulle met tacknemmelige hierter tacke
Gud for allting / bekiende oc prise hans
velgierninger / oc bruge dem til hans ære /
oc den Christne Kirckis gaffn. De dog
alligenel i vort gantske liffs tid / være all-
tid

tid beridde ved en aluorlige oc salige peni-
tens/ vdi viffe Haab oc tilbørlig adtraa/
effter det euige Liff. Saa at naar den
H^ERe Christus vor fiere Brudgom
kommer/ oc vil enten hente oss her fra den-
ne grædedal ved denne timelige Død/ eller
gigre en ende paa denne Verden/ wi kun-
de da huer i sin stød findis met brendende
Lamper/ oc bestaa for den H^ERe Je-
su Christi ansiet.

Dette saaledis at fremsætte i
denne Fortale til eder / mine gunstige oc
gode venner/ haffuer fororsaget mig/ den-
ne salige Herris/ Johan Friis oc hans
fiere Sydstinds leffneds Historie. Vdi
huileken wi see / Guds synderlig oc vnder-
lige forsyn / aff huileken Gud begaffuee
hannem met en hæderlige oc lang Alder/
vdi huileken hand baade lærde selff megeet
gaat / oc siden sit gantske Fæderne Land
til gaffn oc ære / beuiste sig it leffuendis
Lem i den Christen Næmghed.

Det samme som ocsaa noget nær
vederforis alle sin hans sydstinde / vnder-
tagen de to hans Brødre/ Erlige oc vel-
byrdige Claus Friis oc Jacob Friis/ som
i de

i deris yngdoms dage Christelige hendes
de. De Erlig oc Velbyrdig Frue Marine
Friis / som leffuede en saare kort tid effter
at hun haffde haffd Bryllup / met Erlig
oc velbyrdig Claus Brne.

De andre allesammen ere kommen
til en herlig lang Alder. Thi Velbyrdig
oc Gudsfryetig Jomffru Margret som
for nogle faa Aar i Odensee / hensoff i
HÆren / vaar icke langt fra halffierdes
sindstiue Aar.

Men i eders Forældre er dette at for-
undre / at lige som de begge komme aff
Guds naadelig forsyn til mange Aar / sig
selff / eder oc mange andre til megen glæ-
de oc gaffn : Saa ere de oesaa snarligen
effter huer andre henfallede.

Eders fiere Fader gick det som hand
sagde / der hand hørde den sorgesuld tiden-
de / om sin salige Broders afgang / at
hand selff strax der effter i den siortende
vge / hensoff sødeligen i Jesu Christi be-
kiendelse oc paakaldelse / der hand vaar nu
langt offuer sit halffierdesindstiuede
Alders Aar.

Deelligest eders fiere Moder / effter
at hun aff Guds indskud fornam / at
hens

hendis siste tid oc dag vaar icke langt bort
te/ beskicked hun allting til rette/ gaff eders
sine fiere Børn allesammen gode raad
oc Formaning/ til at fryete Gud for all
ting/ oc forlade eders paa hannem aff hier
tet/ at elste huer andre indbyrdis/ oc leffue
tuetteligen oc oprictelig iblant alle: Da
haffuer hun taget en Christelig affskied
fra denne Verden/ befaled sin Siel vdi
Guds haand/ och saa hensoffuete fredeli
gen i HÆren / den samme næste fire
ogers dag/ effter at hun haffde ladet sin
fiere Husbonde begraffue vdi Hesselager
Kircke.

De at ieg icke skal forgette/ at tale oc
saa om de som igenleffue. Nuad er det dog
en synderlig Guds gaffue / den herlige he
dersommelige Alder/ eders fiere Farsøstre
vdi Dalum/ ere begaffuen med. Erlig vel
byrdig oc Gudfryctig Jomffru Adelhed
Friis/ ere langt offuer de firesindtiue Aar/
oc hendis fiere Søster velbyrdig oc Gud
fryctig Jomffru Anna Friis/ er icke
langt fra de halffierdesindtiue Aar/ som
de mig nu i Sommer ieg talede med dem
selff berette. Lackede end oc saa da in
derligen off hierttet den naadige Gud/ som
haff

haffuer saa lenge spæred dem/ at de ere vds
førde aff den Papistiske vildfarelse oc
blindhed/ vdi huilcken de met mange an
dre / vdi fordoms tid haffue været vdi.
Men nu (Gud være loffuit) haffue for
mange Alar forskudt alleden Romske An
tichristens drømme oc løgenactige paa
fund/ oc giffue den Herre Jesu Christo/
Guds enbaarne Søn sin rette tilbørlige
ære / at hand er effter Scrifftens lydelse/
formedelst sin død oc pine/ den eneste sans
de meglere oc talsmand/ for hues skyld all
ene / foruden Meniskelig fortienist oc
verdsfyld/ alle de som tro paa hans naaffin/
saa Syndernis forladelse / Guds naade
oc venskab oc det euige lif.

De de begære nu derfaare at hendes
i saadan en Tro oc bekiendelse / ligeruiiff
som de hørde aff mig / at deris kiere Bro
der hensoff vdi. Huilcken deris begæ
ring oc adtraa den trofaste Gud / vden all
tuil / visseligen skal giffue dennem oc alle
Christne som hannem der om bede oc als
uorligen paafalde.

Quad

Huad som nu denne Predic-
fen er anrørendis/ haffuer ieg effter eders
oc andre gode venners begæring / den off-
uersect oc ladet vdgaa paa Prenten/vnder
eders naffn. Men at ieg noget viidelig
haffuer screffuit om den lærdom om Op-
standelsen oc det euige Liff / bleff ieg en
part fororsaget/ at ieg haffuer formerede
offte aff eders tale/at eders fiere salige Fa-
der Henrick Friis hørde oc brugte saa
gierne Jobs Historie/ oc en part til at tro-
ste mig selff effter min egen salige Faders
affgang/som er for nogle saa vger henfal-
led aff Gud/fra denne Verdens ælendig-
hed / til det euige Liff.

De endog ieg bekiender at det er icke
altsammen screffuit oc giort saa fuldkom-
meligen/ som denne salige Herris man-
gefold dyder/ synderlig fromhed/reisindig
Gudfryetighed / høye kald oc Embed oc
andre hans herlige gaffuer oc vilkaar/som
Gud rigeligen haffde begaffuit hannem
met / vdkressue: Dog haffuer det paa
min ringe formues vegne / icke staaed til
bage / saa viide slittighed oc en hiertens
god vilie i sandhed kunde tilrecke.

Der

Derfaare forhaabis mig/ at icke all-
eniste i mine gode oc gunstige vens-
ner / som ere denne salige Herris arff-
uinge / paa hues fromhed ieg haff-
uer alldelis ingen tuil : Men end oc
saa mange andre / skulle lade sig be-
falde dette mit ringe arbejd / oc vds-
legge allting i den beste mening/ som
det sig bør godhiertige oc fromme Christ-
ne.

Gud vor Herris Jesu Christi
Fader / spare eder allesammen / vdi
sand Gudfryctighed / oc en languarende
oc lycksalige sundhed : De giffue / at
i huer i sin stæd / efftersølge denne
salige Herris / Johan Friis / exem-
pel oc fodspor / saa det kunde skee Gud
i Himmelen til ære / eder selff til Sal-
lighed / oc mange Menisser til glæde/
gaffn oc gode / Amen.

Vdi Kjøbenhaffn / den 24. dag
Octobris / paa huilcken dag / for sex oc
halffsemtesindstiue oc hundrede Aar /
Kong Boldemar II. døde paa
Gurffue / oc bleff begraffuen vdi Sore
Closter / aff sin Daatter Dronning
Margrete / Huilcken regerede met stor
ære

10
ære / effter sin Faders affgang vdi sin
oc tredue Aar / oc døde saa paa den
25. dag vdi denne samme
forseressne Maanet.

Anno dominij.

M. D. LXXI.

V I N C E

I N

B O N O

M A L V M.

Johannes Friis.

Disse efftersølgende ord /
beskriffuis vdi Iobs Bog/
i det Nittende Capitel.

11

J Eg veed at min Frelser leff-
uer / oc hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden / oc
ieg skal der effter omgiffuis met
denne min Hud / oc ieg skal see Gud
i mit kiød / oc ieg skal see Gud faar
mig / oc mine øyen skulle skue han-
nem oc ingen fremmet.

D Enne Christelige stick oc
Erlige seduane / mine gode
Christne / som holdis her is-
blant oss / met deris Liig som
ere hensoffnede vdi Christo / at forskaffe
dem en hederlig Begravfuelle / oc følge
dennem met saadan forsamling til deris
Huilestæd / er en meget gamle / Gud be-
hagelig oc nyttelig seduane.

A

Thi

1. Ellig oc
gammel sedua-
ne at heder-
lige begraff-
ue/de henloff-
nede Christne.

Hi at saadan sticket er icke først opkom-
men / enten i dag eller i gaar / det
lærer oss klarligen / baade det gamle oc ny
Testamentis Historie.

Blant mange oc atskillige / er met
de første oc besynderligste / de hellige For-
fædris arffue Begraffuelse / som Moses
taler om vdi sin første Bog. Huorledis
Abraham effter hand begræd sin kiere
Hustru Saram / købte en Alger aff den
Hechiter Ephron / for fire hundrede Se-
kel Sølf / til en arffue begraffuelse for sig
oc sine effterkommere. Her forskaffer
hand først Sarcæ en hederlige jordesærd.
De siden selff / effter at hand er vorden
Mæt aff dette Liff oc hendød / begraffuis
sammestæds aff sine Sønner Isaac oc
Ismael. Isaac desligest met sin Hu-
stru Rebecca / henleggis her hof sine For-
ældre / aff sine Sønner Esau oc Jacob.
Den gode Jacob desligest / effter at hand
haffuer jordet Rachel / paa Beyen ved
Ephrath som hun Døde i sin Barnes
fødzels trang / oc sat hende der it Rierlige
monument : Begraffuer hand osaa sin
anden Hustru Lea / vdi forneffnd sine
Forfædris arffue Begraffuelse.

De

De hand selff vdi sit yderste befaler Gen. 49.

sine Børn / at de skulle føre hannem vds
aff Egypten / effter sin død / ind i Eas
naans Land / oc begraffue hannem ocsaa
hoss sine Forfædre. Huileket hans lydice
Søn Joseph forskaffer / lader salffue
hans Legeme / oc met en mechtig stor
Hær / sørgeligen did hensfører hannem
effter hans siste begæring. Flere saa
danne exemplar finde wi / om Joseph oc
Josua vdi Josua bogs siste Capitel. De Josua. 24.
om andre Gudsfryetige Regentere / Kon
ger oc Prophetar deris begraffuelse / som
ere baade i Dommernis oc Kongernis
Bøger optegnede.

Det Ny Testamente haffuer oc sine
Exemplar. Mattheus oc Marcus sige Matth. 14.
at der Herodes haffde ladet Halsstugge Mar. 6.
Johannem den Døbere / da komme hans
Disciple / toge hans Legeme oc lagde det
i en graff. Lucas taler om den jordesærd / Luc. 7.
som den Enckis Søn aff Nain vaar bes
rid. De Johannes bescriffuer ick alle
eniste Lazari graff oc Liigsten / men ocsaa Johan. 11.
hans jordesælæder oc suededug / met huileken
hans Søstere haffde skiult hans Ansigt /
i deris bedrøffuelse / huileken Christus om

A ij

uende

uende dem til glæde / ved sit Guddomme-
lige leffuende krafftige ord / som gaff La-
zaro hans ven lifff oc opstandelse.

Vor Herris Jesu Christi Hederlige
begraffuelse / er aff alle fire Euangelister
samtligent / met sliid optegned / Huorle-
dis at de to Erlige oc Gudfryetige mend
Joseph oc Nicodemus / haffue saluede
hans Legeme / met dyrbar Myrrha oc
Aloe / oc bunden det i it Linclæde oc lagd
det vdi en ny graff.

Denne samme stück / haffuer værre
hoff Apostilerne oc deris retsindige effter-
kommere. Som vor Kirckeførnnicke oc
de hellige Forsædre Dionysius / Chryso-
stomus oc andre i deris Bøger nocksom
giffue tilkiende. Huorledis at den Christ-
ne menighed / haffuer huldet i de hellige
Martyrers begraffuelse / sine Gudelige
sang / oc giort sine aluorlige Bøner oc trø-
stelige predicken. Huileket skeede icke de
hensoffnede til gode / som vaare hentagne
fra bedrøffuelse til euig glæde: Men de
effterleffuende til trøst vnder daglig for-
følgelse / oc til vnderuifning at efftersølge
deris stadige tro oc bekiendelse / sande lær-
dom oc Christelige leffned / oc at besticke
sig

Huorfaare
mand haffuer
huldet sang oc
predicken off-
uer Marty-
ers lig i for-
doms tid.

sig met hiertelig adtraa / vdi sin tid ocsaa
at anamme ærens Krone.

Saa er her aff at mercke / at denne
Christelige seduane / haffuer været aff
Arilds tid vdi Nederlige brug hoss de
gamle Forfædre.

Huor aff oc Gud i Himmelen haff-
uer icke ladet sig fortpørnis / men end ocsaa
ladet sit Mandat der om vdgaa / oc aff
synderlige gunst foræred de Gudsfryetige
met erlige begraffuelse / Men tuert imod /
trued den Ugudelige met spaattelige død
oc en haanlige jordesærd som met en syn-
destraff. Det Jeremias giffuer tilkiende Jerem. 16.
met disse ord : Jeg haffuer borttaget min
fred fra dette Folk / siger Herren / desli-
gest min Barmhiertighed / at baade store
oc smaa skulle dø i dette Land / oc icke bliff-
ue jordede ey helder begrædne ic.

Men at den tienist oc Barmhiertig-
heds gierning / som vederfaris Gudsfryeti-
ge indbyrdis met Erlige begraffuelse / tee-
fis Gud almæctigste / er klart aff Tobiaes
Historie. Der som Guds Engel Gabriel
taler til Tobiam saaledis : Der du grædst Tobia. 12.
oc badst saa bitterlige / stodst op fra maals-
tid / oc jordede de døde / hente hemmelige
A iij Lij

2. De Chris-
tens hederli-
ge begraffuel-
se er Gud be-
hagelig.

Liig i dit Haff/ oc jordebe dem om natten/
da førde ieg din Bøn for Herren.
Syrach. 37.

De Syrach siger : Mit barn/ naar
som nogen dør / da klæd hans Legeme
met tilbørlig skick/ oc bestyre hannem en
Nederlige jordesfærd.

3. Erfare holdis endnu saadanne Gud
behagelige skick/ ved lige oc mact/ paa
denne dag i den Christne Kircke/ oc det
icke foruden mange nyttelige aarsagers
skyld.

3. Huad
nytte oc gaffin
der er hoff/ at
mand følger
de døde Chris-
tne til deris
begræffuelse.

1 Thi først met saadan neruærelse
hoff de hensoffnede Christnis begræffuel-
se/ giører huer Christen/ sin obenbarlige
bekiendelse for Gud oc Verden. At hand
troer visseligen/ Legemens opstandelse oc
effter dette timelige det ewige Liff / som
i den hellige Scrifft omtalis oc tilsigis.

2 Dernæst met denne vduortis gier-
ning oc wmage beuise wi/ huer sin fierlig-
hed / som er Troens fruct : baade mod
den Døde oc den Dødis effterleffuende
gode venner. Wi giffue vor gode me-
ning tilkiende om den Døde / at hand
haffuer været Guds tempel oc bolige/ vor
elskelige metborgere i den Christne me-
nighed/ oc skal opstaa til det ewige lifff / be-
fom-

komme met off i den rette Himmelske
borgerstab/ Salighedens Arffuedeel ved
Christum.

De som ere vdi bedrøffuelse hoff
samme fordefærd/ for deris Slects oc go-
de venners affgang / haffue trøst oc for-
leskelse/ aff vor Mælidened/ ventlige tale
oc omgengelse.

3 Fremdelis skeer oc denne gierning
off selff til gode oc gaffn/i det/ at huer for
sig giffuis aarsage/ at betencke sine dødeli-
ge vilkaar / oc diff slutteligere at beskieke
sig til døden / oc indfalde til Gud met al-
uorlige Bøn oc paakaldelse. Da for all-
ting/tacke den naadige Gud aff hiertet/at
hand haffuer forløst off fra den euige død/
ved sin fiere Søn Jesum Christum. De
fremdelis bede hannem endrecteligen / at
hand vil formilde sin vræde/ oc vnde off /
saa lenge wi her skulle leffue effter hans
Guddommelige forsyn / at det maa scee
hannem til ære / off selff til forbædring
vdi vor saligheds sag / oc andre Mennis-
sker til gaffn oc it erligt Exempel vden for-
argelse. Saa at naar vor siste time
kommer/ wi da kunde saa en Salig hiems-
færd/ fra denne Verden/ befale vor Siel
A iij i Chris

i Christi hender/och saa ved de hellige Engler henføris i Abrahams skibd / til euig huile oc gløde.

For disse aarsager skyld/ere wi oc nu paa denne tid / effter Christelig gammel oc Gud behagelig god seduane / her forsamlede / til denne salige Herris / Johan Friisis / hederlige jordefærd oc begraffuelse. De effterdi wi pleie vdi saadan forsamling/ at holde predicken/ oc der vdi/ først fremsætte noget om den Dødis leffned oc endeligt/ dernæst giøre formaning aff den hellige scrifte/ dem som igenleffue/ til trøst oc vnderuisning. Saa ville wi vdi denne predicken tale / baade om denne

1. salige Herris/ Johan Friisis / leffned oc Christelige affgang :
2. Och saa om denne neruærendis text / som nu bleff oplæst. Gud giffue naade / at det maa skee hancem selff til ære oc off alle til en salig vnderuisning.

Den

Den Første part aff den
ne Predicken.

Bad som denne salige Her
ris/ Johan Friis / Christelige/
Erlige / oprietige oc Gudfryctige
Lefned er anrørendis/ da kand huer som
vil ellers noget besinde sig / lettelige giff
ue dette samtycke / at det er icke mueligt/
nogen paa en kort tid kand der om tale/
som det sig met all rette burde.

Ehi der som wi ville acte den tid/hand
haffuer leffued vdi/ da skulle wi i sandhed
forfare/ saa merkelige forandring være
skedd/ baade i det Aandelige oc Verdslige
Regiment / som ey tilforn i nogen
Mands minde haffue begiffuet sig.

Ville wi oc see til den høye bestilling
hand vaar vdi / da haffuer hand været en
aff de allerfornemeste / i alle de vichtige
Handel oc sager / som vdi Danmarkis
Rige dreffne ere/ icke i Ti eller tiue Vin
tere alleniste/ men mere end de Halffire
diesindstiue Aar / som Gud haffuer for
lent disse Riger met hannem.

De der som wi endnu see viidere hen/
til det meget gode/ som den Barmhiertige

A v

Gud

Gud i Himmelen haffuer vdtret ved han-
nem/ Kircker oc Skoler til beste/ ja menige
Dāmarckis rige / oc Rigens indbyggere/
alle oc huer serdelis til urre gaffn oc gode :
Da maa wi (vden wi ville findis for me-
get wtacknēmelige imod Gud) klarlige see/
at Gud haffuer opuaet denne Mand/ oc
spart hannem til saa herlig en Alder / for
det gode huileket ved hannem/ som it saligt
middel besynderlige er dresseuit oc vdtret.
Saa at ingen kand paa en time eller ste-
re/ tale her om/ som alle vilkaar vdkressue/
oc det hans velgierninger / mod Adel oc
wædel / mod leg oc lærd / haffue fortient
met rætte. De ieg derfaare maa i sand-
hed bekiende/ mig at være langt ringere/
end ieg dette altsammen kand begribe for-
staa eller ihukomme/ meget mindre vdsige
met den veltalenhed / som denne Mand
mangfoldige herlige gaffuer oc giernin-
ger vdkressue / eller oc kand ssee i de maa-
der/ som mange paa denne tid / icke vden
aarsage foruente. Dog effterdi saadant
at giøre/ er mig paalagd oc aff mit Em-
bids vegne paaKOMMET/ da vil ieg fordri-
ste mig paa Guds naadis bistand / oc for-
see mig til alle godhiertige Christne alting
til

til det beste. Vil derfaare effter denne tids
leilighed / fremdrage det besynderligste/
om denne salige Herris leffned. Først
fortelle en kort Sum / paa hans gantske
leffneds Historie / fra første barndom/
indtil hans affsked aff denne Verden.

Dernæst sette oss faare at besinde/
huad meget gode/ Gud haffuer vdræt ved
de skigne gaffuer oc dyder/ som hand haff-
de beprydet hannem med.

Siden for det tredie tale om hans
Christelige affgang / huad ord oc tale
hand brugte paa sit yderste / som ieg dem
selff neruærendis hørde oc med andre flit-
teligen opmercke.

Dette altsammen vil ieg forteligen
fuldende/ saa huer Christen/ oc retsindige
tilhører/ skal faa i denne salige Herre / ic
merckeligt Exempel/ baade vel at leffue oc
Christeligen at dø.

Det Første stycke.

L Klig Velbyrdig oc Gud-
fryctige Mand / salige Johan
Friis til Hesselager/ vaar fød aff
Erlige oc Velbyrdige forældre / Jesper
Friis til Lundbygaard / oc Frue Anna
Bro

Hvad foræl-
dre skulle ten-
cke om deris
sinna Børn.

Hvor vdi
staar ret
daled?

Stade aff
ungdommens
forseemnelige
optuelse.

Broekenhuff. Deris besynderlige Guds-
fryetighed kiendis her paa / at der den naa-
dige Gud velsignede deris Ecteskab / met
mange deilige Børn / kiende de saadant
for en Guds gaffue / som dem vaar besa-
let at optuete vdi Gudfryetighed / til all
dyd oc Fromhed. At de kunde effter
deris død oc affgang / lade dem effter sig
i staedet / som Gud skulle dyrekte oc tiene.
Derfaare beslittede de sig / at deris Børn
met det allerførste kunde lære at kiende /
ret ædelhed staa icke alleniste vdi høn-
delbyrdighed / stor Rigdom oc Velde-
men i Gudfryetighed mod Gud i Him-
melen oc dydighed mod alle Mennsker.
Der paa at bygge være ret grund til all
salighed. Det andet er lige som regnpen-
dinge / der nu leggis høyt nu nædre paa
linien / som det kand falde sig til. De
effterdi Boglige konster hielpe meget til
forfremmelse i det gode / oc ere saa vel de
ædle som vædle en vstraffelig beprydelse
oc gaffnlige ornament / iblant Frynt oc
fremmede / da haffue de oc sat deris Børn
til Skole aff første barndom. Gud giff
ue mange vilde nu haffue denne mening
om dyd oc Boglige konster / da kand stee
wi

vi skulde haffue flere duelige oc naffin-
kundige/ forstandige oc sticfelige Folck/ til
allehaande gode bestillinger/ oc ferre aff
dem / som huereken vide deris egit beste/
ey helder kunde lade sig bruge andre til
gode oc ære.

Salige Johan Friis / miste sine
Forældre der hand vaar endnu saare vn-
ger / Saa hand neppelige kunde mindis
at haffue seet sin Fader. Thi som ieg
finder aff det Græsseriffte vdi Hesselagers
Kircke/ da Døde hans Fader / der mand
sereff/ Ar effter Guds byrd *M. D. IIIL.*
Effter at hans Farsfader Henrich Friis
tilforne vaar død/ Anno *M. CCCC LIIIL.*
som ocsaa sammesteds findis. Endog
hannem forlode sine Forældre saa tilige/
dog bleff hand hart ved det kaastelige Ele-
nodie/de antuordede hannem. Fryctede
Gud/ vaar dydig oc from / oc lagde god
flid paa Boglige konster/ som hand vaar
formanede der til aff sine Forældre. De
strax loed sig betee i hannem Guds gaff-
uer/ it synderligt gaat nemme/ oc en mer-
ckelig hukommelse / at hand snarlig be-
greb huad hannem faaregaffuis / oc be-
holt fast det hand en gang haffde lærde.
Derz

To tegen til
en god hui-
kommelse.

Derfaare bleff hand først send til Oden-
see Skole/ oc siden der fra hen offuer til
Aarhuss/ oc vaar der en tid lang vnder
D. Morten Børup/ som i de dage vaar
naffnkundig offuer alt Riget/ for sin Lær-
dom oc flittighed/ som hand vende paa
yngdommen met stor fruct at fremdrage.
Om denne sin Skolemester/ hassuer ieg
offte hørd hannem tale hedersommeli-
gen. Oc hand fands hannem end oc saa
taeknemelige/ for den gode vnderuising
hand fiek aff hannem baade i Skolen
oc hiemme vdi hans Huss. Fra Aarhuss
kom hand hid til Sieland/ oc der hand her
i Ripbenhaffn hassde forfremmed sig
meget/ er hand met flect oc venners raad/
dragen vden Lands/ at viidere besee oc for-
fremme sig. Nuad slid hand hassuer
giort i Boglige konster/ oc hand mest hass-
uer taget sig faare/ er her aff at mercke.
At hand til Coln vdi deris Vniuersitet/
bekom den Erlige Titel/ som *Magistri li-*
beralium artium, pleie at faa til en seduan-
lig forøring oc it Hederligt vidnisbyrd
om deris fremgang vdi de fri Boglige
konster.

Saadant holtis da hoss alle Natis-
oner

oner en stor ære/ icke alleniste iblant de wæd-
ædle/ men oc de ædle/ som hulde Lærdom
oc Boglige konstler/ i større verd oc ære/
end wi nu (diss verre) paa denne dag
giøre. Thi det gaar nu saa til noget nær
all Verden offuer: Bore gamle floger
Forfædre/ ærede dyd/ Boglige konstler oc
Manddoms gierninger: wi deris effter-
kommere / prise wdtyd Barbarij oc alle
haande wtuctige daarlige ny paafund.
Huo her vdi er best vdlærd er mest antag-
ne. Huad effter kand komme seer vel den
forstandige.

Der nu/ salige Johan Friis/ haffde
seet sig om i atskillige Lande/ kom hand oc
ind i Italien/ oc vaar til Rom hen ved
halffandret Aar/ vdi Passue Leonis X.
tid. Drog siden der fra hiem til Dan-
mark der mand sereff M. D. XX. De
effterdi hand haffde baade Lærdom/ For-
farenhed oc skickelighed/ saa hand mee
ære oc gaffn kunde tiene sit Fæderneland/
Da er hand først kallet at være vdi Can-
celij. De kom der ind paa en merckelig
tid/ som vaar den dag/ Kong Christiern
gæstede vdi Nydal/ paa vejen som hand
drog ned fra Stockholm til Danmark.

Huad

De gamle
hulde Bogli-
ge konstler vdi
større ære/
end voi paa
denne dag.

Hvad vnderlige oc seldsyne foran-
dring / her haffue begiffuen sig i Riget/
disse næste Sexten efftersølgende Aar/
haffuer ieg offte hørd denne salige Herre/
Johan Friis tale om. De det er end-
nu mange vel vitterligt / saa at nu icke
gjøris behoff / viidere der om meget at
røre.

Anno domini
1517. be-
gynne Morten
Luther først at
obenbare An-
tichristen / met
sin predicken.

Nogen tid tilforne haffde D. Mar-
tinus Lutherus begynt / aff Guds Aand
oc indskud / at Disputere imod Passuens
Afflad oc gruelige Affguderj. Predicke-
de obenbarlig til Wittenberg / den rene
trøstelige sande Euangelij Lærdom / oc
beuiste aff den hellige scrifte at Menniskten
bliffuer salig / aff Guds barmhiertighed
ved Troen allene til den Raarsfeste Her-
re Jesum Christum. Thi gick da stort
ord oc viide røgte aff Lutherj naffn / oc aff
hans tro methielpere Philippus Melan-
thon / huilcken met sine ensfoldige oc klare
scrifte / gjorde it met Luthero. Disse to
Mend at see oc høre / begærede da denne
salige Herre / oc der hand saa sig leilighed /
drog hand her fra til Wittenberg / oc fuld-
ende det som hannem lang tid haffd været
i begæring. Hvad deris Dom oc me-
ning /

ning / beshynderlig Philippi vaar om
hannem / det fortalde hand mig offte / mee
diffe salige mends hederlige ihukommelse.

De der hand siek saa ret smag oc for-
stand paa den rette sande Christelige Res-
ligion / da haffuer hand hiulpet siden fast
til / at den Papistiske surden er vdsenyt her
aff Riget / oc Jesu Christi Euangelium
er i stædet indplantet oc kommen paa
fode. Huilcken vaar ick den ringeste vel-
gierning / Gud beuiste Danmarks rige
ved hannem / iblant de andre wtallige
mange / i disse Aar / vnder de gode Herrer /
salige oc høylofflige ihukommelse / Kong
Friderich den første oc Kong Christian
den tredie. De endnu fremdelis vdi al-
lis vor naadigste Herre oc Kongis / Kong
Friderichs den andens tieniste. Huil-
cke allesammen haffue elskt hannem / ger-
ne hørt hans raad / oc hulden hannem i all
ære hoff sig / for sin tro tienist oc de syn-
derlige gaffuer / som de bekiende Gud als
mechtigste haffde beprydet hannem met.

Hand haffuer oc ingen tid spared sig
selff / eller villet begære forloff fra Hoffues
tienist / da mand haffde hannem bæst be-
hoff / men indtil sin dodedag wfortraades
B ligen /

Den rette Loe-
ding som off-
righed skulle
kegle efter.

ligen/ i Orlogs saa vel som vdi Freds tid
oc vden Lands saa vel som hiemme/ ladet
paa fiende/ at hand saa det rettelig gierne
allting maatte gaa vel til. At Dan-
marks rige kunde bliffue ved sin fordoms
priiff oc frihed/ oc alle Stater her i Riget
blant ædle oc vædle/ kunde samtligen i
god endrectighed nyde deris Privilegier/
oc vdi rolighed tieue Gud/ ære Kongen/
gigre Ræt oc leffue i all Gudelighed oc er-
lighed.

Dette haffuer været hans idret/huor
met hand haffuer sat sine Bngdoms oc
Allerdoms Rar til/ vnder møde oc fare/
lyst oc arbeid/ som tidens leilighed/ kunde
sig begiffue i saadan tienist. Oc det nu
fast mere end vdi it halffte hundrede Vin-
tere/ vnder fire Kongers regimente/ vn-
der de to vdi Cancellj/ oc siden de tuendes
Canceler. Indtil nu Gud i Himmels selff
haffuer giffuet hannem forloff fra Hoff-
uetienist oc all anden møde/ oc taget han-
nem til sin naade/ giffuet hannem ved en
salig affgang ro oc huile/ det euige liff oc
salighed.

Men paa det/ mine fromme Christ-
ne/ at wi kunde haffue saadant off faare
sat/

sat/som it spegel oc Exempel/at efftersølge
huer i sin stæd / hans dyd oc lofflige gier-
ninger/ da ville wi nu tage de besynderlige
ste for oss/ at tale der om/ saa meget denne
tids forthæd det vil lide.

Det Andet stycke.

DEn hellige Prophet oc Kong
Dauid/ siger i sin 127. Psalme.

Lige som Pile i den stærckis
haand/ saa lyckis de unge drenge.

Salig er den som haffuer sit kaager
fult aff saadanne/ de skulle icke beskæmmis/
naar de tale med deris Fiende i porten.

Med huilecke ord/ hand vil giffue til
fiende / at merckelige Personer / som ere
noget besynderligt frem for den menige
mand/ de vore icke paa Eræerne eller op-
komme aff slumpelycke / som mange me-
ne : ja de oc icke haffue deris forstand oc
lycke/ enten aff sig self eller deris Foræl-
dre/ icke aff strenge optuctelse eller megen
forsarenhed. Men Gud i Himmelen be-
sticker saadanne aff Moders liif/ beprynder
dem med atskillige herlige gaffuer/ oc haff-
uer dem i sin vold maect oc haand.

Bij

lige

Forstandige
østighed oc
merckelige
mend komne
aff Gud.

lige som en veldige Krigsmand / raader
offuer sine pile oc skiuder dem aff haanden
fra sig effter sit gode behag: Saa sender
oc Gud de hefftige oc kloge Regentere oc
Heroes. fra sig / oc setter en part til det hel-
lige Predickembede oc en part til det verd-
slige Regiment / som hand lader sig det
best befalde / at vdrette der ved sin ære oc
mange Menniskers salighed oc velferd.

Blant dette slaus Folck som David
saaledis taler om / er denne salige Herre
Johan Friis / at regne. Thi endog hand
som wi hørde / bleff vel optuctet / oc lod sit
gode nemme strax betee / dog er saadant oc
all anden god lycke / som der følger met /
at legge Gud i Himmelen allene til.
Hvorfaare off burde met all rette / at kien-
de saadant være skeed off alle til gode / oc
met tacknemmelige ihukommelse det be-
tæncke: oc end ydermere offuerueie / huad
Gud haffuer i sinde / naar hand borttager
saadant sit laan / som hand en tid lang
haffuer giffuet Mennicken at bruge.

At opregne dene salige Herris gaffuer
oc dyder allesammen / er icke mueligt /
thi ville wi ansee de besynderligste / som
forpuden ere at mercke oc effterfølge.

For

Naar mercke-
lige Mænd
døe / betyder
det noget syn-
derligt.

11

For alle da liuser som en deilig Mor-
genstierne / hans sande oc aluorlige Guds
fryctighed. Hand elste offuer allting /
Guds ord / det vaar den Verle / som hand
holt for sin dyrebariste Elenodie / oc det
vaar den besynderligste liggendefæ / som
hād tog til vdi sin trang / ja den Løgedom
met huileken hand mit vdi Døden / siet
mact offuer døden oc alle sine Fiender.

Guds ord er
den dyrebariste
elenodie.

Vdi den Christne forsamling loed
hand sig gierne findis / oc vaar der ick en
aarselsøff tilhører / som mange (diss vær-
re) lade sig see aff Hycklerij for en sed-
uane skyld. Hand bluedis oc ick ved / at
forspørre sig hoss sin Sielsørgere / om
hand tuilede om noget / eller om noget
syntis hannem anderledis at være vds-
lagd / end det andenstæds faaregaffuis i
den hellige Scrifft. Mig dragis vel til
minde / huor offte hand beklagede sig / at de
store bestilling / som i denne languarendis
Krig indfulde / forhindrede hannem imod
hans villie / fra Predieken. Derfor sum-
tis hand tiit at være vred paa sig selff oc
sagde : Ah wi arme vankundige Synde-
re / kunde det ick teneke / at her forsømmis
intet der met / at wi høre Guds ord / det

B iij

som

som skal være alle voris gierningers liuss/
om det skal ellers gaa off lyckeligen oc vel.

Hand brugte idelige oc gierne Christi
Naderis Høghuerdige Sacrament. Bes
ridde sig der til met all Gudelig reuerens/
giorde sit ydmyge Scrifftemaal for Gud
oc sin sielsørgere/oc gaff saa andre it gaat
exempel obenbarlig i den Christne menig
hed. Her om kand ieg icke alleniste vidne
met all sandhed/men oc saa de andre from
me mend / som haffue her været for mig/
paa Riibenhaffns Slot / i det hellige
Predickembede.

Nuad som hans daglige Gudsrye
tigheds øffuelse er anrprindis / vide vi
best som vaare i Høffomgengelse met
hannem. Om morgen oc om afften/
giorde hand sine Bøner i stille met me
gen aluorlighed i sit Kammer. Hand
gick oc ey helder fra eller til Bord/at Gud
jo fick sin tilbørlige ære oc tacksigelse aff
hannem / saa alle som omkring saade det
hørde. Sin dreng som næst haanden altid
vaar/loed hand løse for sig aarle om mor
gen strax hand vaar opstanden / oc siden
efftermiddag/ vden diff drabeligere bestil
ling fortog hannem det. Blant mange
gode

gode Bøger hand loed læse for sig / haffde
hand en synderlig vilie oc lyst / til disse tre
Bøger at høre oc læse. Vor Danske
Bibel / Catechismus Lutheri oc Corpus
doctrinae Christianae / som Philippus Mes-
lanthon screff. Disse tuende haffde hand
oc gierne seet / at wi haffde faaet dem
vdsat paa vort Danske tungemaal. De
hand skattede denne Philippi Bog saa
høyt / at hand haffuer sagd til mange /
Der som ieg viste mig icke flere at bekom-
me aff dette slau / da vilde ieg icke ombære
denne for Ti tusind Daler.

Corpus Do-
ctrinae Chris-
tiane Philippi
høyt aet.

Aff saadanne oc disslige ord oc tegen-
giffuis at betencke denne Mands retsin-
dige tro oc aluorlige Gudfryetighed.
Men lige som Troens rette art er / at hun
fand icke være prekeløff / saa vaar oc den-
ne Dyd icke allene i denne salige Herre.
Thi aff hende er opuoyen mange deilige
blomster oc velluetende jimper : det er / at
skillige gode gierninger / som vaare Gud i
Himmelen behagelige / for roedens skyld
Troen / vden huileken det er vmueligt at
behagis Gud.

Troen er icke
prekeløff.

Hebr. 11.
Rom. 14.

Saa ere nu icke de nassnkundige
Hedninge / Aristides / Cimon / Themis-
B i i j stockes /

stoicles/ Cato/ Fabritius/ Cicero/ oc huad
de andre hede/ som i gamle Historier saa
høveligen berømmis/ aff Visdom/ Mand-
doms gierning eller andet saadant/ at lig-
ne ved denne Mand i nogen maade.
Deris Vare maa gielde sit verd paa det
Torff/ men her imod ere de intet/ huad
som bestandig roess belanger. Thi skulle
vi icke acte saa ringe/ men met god op-
seen/ mercke oc effterfølge de exempel/ som
ere aff det beste slat.

See mig derfaare først/ til denne salige
Herris/ tro flittighed som hannem
fulde/ i denne hans høye bestilling/ huil-
cken hand giorde vden forsummelse/ oc tog
sig icke fremmede bestilling eller aarcke-
løshed til. De effterdi hand sad i Dom oc
Ræt/ da hørde hand gierne huer mand/
oc gaff dem strax beskeed met saa ord oc
klare/ saa de kunde forstaa/ huorlunde sa-
gen vilde endeligen gaa/ om der vaar no-
gen fortrøstning paa færde eller icke.
Men ligeruiiss som hand vaar de Fader-
løse/ Viduer oc wsthyldige fortængde en
Forsuar/ saa vaar hād wretsfærdige Træ-
dere/ som vaare vdlærde paa Ræffuejact/
en skarp modstandere. Tænkte vden tuil
det

effrighed her
at giffue svar
oc klar besked.

det som Josaphat siger til alle Dommere:
Seer til huad i gipre/ thi at i holde Doms
men icke for Menniskene / men for Her
ren / at hand er met eder i Dommen.
Derfaare lader Herrens fryet være hoss
eder / oc foruarer eder oc giprer det. Thi
der er ingen vræt hoss Herren vor Gud/
ey helder nogen Personis anseelse / ey hel
der gaffuers anammelse.

2. Paral 19.

Alle Doms
menis Spen
gel.

NB haffuer den Wiise Gud / det ocsaa
forordineret / at den Fattige skal boe
hoss den Rige/saa mand derfaare haffuer
behoff icke alleniste beskermelse mod Vold
oc vræt / men almyffe oc andre saadanne
Barmhertigheds gierninger / til trost oc
forleskelse / i Legemlige vduortis oelendig
hed. Huileket Gud vdkreffuer aff de rige/
oc haffuer giort sin tilsagn / at saadant
skal rigeligen belønne / ja end det mindste
mand nogen giffuer i den Herris Jesu
Christi naffin. Derfaare haffuer ocsaa
denne salige Herre/ Johan Friis / vel be
tenckt saadant / oc acted viseligen den rig
dom / som Gud haffde forlent hannem
met/ være sig oc for denne sag giffuen / at
de fattige skulde nyde den gaat at / oc haff
ue deris part der vdi. Thi hiulps hand

Prover 6. 22.

Matth. 10. 25

B v

run

rundeligen alle Fattige / som bade han-
nem om hielp oc trøst. Saa baade Kir-
ckens oc Skolens personer / her i Kjøbens-
haffn oc andensieds offuer all Danmar-
ckis rige / vden tuil skulle met all tacknem-
melig ihufommelse det bekiende.

De endog hand haffuer huldet Tolf
Studententer her i Kjøbenhaffns Vniuer-
sitet i mange Aar / alligeuel kom aldrig
nogen / som bleff hannem commenderit
eller met sit scrift gaff sig til hannem / at
de ginge fra hannem vden hielp oc bis-
stand. Det vel vor fiere Proceptor /
Hederlig oc høylærd Mand / D. Niels
Hemmingsøn / met erlige tacknemmelige
oc paa denne tid forgesuld ihufommelse
veed nocksom aff at sige. Hand sende oc
vden Lands til fattige personer / vndertis-
den Ti / vndertiden Tiue Daler.

De Hussarme bleffue oc icke forgætte
aff hānem. Nu siste gong hād vaar hiem-
me i Fyn / gaff hand paa en tid til Skolen
oc Hussarme vdi Odense / tryhundrede en-
ckende Daler. Det hand vel oc tilforn
giort haffuer / som Hæderlig oc høylærd
Mand / Mester Niels Jespersøn samme-
steds Superintendentens / veed at rose den-

ne

ne oc anden hans velgierning / vdi hans
stiet mangesfoldelige beuist de arme.

Ved sine Gaarde haffde hand op-
bygget de fattige deris Huse / som de skulde
tage almisse. Til Høytidige fest oc vdi
dyrtid / søgte mange til hannem / oc hand
da aff god gamle sæduane / loed sig finde
selff meget rund / oc befalede sine Fogder /
huad de skulde huer vge vddele iblant fat-
tige / i hans frauærelse.

Dette vaar ret at bruge sin Rig-
dom / oc giøre Gud i Himmelen / der aff
taetnemmelig Barmhiertigheds Offer.
Dette vaar it viffe tegen til en sand tro om
det euige Liff. Thi den som giffuer de fat-
tige / som intet kunde forskyldte / en haffue
at betale met / den haabis at faa it gaat
vidnißbyrd aff dem paa Døme dag / naar
wi skulle anammis aff vor Herre Jesu
Christo ind i de euige bolige. Saadan
Barmhiertighed met mangfoldige al-
misse gierninger / fulde Erlig Velbyr-
dig oc salig Frue Birrete Rosens-
frans / som i fordom tid vaar paa Høn-
borg. Huilcken oesaa vederforis det sam-
me som denne gode Herre / at den trofaste
Gud forogte deris gods / oc forgætte dem
icke

Almisse giern-
inger ere it
tegn til Troen
om det euige
Liff.

Lucæ. 16.

Frue Birrete
Rosentrannis
almisse giern-
inger.

icke vdi deris yderste / men effter sin til
sagt / gaff dem vdi deris siugdum god
taalmødighed / oc formedelst Troen til
Christum en salig affgang oc det euige
Liff.

Remdelis ligeruiff som denne gode sa-
lige Herre/ Johan Friis / beuiste mod
Gud paa sin Siels vegne sand Gudfrø-
tighed / oc mod sin Herre oc Kong / paa
sit Embeds vegne vindskebelige troskab/
oc mod de fattige effter sin effne runde als-
myss oc Barmhiertighed : Saa beuiste
hand mod sine ieffnliche oc menige mand
fromhed met ydmyg oc kierlig omgen-
gelse. Men det er vift at hand loed sig
icke lættelige op huer mand til inderlig
venskab oc omgengelse/ førend hand haff-
de forsøgt dybet oc grunden / oc den som
hand en gong tog i sit venskab oc forsuar/
den forstød hand icke lætteligen igen.
Dog vaar hans sind saa mod alle / at
hand gierne vilde fremdrage dem som vil-
de noget arte sig selff. Oc der som wi ville
see oss om / da skulle wi vel finde mange/
baade ædle oc vædle / end iblant de ypper-
ste/ som ved hannem ere fremkomne.

Der fandis oc ingen Hoffmod hoff
han

Mand skal
icke lætteligen
giøre sig ny
Denner / oc
lætteligen for-
støde de gaa-
le.

hannem
dem for
de / all
Menn
alle Ho
paa reite
H
straffede
Sagde
uaffre /
Grefte
Troen
ge sin ha
da teede
see hann
Achilles
forstødt
paa hane
sa paa h
døde
daarha
Som
er viff
me / m
Det g
Quatru
nas lea

hannem / oc hand maatte ey helder lide.
dem som stinckede aff Hoffmod. De sagde / all Hoffmod kommer der aff / at it
Menniske kiender sig ick selff: Thi ere
alle Hoffmodige blinde daarer / oc vandre
paa rette vej til fald oc wlycke.

Hoffmodige
hedes roed oc
fordærffuelse.

Hand talede vel paa alle mand / oc
straffede dem som talede ilde paa de døde.
Sagde at det haffde sig met saadane bag
uaskere / som Homerus scriffuer om de
Greker for Troia. Der Hector den
Troianiske Kempe leffuede oc kunde bruz
ge sin haand oc styreke imod sine Fiender /
da torde neppeligen nogen aff de Greker
see hannem ret vnder øyne. Men der
Achilles haffde slaget hannem ihjel / da
fordristed sig huer slunckeslytt til / at see
paa hānem / oc endog de maatte forundre
sig paa hannem / dog stunge de paa det
døde Legem. Men de lagde met saadane
daarlige gierning / en ringe priiſſ ind.
Som det endnu offte gaar til. Men den
er viiſſ som tencker / huad paa land kom
me / inden hand kommer selff i sin graff.
De det gaar gierne saa til / som en sagde:
*Qui statuas aliorum collapsas erigit, sibi ipsi no
uas locat.*

Mand skal
icke tale ilde
paa de døde.

Hertik

Hertil met foruden disse oc mange
andre skijne dyder/ som vaare hof han-
nem/ fandis oc saa en synderlig lærdom oc
god forstand vdi den hellige Scrifte. Huil-
cken hand viste at drage frem/ naar behoff
giordis at tale om vor Christelige religi-
ons artickel/ oc giøre it klart Skilshynsse
imellem den rætte oc falske Lærdom.
Hand haffde oc icke en ringe forfarenhed
i Boglige Konster oc atskillige slaus tun-
gemaal oc mest vdi hine herlige Historier.
De som haffue været noget i omgengelse
met hannem/ vide huad synderlig lyst det
vaar at høre paa hannem / naar hand be-
gynnte at repetere oc fortellie/de gamle Hi-
storier/ baade aff vore Danske oc vden-
diske Krønicker. At mand kunde icke
nocksom forundre sig paa den statelige
ihukommelse/ vdi huilcken hannem laa til
rede altid serdelis Historier om huad som
indfalt oc hand icke lang tid tilforne haffde
fortald. De der som hand end skulde tale to
gange om det samme/da kom det altid off-
uer it met det første.

Nytte oc
gaff at mæd
læser Histo-
rier.

Her aff haffde häd den rige liggendefæ
til viise raad at giffue / saa hand icke lenge
lødte effter dem / oc kunde see baade det
frem

fremfarne oc nerngerindis oc grantſke vaa
det næſte huad effier vilde komme. Det
vaar den rette *triſaellis* Neſtor, ſom Heden-
ſke Poeter/ meget tale om och ſaa høye-
ligen priſe. Oc maa wi ſige det om han-
nem ſom *Thucydides* ſcriffuer om *Thes-*
mistoctes. *Themistoctes* (ſiger hand)
vaar for andre beſynderlig værd at forun-
dre ſig paa/ fordi hand aff ſin ſubtilige
ſkærpsindighed wpaamindt vden lang be-
raad/ kunde finde de beſte raad/ naar
det haſteligen behoff giordis. Oc huad
ſom hand tog ſig faare at giøre/ det gic
met behendighed for ſig/ men huad hand
icke forſtod/ toed hand icke aff at ſtudere
paa. Kom der nogen ingreſ oc tnil ſag
faare/ da vaar hand en Meſtere til at be-
gribe huad vel eller ilde vilde affgaa. Oc
at ieg ſkal ſiget met ſaa ord. Hand haſſde
det aff Naturen i ſig/ at hand met ſnar
raad vdualde det beſte/ ſom meſt kunde
være ſagen nytteligſt oc gaſſnligſt.

Met ſaadanne oc andre dyder/ ſom
Gud haſſde begaſſuet hannem met/ be-
uiste hand ſig at være ic leſſuende ſem/ i
den Chriſtne menighed/ oc tienſte ſit Fæ-
derneland met gaſſn oc ære. Alle Stater

Themistoctes
loſt hoſt *Thucy-*
tydides.

oc

oc huer serdelis vaar hand en tro forsuar.
For denne vor Rigsbenhaffns lofflige
Vniuersitet vaar hand *Conseruator primus*,
som wi kalde / vdi mange Aar. Huad
gode oc Danmarckis Adel haffuer haffte
aff denne Mand/ er oc ick skilt. De at
wi ick aleniste tale om oss selff her i riget/
da haffuer hans naffn oc vœrit bekñnt i
fremmede Land/ hoss Førster oc Herrer/
hoss lærde mænd/ hoss ædle oc vædle/ som
alle met reuerens viste at nessne hans
naffn/ naar der taledis om Danmarckis
rigis leilighed oc vilkaar.

De der som end fundis / nogen brñst
oc brect hoss hannem / det vel mueligt er/
thi wi ville ingen Gud eller Engel gipre
aff hannem / da vaare dog disse dyder i
hannem saadan / at de kunde fortage oc
skũle alle hans lyde / hoss de godhiertige
taeknemmelige oc fromme.

Nu effterdi det er vift oc sant/ wi pleie
at sige i det gamle ordsprog : Huo som
lessuer vel hand døer aldrig ilde. Saa
haffuer oc denne salige Herre / ved Chris
telige Tro oc oprictige lessned/ aff Guds
naade/ berid sig veyen/ til en god oc salig
affgang fra denne jamerdal til det euige
liff

liff oc Salighed / som wi nu ville faa vis
dere her om at høre.

Det Tredie stycke.

Wi kunde faa en lycksalig
affgang aff denne Verden / mine
gode Christne / er yppermere oc
høre at skatte / end all denne Verdens
Elenodie oc herlighed. De ingen er saa
meettig eller veldig her paa Jorden / være
sig huo hand være kand / at hand aff disse
forfengelige jordiske Rigdom / kand sige
sig være lycksalig / før end hand seer met
huad endeligt / hand skal skilles fra denne
Verden. Thi er denne en vrang oc daars
lig mening / at ville stole paa denne Ver
den oc sette der paa sin lycksalighed.

En lycksalig
affgang er
bedre end all
Verdens rig
dom.

Dette haffue oc de viise Hedeniske Phi
losophi forstaaet oc formerekt aff lang for
farenhed. Som det aff en besynderlig Hi
storie / for mange andre er klarlig at see/
huilcken Herodotus scriffuer / om Solon
oc den naffnkundige rige Kong Eraxus/
saaledis. Solon kom til hannem vdi hans
Hoffuistad Sardis / oc bleff der ganiske
erligen vndfangen / for sin Lærdom oc
for

forfarenheds skyld. Da hand nogle faa
 dage haffde været der/ befoel Kongen / at
 mand skulde føre hannem omkring / la-
 de hannem besee hans dyrebar Skat /
 faastelige bygning/store Rigdom oc huad
 meer ypperligt vaar vdi hans Herresal oc
 gantske Hush. Der dette vaar skeed/meen-
 te Kongen hand skulde meget forundre sig
 der paa / oc holde hannem for det lycksa-
 ligste Menniske paa Jorden. Giorde
 derfaare spørssmaal til hannem/oc sagde:
 Du fremmede Athenienser / som haffuer
 vandred atskillige Lande igennem i Ver-
 den/ sig mig huor du haffuer seet det aller-
 lycksaligste Menniske? Solon paa det
 siste giffuer hannem endelig suar / oc si-
 ger: Naadige Herre/ mig siunis vel at
 i haffue megen Rigdom oc it stort Føld
 vnder eders Kongelige Regiment: Men
 den titel som ieg bleff atspurd om / den
 kand ieg icke giffue eder/ førend ieg fanger
 at høre/ at i ere vel død. Thi ingen kand
 Dønnis lycksalig / før end mand seer
 hans siste endeligt/ fordi vdi midler tid/
 kand det vendis oc forandris i mange vn-
 derlige maader.

Ingen kand
 sigis ret lyck-
 salig / førend
 hand er vel
 død.

Saadant viste en Hedning at sige/
 som

som intet fiende til den sande ene oc leff-
uende Gud i Himmelen / oc ey trode no-
get vift om Legemens opstandelse eller
det euige Liff. Det vaar vel at ynske / at
mange som begømme sig aff Christi
naffn oc kundskab / kunde saa viit komme.
Da maatte der være stor haab om dem /
at de fremdelis met større atraa / skulde
søge effter den euige Rigdom / oc besfitte
sig paa saadant it Gudeligt leffnet / at de
altid vaare beridde at vandre her fra til
den rette Hiem oc borgerskab i Himmeris
gis Rige. D huad ere de meget lycksali-
ge / som saadant begære oc faa. Huad
hielper det Mennissen / siger Christus
self / om hand vinder den ganscke Matth. 16.
Verden oc tog dog skade paa sin Siel ?
D salige ere de som ickle forlade sig paa
denne suigefuld Verden / men paa Gud
baade i deris velmact oc i Dødsens time.
Thi hand giffuer det euige Liff / alle dem
som tro paa hans enbaarne Søn Jesum
Christum vor Herre.

Saa er her nu ingen tuil / at denne
salige Herre / Johan Friis / ved sin tro
til Christum oc Christelige frimodig be-
stickelse til denne timelig død / er jo vor-
E ij den

Tegn til en
Christelig aff-
gang.

den delactig i den euige Salighed. For-
di / lige som hand i sin velmact elste oc
gerne hørde Guds ord / brugte det Hø-
uerdige Christi Naderis Sacrament /
betenckte sine dødelige vilkaar / oc satte sin
faste tillid til Gud : saa feilede hannem
icke Gud i hans yderste. Gud gaff han-
nem sin hellig Aand / som styrkede han-
nem i god Laalmodighed / oc sterck Tro
oc haab met en Christelige bekiendelse /
ved huilken hand bleff wryggeligen / ind-
til hand endeligen befalede sin Aand / vdi
sin Frelseris Jesu Christi haand oc be-
skermelse.

MEt hans siugdom haffde det sig saa-
ledis. Vdi denne næste forgangne
X
Nouembris maaned / som hand vaar i
Falsker met Kong : Matt : er hand paa
Nykiøping vorden noget skørbelig / oc jo
mere oc mere effter haanden fornommet
større suagthed. Dog alligeuel / der det
vaar vdret / som paa den tid der skulde
handlis / da haffuer hand begiffuet sig
paa veyen hid til Riibenhaffn / indtil
hans Siugdom haffuer tuunget han-
nem / at hand vdi Køge maatte ligge stille
oc bliffue ved Sengen. Derfaare haff-
uer

uer hand strax fuld det gode raad/ som
Syrach giffuer alle siuge/ vdi sit 38. Cap
pitel. Mit barn / naar du est siug / da
foracte det icke / men bed H E R R E N
saa skal hand giøre dig helbrede. Lad aff
at Synde oc giør dine hender wstraffeli
ge / oc rensé dit herte aff alle misgiernin
ger. Offer sød luct / oc Simle til amin
delse Offer / oc giff it fet Offer / lige som
du skulde bort. Der effter lad Lægen kom
me til dig 2c.

Effter dette gode Syrachs raad /
haffuer denne salige Herre / giort.

Først met aluorlige Bøn indfalden
til Gud allmeectigste / bedet hannem om
Syndernis forladelse / oc befalet sig han
nem met Siel oc Liff / som hand oc offte
tilforn gjorde.

Dernæst haffuer hand om anden
dagen / som vaar den 24. Nouembris/
ladet Sognepresten den fromme Mand/
Her Soffrin Grønebeck kalde til sig :
giort sit Scriftemaal oc bekiendelse for
hannem / faaet aff hannem paa Guds
vegne Absolut / tilfagd Syndernis for
ladelse oc Guds vensteb. Der paa haff
uer hand anammet Jesu Christi Legem

Huorledis
de som blifue
dødsunge skul
le besticke de
ris sag.

oc Blod / til en stadfestelse oc vished paa
 Guds naade/ formedelst Jesu Christi død
 oc pine/ som er it fult verd oc betaling
 for alle Menniskers Synder. De er det
 te merkeligt/ den tid hand skulde anamme
 Jesu Christi Legem oc Blod/ da vilde de/
 hand skulde bleffuet sidendis i stolen / for
 sin suaghed skyld/ men hand reiste sig op/
 faste sin hue bort fra sig / falt i knæ paa
 gulffuit oc sagde : Jeg skal giøre min
 Herre Gud ære.

Efter at hand met saadan Gudelig
 reuerens/ haffde anammet det Høhuer-
 dige Sacrament / sand Jesu Christi Le-
 gem oc Blod/ sagde hand : Nu er ieg be-
 rid at leffue oc dø/ lige som den gode Gud
 vil haffue det met mig. Huad mere er
 met disse Verdslige ting at bestille/ det vil
 ieg korteligen giøre / naar mine Børn
 (hand miente der met / Erlige oc Vel-
 byrdige/ Bisprn Andersson oc Niels
 Friis) de komme til mig. Siden haff-
 uer Her Søffrin været hofh hannem om
 natten saa vel som om dagen/ trøstet han-
 nem/ Predicked for hannem / oc taled met
 hannem ideligen aff Guds ord / mest om
 hues Saligheden oc det euige Liff vaar
 anrørendis.

Vdi

Vdi midler tid haffuer hand oc giort
sit Testamente / oc der vdi icke forgæet de
arme / men iblant andet giffuit til fattige
Studenters vnderholding her i Rjøben-
haffn to Tusind Daler.

Saa haffuer hand oc icke foract Læ-
gedom / som hand bekiende at være en
Guds gaffue / men brugt hæderlig oc høys-
lærd Mand / Doctor Martin æditutus / oc
fuld hans raad effter vdi sin Siugdom.

Fremdelis er oc skeed forbedelse for
hannem / vdi den Christne menighed baas-
de der oc her vdi Rjøbenhaffn / som det
aluorligen paa alle Predickestole bleff
kundgiort.

Paa det siste nu at wi spurde daglige
hid / at hans Siugdom formerede sig /
oc der gaffuis for Menniskelige pyn / in-
gen haab at hand skulde vndkomme aff
denne siugdom / da fick ieg i sinde at drage
her fra til hannem. At beuise hannem i
denne hans siugdom huis tienist ieg kun-
de / oc ieg hannem som min besynderlig
Patron oc allerbeste ven / for meget gaat
plictig vaar. Drog derfaare herfra / eff-
ter hans gode oc fiere vens Erlig oc Bet-
hyrdige Rands / Peder Oxis til Gissel-
feld /

fælb / Kong : Matt : oc Danmarckis
Kigis Hoffmesters gode raad oc sam-
tycke/oc kom til hannem om Mandagen/
som hand døde anden dagen at afften /
vaar hannem oc da som altid tilforne
fier oc velkommen.

Matth. 11.

Men da ieg icke vden stor sorg / for-
nam hans induortis Siugdoms farlig-
hed/ som krysste hiertet i hannem/ begynte
ieg at tale til hānem først met denne Sen-
tenz. *Venite ad me omnes, qui laboratis &
onerati estis: Saa tog hand strax i mine
ord oc suarede: et ego reficiam vos.*

Maade at
trøste de siuge
met.

Siden lagde ieg hannem oc andre
trøstelige sentenzer faare aff den hellige
Scrifft / besynderlig som ieg viste hand
haffde mest brugt i sin velmaet / til sine
seduanlige sprog.

De paa det der skulde intet være om no-
gen artikkel/ som vor saligheds lærdom er
mest anrøprindis/ det hand kunde tuile om
i nogen maade / da satte ieg hannem faa-
re / de merckeligste vidnißbyrd / om huer
Religions artikkel. Dem hand gierne
hørde for sig forklaris oc tog sig det alt-
sammen til trøst oc husualelse.

Latinske tungemaal brugte ieg / at
hand

hand met diff større lyst skulde det høre /
som hand i sin yngdom haffde læst. De
loed sig der see med huad siid hand haffde
læst sin Latinske Bibel / i sine yngdoms
dage.

De besynderligste Sentenzer som
wi da brugte vaare en part disse her staa /
oc en part skulle her effter opregnis / naar
wi tale om Legemens opstandelse oc det
euige lifff.

Psal. 103. H E R R E N
er Barmhiertig oc Naadig / Taal-
modig oc megit Miskundelig.

Hand handler icke met oss
effter vore Synder / oc betaler oss
icke effter vore Misgierninger.

Thi at saa høi som Himme-
len er offuer Jorden / lader hand
Naade bliffue mechtig offuer dem
som hamnem frycte.

Saa langt som østen er fra
Vesten / lader hand vore offuertre-
delse være fra oss.

G v

Lige

Lige som en Fader forbarmer
sig offuer Børn/ Saa forbarmer
HERREN sig offuer dem / som
hannem frygte.

Ezechiel. 33. Saa sandelige
som ieg leffuer / siger den HERR
HERR HERR / ieg haffuer ingen
behagelighed til den Ugudeliges
død / men at den Ugudelige om-
uender sig fra sit væsen oc leffuer.

Matth. 17. Denne min
elskelige Søn / i huilcken ieg haff-
uer behagelighed / hannem skulle i
høre.

Joh. 1. See / det er Guds
Lam / som bær Verdens Synder.

Johan. 3. Saa elste Gud
Verden / at hand gaff sin Enbaar-
ne Søn / paa det at alle de som tro
paa hannem / icke skulle fortabis /
men haffue det euige Liff.

1. Tim.

1. Tim. 1. Det er jo visselige
sant / oc it dyrt verdigt ord / at Je-
sus Christus kom til Verden / at
giøre Syndere salige / iblant huil-
cke ieg er den største. Men dersaa-
re er mig barmhiertighed veder-
faren / paa det at Jesus Christus /
vilde beuise i mig all taalmodig-
hed / dem til it exempel som skulle
tro paa hamnem / til det ewige liff.

1. Joh 1. Jesu Christi Blod
gior oss rene aff alle Synder.

Disse sentenker oc saadane nogle flere /
haffuer hand hørd / selff oplæst oc met lyst
tiit oc offte taget dem igen. De der høst
vorden saa frimodige imod døden / at hand
haffuer begynt at tale om sin begraffuelse
oc leirested / at skulle stee her i Rippenhaffn
i vor Frue Kircke. Kom end oesaa da
ihu at tale om disse to sine Broders
børn / Erlige oc Velbyrdige / Frue Anna
Niels Trollis oc Otte Friis / salige met
Gud / som her for Predicestolen ligge be-
graffuen / oc foruente i deris Soffuekam-
mer

psal. 24.

mere en ærefuld opstandelse effter deris
Christelige tro / siste bekiendelse oc salige
affsked fra denne Verden. Men effter
di hand haffde berid sin graff oc *Epitaphiū*
vdi Hesselagers Kircke / at nogen skulde
icke der støde sig paa / da suarede hand
Bispen Anderssøn / som rørde det for han-
nem / met disse Dauids ord : *Domini est*
terra & omnis plenitudo eius. Det er / Jor-
den er Herrens / oc huad der i er / Jordes-
rige oc huad der boer paa. Hans mening
vaar at det vaar hannem lige meget / huor
hand fiek en hæderlig begraffuelse / iblant
Christne Menniske / effterdi den gantske
Jorderige hører hannem til.

Wnyttige
pral i de Dø-
dis begraff-
uelse straffis.

Nota.

De at mand skulde met stor prang
eller wnyttige praal føre hans døde Liig
om Lande / det forbød hand offte vdi sin
velmact : oc straffede andre derfaare / som
haffde lyst til saadan Hedenske forfenge-
lighed / oc sagde. Intet tiener de døde
Legeme bedre / end at de met det aller-
første / komme i Jorden til deris huilested.
De ieg befrycter mig saare / at Gud skal
en gang straffe Danmark / besynderlig
Adelen oc de Rige / for saadan wnyttige
Hoffmodige prang / som de driuffue i de
Dø

Dødis Jordefærd / oc hine offuer all
maade store offuerspødige Bryllupsfærd
oc bekaastning / den som mand kunde oc
burde / at vende til en bedre Christelig
brug.

Effter denne tale kom hannem en
hastig hierteue oppaa / saa hand begynte
at sucke der ved oc sagde disse Rim :

Jeg er saa trætter ieg er saa mod/

Herre Gud hand raade min angist bod.

Endog denne hans vee oc Siugdom
gicf oss alle til hierte / dog vaar det off
gantse trøsteligt / at hand vaar saa vel
ved sin forstand / saa gierne anammede
trøst oc vaar saa saare Taalmodig der
hoss / i all hans bittre vee oc hiertens
banghed. Ja hand vaar da allerede / i
Himmerigis glæde oc euige liff met sin
Tro / oc den lessuendis trøst / hand fant i
sit hierte aff Guds ord. Oc vaar nu alde-
lis skilt fra Verden met sine tancker oc
tale. Huileket vaar i mange stycker at
mercke / besynderlig at en gong som hand
opuognede oc saa sig om / sagde

Cedite mortui, ego enim sum inter viuos.

Det er

Wiger fra mig i Døde / thi ieg er nu
iblant de Lessuende.

Her

Guds ords
store træffe
di Mennes-
kers hjerter.

Her kunde vel lættelig it Verdsens
barn/ som hæffde mange fiidelige tan-
cker/taget disse ord/ oc lagd det hannem til
en fantasi/ som det siuge Folk fand paa-
komme/ at de tale det de icke besinde. Men
intet saadant hørde ieg aff hannem. Det
allermindste ord hand taledes/ kunde wi vel
forstaa oc hæffde vel meget paa sig/ men
mest vende det der paa/ at hand adtraade
effter det euige Liff.

¶ Thi ieg æcter jo for vist/ at det Men-
niske som vdi Jesu Christi bekiendelse oc
paakaldelse/ begærer at fare i fred fra den-
ne Verden met ret hiertens begæring/
hans tale er for disse Verdsens børn/ som
en søye ting hæffue smaged aff Himme-
rigs rige / lige som den visis tale iblant de
uforstandige / eller den edrues iblant de
druckne oc galne.

Dette er en kort summa paa hues tale
som oss vaar imellem om Mandagen oc
noget nær Natten igennem.

¶ Om tisdagen lige i dag Fiorten dage/
som hand døde om afftenen/ vigte ieg
fra hānem i dagningen/der hand begynte
at faa nogen huile. Men strax der flokken
vaar ved fem/ opuogtede hand oc sagde
til

til Niels Friis oc de andre som da skulde
vare paa hannem: Tag mig hid / Tag
mig hid. De spurde hannem huad hans
begæring vaar. Hand sagde/ Presten.
De som da drengen løb hastig effter mig/
oc ieg neppelig vaar i dørrer/ før end Er-
lig oc Velbyrdig Henrich van Rade kom
mod mig / da hørde ieg hannem atter sige
met høy røst: Guds ord vil ieg haffue/
paa Guds ord vil ieg leffue oc dø.

Saa begynte ieg da at tale hannem
til / oc lagde hannem faare / den skjøne
sentens Paulus haffuer til de Romere
Cap. 6. Det euige lifff er Guds gaffue/
i Christo Jesu vor Herre. Item / vor
trois artickel: Jeg troer Syndernis for-
ladelse/ Legemens opstandelse oc det euige
Liff. Item Rom. 3. Menniskken bliff-
uer Retfærdig / vden Louens gierninger/
allene formedelt Troen.

Her til suarede hand met disse ord:
Den *Consequens ac antecedens*, det haffuer in-
zet paa sig. *Ego sola fide in Iesum Christum*
credo me saluarj.

Hans mening vaar vden tuil den-
ne. Papisterne oc hine skærpsindige faads-
mundede *Dialetticj* ville meget disputere
om

Johan Trifis
fande oc Chris-
telige bekiend-
delse om Ret-
færdighed oc
syndernis for-
ladelse at be-
komme.

om Menniskens gierninger at de kunde
giøre it Menniske salig / det er intet / wi
føle det vel / huad trøst it bange herte maa
best lide. Jeg troer mig at vorde salig
allene ved Troen til Jesum Christum.

Dernæst reiste hand sig op i Sen-
gen oc sagde / det er gaat at bestille sin sag
den stund mand haffuer sin forstand.

Som ieg saa sad hofh hannem / saa
paa hannem oc forundrede mig paa hans
herlige bekiendelse oc frimodige trøstefuld
herte / oc offruerueiede hofh mig self / huor
ilde baade ieg oc andre flere kunde miste
denne Mand / om det haffde været Guds
willie / falt mig vdi min bedrøffuelse / dette
Verff ind aff Keiser Karls Historie.

Tu patriam repetis, tristi nos orbe relinquis.
Hans hukommelse vaar end da bedre end
min / thi tog hand strax det andet Verff:
Te tenet aula nitens, nos lacrymosa dies.

Det er.

Du drager nu hiem til Fæderneland din /
Lader off / denne sorgfuld Verden igen /
Dig tager den skinnende Himmelske sal /
Off holder tilbage denne grædedal.

De effterdi wi kōme paa Latinske verff /
forklarede ieg hannem oc disse to.

Non

*Non putò, nec credo, me posse relinquere Christum
Qui nostræ partem carnis & ossis habet.*

Det er :

Vdi all min nød/ vdi Dødsens stund
Jeg skadelige troer aff hiertens grund/
At mig en forlade vil eller fand
Jesus Christus min Frelsermand/
Som haffuer anāmet vort kigd oc been/
Och saa forbunden sig off vden meen.

Der det nu begyntis vel oppaa da-
gen/ oc ieg formerckte / at det vilde endnu
vaare nogen stund met hannem / da paa
det vi kunde baade tale sammen vden mō-
de met større lyst / tog ieg mig faare disse
try stycker met hannem. Først at gipre
Bøn met hannem til Gud i Himmelen.
Dernæst naar hand haffde noget huiled
sig dissimellem / læse der paa it beshynder-
ligt Capitel aff Bibelen. Siden der
effter opregne de trøstespraak/ som førre
bleffue brugte for hannem. Thi at ville
alltid finde paa Nyt / tiener icke hoss de
siuge. Dette dresse ieg saa vnder huer
andre/ denne gantske dag igennem/ indtil
den time hand opgaff sin Aand.

Vndertiden bad hand allene hoss sig
D selff/

Maade at
trøste de siuge
vden trodsom-
melighed.

selff/ oc vndertiden fulde wi allesammen
 paa knø omkring Sengen oc bade ens
 directeligen met hannem. Jeg læste oc
 mange smucke Bøner op for hannem/ oc
 brugte den almindelig velsignelse offuer
 hannem: **H E R R E N** velsigne
 dig oc beuare dig / **H E R R E N**
 lade liuse sit Ansiet offuer dig oc
 være dig Naadig/ **H E R R E N**
 lætte sit Alsyn paa dig oc giffue
 dig fred.

Hand suarede selff til alle Bøner /
 oc sagde met oss / Amen. Løffte sit Hoff-
 uit op / lagde sine hender tillsammans
 oc tackede Gud for saadanne naaderige
 trøst.

Try besynderlige Capiteler bleffue
 læste aff Bibelen for hannem. Det siette
 Capitel vdi S. Hansis Euangelio.
 Det Ottende Capitel til de Romere.
 Och saa det elleffte Capitel vdi Johanne
 om Lazaro/ som bleff opuaet aff den Her-
 re Christo. Naar som nogen merckelig
 Sentens kom / (som disse Capiteler
 ere for andre i den ganske hellige Scrifte
 meget

meget trøstelige oc merckelige) Da læste
ieg den to gonge / oc hand selff met høyr
røst sagde / det er gaat / det er vist / oc tog
det offte igen som bleff læst for hannem.

It trøstespraag fick ieg en gong faare
besynderlige / oc det varede noget lenge met
forcklaringē / da sagde hand til mig det sæd-
uanlige ordsprog / hand pleiede at bruge i
sin velmact : *Mitte sapientem & nihil ej dixe-
ris.* Thi naar som hand haffde dem at
handle met / som viste selff noget at skicke
sig i sagen / da brugte hand almindeligen
disse ord til dem. Saa vilde hand oc nu ieg
skulde icke bemøde hannem / met for man-
ge ord. Jeg skulde intet tuile / hand forstod
jo vel huad der hørde til sagen / oc vilde
bliffue fast ved den første gode bekiendelse.

Efter middagen begynte hand at tale
om denne Liigpredicken / begærede at
ieg den skulde haffue / som hand gaff det
Niels Friis tilkiende.

De der hand haffde bestillet Predicke-
nen / oc tilforn sit leystæd her paa dette
stæd / saa begynte hand som hand sad for
jlden / at tale om sit *Epitaphio* oc *Grav-*
scripse / met disse ord och saa paa mig.

Iohannes Friis Dn. de Hesselager, Anno ætatis

D ij

fua

ſua 73. de morte cogitans, fieri fecit. De kom
der met icke viidere / men ſagde ſtrax / det
andet ſkal vel Niels Raaff giøre.

See driſtige
ſumodighed
imod Døden

ER dette icke at gaa ſrimodige til Dø-
den? Er dette icke at gladeligen fare i
Fred? Mange Menniske naar de høre
talis om Døden / da grue de / ſkelſſue oc
beſſre der ved / ſtilfte farſſue oc forſkre-
ckis der offuer. Men hand mit i ſin ſtør-
ſte Siigdom / fryctede icke alleniſte intet
for Døden / men ocſaa ſrimodeligen be-
ſtillede ſin egen Jordefærd.

De en liden ſtund her effter / vende hand
ſig om til Biørn Anderſſon / oc ſagde / er
min Kiſte Ferdig? Huor ſaa wi fieler der
til? Siden gick hand til ſengen oc ſagde /
det vil endnu vare to dage met mig. Men
kort der effter / gaff hand andet tilkiende /
ſagde / den ſtørſte ſøffn ieg fanger / da ta-
ger vare paa mig. Der vdi ſagde hand
ſant / thi det gick lige ſaa / hen ved fire ti-
mer der effter.

Hand begynte ſiden hierteligen at
forlengis effter en god affſkeed oc det euige
Liff / brugte tiit oc offte den gamle Gud-
fryctige Simeonis Loſſiang: **H E R**

RE

NE lad nu din tiendere fare i fred :c
oc læste den vd til enden.

Gud i Himmelen haffde hannem
fier oc bønørde hannem. Wi saae strax
der effter paa hannem/ de deilige Bloms-
ter/ som ere tegn til Døden. Thi fulde
wi alle nœd paa Jorden / met graad oc
Bøn til den naadige Gud for hannem.
Hand bad selff met oss frimodeligen met
høy røst oc god forstand.

Thet som wi saa giorde bøn / oc hand
Hørde ved sengen/ Erlig oc Velbyrdig
Frue Karine Biørn Anderssens hans
fiere Broderdaatters suet oc graad/ vende
hand sig fra liuset/ oc bleff der var / Erlig
oc Velbyrdig Frue Hilleborre Claus
Daais. Oc som hand strax fiende hen-
de/ racte hand hende sin haand oc sagde :
Gud være met dig at du vilde besøge mig/
huad gode skal ieg beuise dig igen ?

Dette vaar meget merckeligt / oc er
for en synderlig Guds gaffue at regne :
at hand saaledis indtil sit yderste/ vaar ved
all redelig sind oc forstand/ kunde see/høre/
tale oc fornemme alt det wi bestillede met
hannem / oc der haff saae saare trøstlig oc
taalmodig.

D iij

Der

Der effter om en time / fald hand i
 en sød søffn / som hand talede om tilforn.
 Der aff vognede hand op første oc anden
 gong. Men den tredie gong der Klocken
 slog elleffue / kom der saa stor en stille / off-
 uer det gantske Huss / saa wi alle indbyr-
 dis der offuer storligen forundrede off.
 Hand soff dog icke lenge / men rørde sig
 strax oc gaff mig haanden oc ieg reiste
 hannem op i Sengen. Der læste hand
 for sig selff sacteligen met sammenlagde
 hender : oc sagde effter som ieg sagde for :
Iesu Christe miserere mej. Strax vende wi
 hannem effter hans begæring / met Fød-
 derne vdaß sengen / oc ieg talede met han-
 nem disse ord aff den 31. Psalme : *In ma-
 nus tuas Domine commendo spiritum meum.*

Det er.

HERR i dine hender be-
 faler ieg min Vland.

De hand suarede mig / met den anden
 deel aff dette Versf :

Johan Tri-
 sis siste ord i
 Denne Vers-
 den.

Redemisti me Deus veritatis.

Det er.

Du frelst mig **HERR** / du
 trofast Gud.

Disse vaare de siste ord / hand talede
 her vdi Berden. Der

Der ieg fornam/huad aff vilde vor-
de/raabte ieg høyt til hannem tiit oc offte:
Jesu Christe forbarne dig offuer mig.
Jesu Christe annam min Siel.
Disimellem slog hand klæderne fra sig/
som drengen vilde skule henderne met / oc
holt sin haand vd mod mig. Thi ieg
haffde formanet hannem tilforne / at der
som det hende sig / hand bleff maaleløff/
da skulde hand kryste paa min haand/eller
ræcke sin haand op eller røre den / saa ieg
kunde være viffe paa/at hand hørde oc for-
stod huad ieg talede til hannem. Dee
holt hand mig oesaa. Men det vaar
snarligen giort met hannem.

I det samme øyeblik/effter hand talede
de siste ord oc ræcte mig haanden / bøhede
hand sit Hoffuit strax næd/oc som Vigren
Anderssen oc ieg haffde hannem i vore ar-
me imellem oss/ lenede wi hānem i sengen
tilbage/ oc hand met tre suck/ facteligen oc
sødeligē vdgaff sin Aand. Antuordet den
Gud i Himmelē/ som hand nyligen oc til-
forne gjorde. Den anammede Guds hel-
lige Engle/førde den til Abrahams skjød/
indtil den met Legemet/ skal i de Retsfæ-
diges opstandelse/ paa den yderste dag til-
D iij hobe

hobe samles. De hand da met off oc wi
met hannem oc alle Guds vdualde bñrn/
skulle indfpris arffuinge i Himmerigis
rige til den euige glæde oc fulkommen her-
lighed oc salighed/ for vden all ende.

Dette hersom haffuer ieg nu saa viides-
ligen villet fortellet / om denne salige
Herre/ Johan Friis affgang / som ieg
det selff neruærendis saa oc hørde. De
mange som der tilstæde vaare/ baade ædle
oc wædle/ baade fremmede oc hans egen
tienere/ kunde i sandhed det samme der om
vidne : ja wi allesammen aldri det for-
gætte / men haffue det at trøste off met i
denne vor sorg oc i vor døds time / oc met
hiertelig adtraa begære oc yncke aff Gud
met saadan trøst oc bekiendelse at skilles
fra denne Verden/ i vor yderste time.

Hvad det er
Christeligen
oc vel at ds :

Kaldis da nu dette / at saa en Chris-
telig affgang aff Verden / at bekiende
sine Synder for Gud i Himmelen / oc
anamme aff dem som ere i Guds stæd/
i det hellige Predickembede / Syndernis
forladelse / oc der paa stærcke oc styrcke
sin Tro ved det hellige Christi Legems
oc Blods Sacrament / være taalmodig
vnder

vnder sin Siugdom / gierne høre talis
Guds ord/ paakalde Gud i sit yderste / oc
befale hannem sin Aand : Da haffue
wi aldelis ingen tuil / at denne salige Her-
re/ Johan Friis / voris hensoffnede gode
ven/ er jo indscreffuen i Liffens Bog / oc
wi skulle finde hannem for oss i Himme-
rigis rige.

Thi lære sig huer aff denne salige
Herre baade vel at leffue / oc vel at dø.
Fordi hand met all rette/ i disse to stycker/
maa settis off oc alle Christne faare til it
merckeligt exempel.

Her paa til ydermere vnderuissning
oc trøst/ for oss som igen leffue / da vil ieg
nu forklare disse Jobs ord/ som ieg aff
begyndelsen oplæste.

Exempel for
alle Christne
vel at leffue oc
vel at dø.

Dv

Den

Den anden part aff
denne Predicken.

Job. xix.

IEg veed at min Frel-
sere leffuer / oc hand
skal her effter opuecke mig
aff Jorden / oc ieg skal der
effter omgiffuis met denne
min Hud / oc ieg skal see
Gud i mit fiød / oc ieg skal
see Gud faar mig / oc mine
Øyen skulle skue hannem oc
ingen fremmet.

En hellige lærere Zero-
nymus siger / *Discamus in ter-
ris, quorum scientia nobis in cælo
perseueret.* Det er : Wi skulle
lære her paa Jorden den Bissdom / som
kand bliffue varactige hoss off i Himme-
len. Paa denne gode Formaning skulle
wi

en part aff
redon.
s. pi.
at min
ter / oc han
r opuecke m
or ieg skal
is met dem
e ieg skal
d / oc ieg
mig / oc min
ue hannem
et.
lige lærere
ager / Des
om iocenta
Der: W
en D
off i
ormann
vi

wi tencke/besnynderlig naar wi følge Chris
sine Liig til deris begraffuelse. At naar
wi der høre talis / om deris Christelige
lessned oc affgang / skulle da paamindis
om vore dødelige vilkaar / oc lære aff
Guds ord oc deris exempel/ at beskicke oss
saa at lessue oc dø / wi kunde effter dette
liff / haffue noget at staa paa / oc saa ved
Christum det euige Liff oc Salighed.

For denne orsag skyld haffuer ieg ta
get mig disse Jobs ord faare / huilcke end
oefaa denne salige Herre / Johan Friis/
brugte/oc fornam der aff stor trøst paa sit
yderste. Thi Job met saa ord / lærer oss
her denne konst / huilcken enten vor egen
forstand eller alle de vise Hedenste Philo
sophi met deris subtilige scrift/som nogen
stæd i Verden findis/ ick kunde lære off.
Hand siger oss at wi for Syndens skyld
ere arme fanger oc skyldig vnder Guds
dom. Hand viser oss den Herre Chris
stum / den lessuendis Guds Søn / som
Frelser oss fanger / aff Syndsens oc
Dødsens baand/ forliger oss met Gud/ oc
opuecker oss paa Dommedag til det euige
Liff.

Huo det ret forstaar oc troer aff hier
tet/

tet/ hand er nu lærd/ huorledis hand fand
offueruinde alle Fristeller/ oc triumphere
mit i denne timelige død offuer Døden/
Dieffuelen oc Hellsuede.

Huorfaare disse ord ere vel værd at
mercke/ oc Job der hand vilde giøre denne
sin Bekjendelse/ haffuer icke til forgefuis/
met hiertelige begæring tilforne fremsat
sin fortale. Ah at min tale maatte bliff
ue bescreffuen/ ah at hun kunde sættis i en
Bog/ met en jernstil paa bly / oc at hun
maatte vdhuggis i en Steen / til en euig
hufommelse.

Effterdi da den hellige oc fromme
Job/ dennem saa høveligen priiser oc yn
sker / at de for alle andre hans ord/ maatte
te bliffue euige i alle Menniskers hierter:
De disse ord ocsaa haffue været brugte til
Predicken oc sang almindelige i den Chris
tne Kircke mere end try tusind oc tre hund
drede Aar/ da ville wi see sliteligen huad
hand besynderligen faaregiffuer.

Ery slaus trøst talis her om/ met huil
cke hand vdi sin største ælendighed oc
bedrøffuelse/ haffuer stillet sin bange con
sciens/ oc verqueget sit angersfuld herte.

Den

Den Forsie slaus trost / imod
Syndfristelse / tager hand aff dem
leffuendis Guds Søns / vor Frels
seris sande oc salige kundskab.

Den Anden / imod Dødens
forskrækkelse / er hans visse Naab
oc stadige Tro / om Legemens
opstandelse.

Det tredie hand trostier sig met/
vdi sin armød oc foractelse / er
den fuldkomne glæde oc Herlig-
hed / som Guds vdualde er berid i
det euige Liff.

Na det wi diss bedre kunde bruge disse
merckelige lægedom / krafftige *Antido-*
ta oc visse *anodyna*, oc forstaa huorledis
huer skal tage dem til sig i rette tid / da
ville wi først sette oss Jobs exempel faare/
oc see huorledis hand haffuer berid sig
Sielens oc Liffens lægedom her aff.

Den arme Jobs vilkaar vaare al-
delis haarde oc ælendige for Verden at
ansee/hans Fristelse vaare/meetige stercke
Fiender / som hand haffde at stride imod.
Thi først loed Gud hannem berøff-

uis

De Tre slaus
Fristelse / som
Job besonde-
lige haffde at
stride imod.

nis fra/ sit Jee oc Queg : ja det som han
 nem fierere vaar/ hans Sønnere oc Døt-
 tere hasteligen omkøme i ynctelige maade.
 Dette Kaarss bar Job taalmodeligen/ oc
 tenckte paa all denne Verdens forgenge-
 lige forfengelighed oc Menniskens dødeli-
 ge vilkaar / giffuer sig derfor / met all
 lydighed / vnder den allmechtigste oc aller-
 uiseste Guds Guddommelige vilie oc si-
 ger : Nøgen kom ieg aff min Moders
 lifff/ nøgen skal ieg fare bort igen / **HERR**
REN gaff det / **HERRREN** tog det/
HERRRENS naffn være loffuit.

Der hand haffde dette vel offuer-
 staaet / som en sterck Kempe huldet sig
 oc lagd priiff ind : kommer der strax en
 anden bølge oc stormer ind paa hannem/
 som det er almindeligt / Ingen bedrøff-
 uelse kommer allene. Hand beslaais met
 onde bulder / fra hans fodsmaal indtil
 hans isse / maa side i aske oc skrabe sig
 met it skaar. Bliffuer saa foruandlet/
 at hans venner ick kunde hannem / eller
 for hans store pine oc vee skyld tørre trøste
 hannem. Hans egen Hustru (som Phi-
 lo mener vaar Dina Jacobs daatter) ka-
 dis ved hannem / oc bespottet hannem.

Det

Det samme gigr̃ oc de som hand holt for
sine vðlaarne beste venner. All Ver-
den hæffuer forglem̃t oc forlat hannem.
Den timelig død staaer hannem for øyen/
oc truer hannem met sine forførdelige
skud oc pile huer øyeblik.

Hvad gigr̃ den gode Job her i denne sin
genuordighed? Monne hand icke skulde tro
at ont solet / Trolsquinder eller Trolde
karle / hæffue fød hannem saadant paa?
Skal hand oc icke søge til Spaamend el-
ler bruge signelse oc Manelse / at hand
kand komme til sin sørlighed igen? Ney
ingelunde saa / hand tænkter icke en gang
paa saadan Ugudeligheds fordærffuelig
kaanst / meget mindre fanger Diefflen
den ære aff hannem / som Gud met all
rette tilhører. Stor banghed driffuer
hannem vel saa / at hand bæffeligen be-
græder sin fødels dag / begærer at hand
hæffde aldrig vær̃it fød til Verden / oc
maatte nu strax dø. Dog kommer hand
igen til sig selff / oc retter sig op i sin
strøbelighed / fanger offuerhaand imod
denne wtaalmødigheds fristelse oc bliffuer
hoff sin Herre oc Gud. Giffuer sig saa
smucke til freds / legger Gud maecten oc
æren

Cap. 7.
Cap. 7.

Cap. 2.

Cap. 13.

æren til/ oc icke Dieffuelen/ siger der for :
Haffuer wi anammet det gode aff Gud/
oc skulde wi icke ocsaa anamme det onde ?
Item/ om Herren end skønt vilde sla mig
ihiel/ dog skal ieg alligeuel haabe paa han-
nem.

3.

NB haffuer den gode Job holden sig
vel aff Guds naade / men det bliffuer
dog icke her ved met hannem. Hand foris
alt viidere vd i fristelsens dybhed. Thi
induortis vdi hans Samuittighed/brende
hannem hans Synder / oc vden all tuil
da haffuer denne anfectelse icke staaet til-
bage. See du est en Syndere / affled i
synd oc ondskab/ fød vredens Barn met
din arffuesynd / som henger oc boer i dit
fjød oc blod. De om du end skønt haff-
uer leffued wstraffeligen oc retfærdelig for
Verden / saa haffuer dog dine tancker
oc affecter/ som gaa icke toldfri for Gud/
icke værre saa hellige oc reene som Louen
dem vdkræffuer. Derfaare plagis du nu
met all rætte for saadanne dine Synder/
Guds vrede er vdgift offuer dig/ det er
Guds retfærdige Dom/ at huer for sine
misgierninger skal lide sin tilbørlige straff
oc plage. Ja huo ved huor nær du est
den

den euige Fordømmelse / for Synden
skyld?

Huort vender sig her den fromme
Job? hans eget hierte oc Samuittighed
ere nu inod hannem. Det gielder nu
icke mere om disse timelige Rigdom eller
Sundhed/ men det er Guds venskab oc
Himmerigis rige her strides om.

Her gaar det nu met Job / lige som
met den der er i stor Haffs nød. De i det
vilde Haff driffues aff en stor gruelig
flyffuende storm/ Ancker oc Loff ere bor-
te/ Godzet kastis for borde / Ingen sei-
kand foris / Mastet affhuggis / Skibet
opfyldis met hine salte søbølger/ oc begyn-
der at ville støde paa hine haarde klipper/
eller i det suare wuær / hasteligen nedry-
ckis/ met top oc taffuel til Haffsens dyb-
hed.

See/ saa gaar det nu den arme Job.
Det er hannem fra taget / alt det hand
kunde forlade sig paa her i Verden. Sie
gods oc Rigdom er hand berøffuit/ det icke
vaar liden sorg. De paa det hand skal
icke stole paa sine mange vnge Børn/
tagis de hasteligen aff dage fra hannem.
De at hand jo aldelis skal intet haffue at
E for

fordriste sig paa Mennisken / da forætte
hannem de som igenleffue / hans egen
Hustru oc vdualde venner. Hans sund-
hed oc sørlighed vendis om til allerstørst
skrøbelighed oc versynggeligste siugdom/
paa det / hand skal icke stole paa sin egen
styrcke oc maect. Ja at baade all hans
vduortis oc induortis krafft / skal slaa
hannem feil / da frister Dieffuelen hans
egit hierte oc Samuittighed paa det aller-
høieste.

Hvad vndsetning tilfickis denne
fromme Mand i saadan sin trang ?
Hand tencker paa sin Frelser / den for-
loffuede Messiam / Quindens seed / som
skulde sønder trade Hügormens hoffuit.
Paa denne sin Frelser kaster hand alle
sine Synder / oc forlader sig med en fast
tro paa hannem / at hand skal stille Guds
vrede oc fri hannem fra den euige død oc
fordømmelse. Och saa knipper hand
baade denne oc de andre sine trøst vdi it
baand / med disse faa ord / oc giør sin be-
kiendelse som kommer offuer it met vore
Symbolis oc trois artickle. Siger der-
faare / Jeg veed at min Frelser
leffuer /

Nobs betien-
delse.

leffuer / sand Gud oc Menniske / som
skal icke alenist forløse mig / ved sin død oc
pine aff alle mine Synder / men oc saa
opuecke mig paa den yderste dag / met it
herligt forklarede Legem / oc indføre mig i
Himmerigis ære / der som ieg skal see Gud
ansiet fra ansiet / i all euighed.

Vdi saa maade offueruinder Job
alle fristelser / oc kommer paa det siste i en
god tryk haffn / oc foruinder saa all sin
nød. Det gjorde altsammen den hellige
Aand / som Job tog i raad met sig. Thi
der som hand haffde fuld sin egen fornuffte
effter / da haffde hand aldrig kommet der
leffuendis fra. Men hand vende sine
syne fra denne forgengelige Verden til
Himmelen / fra sin egen forstand til
Guds forløffte oc tilsagn / fra all Menni-
skelig hielp til sin kiære Frelseres Jesum
Christum. Derfaare lader oss nu
mercke alle hans ord grandgiffueligen / oc
først de / huilcke hand bruger imod den stør-
ste fiende Syndfristelse.

Jobs Stri-
unding ved
den hellige
Aand.

Jeg veed at min Frel- sere leffuer.

DEt er: Jeg Job som maa be-
kiende mig en arm Syndere/ skyl-
dig til døden oc fordømmelse / baade
for den arffuesynd som boer i mig/ oc an-
dre mine misgierninger: Veed/ det er/
ieg troer fuldkommeligen aff mit ganiste
hierte/at min Frelser leffuer / den som
mig vñle fangen Mand skal icke forglem-
me/ men hand som en sand Gud oc Men-
niste/ vil oc skal frelse mig / met sin død oc
pine / fra Guds vrede / den euige død oc
fordømmelse / forhuerffue mig Guds
venskab / alle mine Synders forladelse oc
det euige lif.

Met saadan sin fiere Frelseris salige
kundskab / traadzer hand nu imod Syn-
den oc Høffuede.

De er her beshynderlige det Hebraiske
ord Goel/ vel at acte. Det som bemer-
cker icke alleniste en Frelser / men saa
dan

dan en Frelsere / som er anrørendis paa
Krigd oc Blods vegne / oc bør derfaare at
hielpes sin Blodsforuandte vdi nød. Det
ved haffuer hand klarligen forstaaet / den
HÆRre Christum / som haffuer anam-
met Menniskelig figd oc blod / oc er vorden
vor Broder / off til en visse trost oc vbes-
uigelige husuallelse. Saaledis brugis
dette samme ord / oc andre mange stæds i
det gamel Testament baade hos Moses /
Dauid oc Propheterne.

De kommer denne trostelige Lærdom
saare vel offuer it / met tre besynderlige
Louer oc erlige skick / som holtis iblant
Guds folck i det gamel Testament.

Tre Louer om
næste Blods-
foruandte i
det gamel
Testament.

Den Første taler Moses om /

Leuitici 25. der som Gud giffuer de næste
slekt frihed / til at løse oc igenkøbe huer an-
dre / naar de bliffue for deris armød-
tuingd til at selie sig selff hen iblant nogen
fremmede.

Quad er det andet end en
Figur til syndige Menniskers vilkaar /
som ere for Syndens skyld / vndergiffuen
Døden oc Dieffuelen / oc kunde icke for-
maa at løse eller befri sig selff? Men den
HÆRre Christus vor næste slekt oc byrd /

E iij

tager

tager off vd aff Syndsens oc Dieffuel
sens baand / oc giffuer off igen vor første
frihed. Som Paulus her om vidner til
de Hebræer i det andet Capitel / sigendis :
Efterdi at Børnene haffue nu kispd oc
blod / da er hand i lige maade vorden del
actig der vdi / paa det hand skulde formes
delst Døden tage maecten fra den / som
haffde vold offuer Døden / det er Dieffuel
len / oc frelst dem / som formedelst Død
sens fryet skulde værre tiener alle deris
liffs tid.

2.
Num. 35. Dernaest lige som Gud gaff
næste slect frihed / til at heffne deris døde
frender / som bleffue aff had oc suig met
vilie oc vidskab dræbte oc ihjelslagen aff
nogen. Saa er oc den HERR Christus
paa sin Mandoms anammelsis vegne /
vor frende / oc heffner vor død paa vor
Siende Dieffuelen / huilken met suig
haffuer forspord off til Døden. Huor fra
off Christus hielper / oc bliffuer Døden
en forgiffte / oc Hellsuede en Pestilense /
som Propheten Oseas siger i sit 13. Ca
pitel.

Cap. 2.

Frem

Fremdelis lige som det holtis 3.

iblant Jøderne / at næste frende oc arff-
uinge skulde ecte den Dødis slectis Hus-
stru / som wi læse vdi Ruths bog / at Boas
tog Naemi Sønnehusstru Ruth til ecte /
der den anden næste arffuing icke kunde
det giøre. Saa er oc Christus vor Frel-
sere / den Christne Kirckis Brudgom / oc
gnammer hende aff sit ælendigheds sede
til sig / som Paulus bær vidnisbyrd her om
til de Ephezer i det femte Capitel / oc si-
ger. Christus elste Menigheden / oc gaff
sig selff for hende / oc rensede hende for-
medelst Vandbadet i ordet / paa det hand
skulde beslicke sig selff hende / en Menig-
hed som er herlig / som icke haffuer nogen
besmittelse eller ryncke / eller noget saa-
dant / Men at hun skulde være wstraffe-
lig.

Om denne Frelsere taler Salomon
i den 72. Psalme.

Hand skal frelse den Sattige
som raaber / oc den ælendige som
haffuer ingen hielp.

Hand skal være naadig imod

E iiii

de

de ringe oc fattige / oc hand skal
hielpde de Fattiges Siele.

Hand skal fresse deris Siele
fra suig oc fortredeghed / oc de-
ris Blod skal actis dyrt for han-
nem.

Dette vaar det hellige oc trostelige
naffn/ som Gud selff befoel/ at giffuis sin
enbaarne Søn Christo ved Engelen
Gabriel / huilcken det forkyndede Joseph
oc Mariae. At de skulde kalde hans naffn
YESUS/ fordi hand skulde saliggjøre
sit Folk aff deris synder

Denne sin Frelsere tog den gode
gamle Simeon i sin fassin/ oc bleff der aff
saa frimodig imod Døden/ at hand begæ-
rer forloff/ at fredeligen fare her fra/ siger
derfaare :

Herre/ lad nu din Dienere fare
i fred/ lige som du haffuer sagt.

Thi mine øyen haffue seet din
Frelsere.

Huilcken du beredde for alle
Folk.

It

It liuss til at opliuse Hednini-
gene / oc dit Folck Israel til en her-
lighed.

Til denne Frelseren alleniste / skulle
wi allesammen holde oss / oc sige met Job
naar wi komme i Syndfristelse. Jeg
veed at min Frelseren leffuer / Jesus Chris-
tus sand Gud oc Menniske / Hand er
min Broder / hand skal icke forlade mig
i denne min ngd oc haarde fengsel. Men
fri mig aff Syndsens baand / oc frelse
mig fra Døden oc fordømmelse / fra Lou-
sens formaledidelse oc Guds vrede / fra
Dieffuelens Tirannj oc Hellsuedis aff-
grund.

Thi derfaare er hand vorden Men-
niske / at hand skulde betale met sin død for
Menniskens / oc giffue sin wsigelig Bro-
derlig Kierlighed tilkiende mod oss / oc op-
høye oss met sig til Himmerigis arffue-
deel.

Huorfaare
Christus er
vorden Men-
niske.

I denne Frelseren finde oc faa wi ved
Troen til hannem / alt det som wi søge oc
oss behoff gipris i all vor ælendighed.
Som Ambrosius siger met disse herlige
ord :

E v

Omnia

*Omnia Iesus Christus est nobis, si volumus :
Si curari desideras, Medicus est,
Si febris aestuas, Fons est,
Si iniquitate grauaris, Iustitia est,
Si auxilio indiges, Virtus est,
Si Mortem metuis, Vita est,
Si ire desideras, Via est.
Si tenebras fugis, Lux est.
Si cibum appetis, Alimentum est.*

Det er/

*Iesus Christus er oss allting / om vi
ellers ville.*

*Begærer nogen at helis / da er hand
en Læge/*

*Brender nogen aff hedesuge / da er
hand en Kilde/*

*Beladis nogen med Synden / da er
hand Retfærdighed.*

*Haffuer du hielp behoff / da er hand
din Krafft/*

*Frycter du Døden / da er hand Liff-
uit.*

Viltu vandre / da er hand Benen/

Reddis du i mørcke / da er hand Lusst/

Hungerer dig / da er hand din Spise.

*Saadant altsammen oc langt yder-
mere at gipre oss / er hand mechtig / fordi
hand*

hand er en allmeeting Gud. Hand vil
ocsa/ fordi hand er vor fiere Broder och
saa meget naadig. Hand veed maade oc
lempe der til / thi hand er den alleruiseste.
Hand skal det ocsaa gipre / thi hand er
sandru i alle sine forløfft/ oc det er hans
Embede/ at søge oc gipre saligt / det som
er fortabt. Lucæ 19.

Ved saadanne trøst/ vdi vor HERR
ris Jesu Christi kundskab / saa vi seyr/
uinding offuer alle fristelser. Her om
taler Johannes. Vor tro er den seyr/ som
haffuer offueruundet Verden / oc huor er
den som offueruinder Verden/ vden den
som Troer / at Jesus er Guds Søn?
Item/ Paulus 1. Cor. 15. Døden er op-
sluget i Seyr. Død huor er din braad?
Helsfuede huor er din Seyr? Men Dø-
dens braad er Synden. De Louen er
Syndens krafft. Men Gud være tack/
som gaff oss seyr/ formedelst vor Herre
Jesum Christum.

Nu ville vi fremdelis høre / huad
Job siger.

De

De hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden / oc
ieg skal der effter omgiff
uis met denne min hud.

HEr haffue wi den Anden
slaus trost / som Job brugte i sin
ælendighed / imod Dødens for
freckelse / oc haffuer denne trost sin oprin
delse oc grund vdaff den første.

Sworledis
Menniskelig
foruiffte dem
mer om Lege
mens opstam
Delse.

Dødens forfreckelse kommer han
nem paa / oc aff hans egen foruiffte / be
giffuer sig i disputas met hannem saale
dis : Endog Job at du troer paa din
Frellere / oc forlader dig paa hannem / saa
maat du vel faa ved hannem huad du
fand / alligeuel skalt du dø som alle andre
Menniske / oc effter Døden skalt du worde
til intet. Thi dit Røp skal bort raadne i
Jord / oc Orme skulle spisis met din krop /
dine Been skulle foruiffne / oc der skal intet
bliffue aff dig vden stoff oc aske. Paa Le
gemens opstādelse tørt du icke giøre dit re
gen

genskab/ ja icke teneke en gong. Huorledis
skulde det Legeme/ som met vœrstyggelige
Buller er nu fordærffuit/ oc skal siden saa
viide i smaa parter atspredis / opstaa no-
gen tid ? Det er wmmueligt at saadant skee
kand. Dø nu derfaare bort / som it vste
oc ælendigt Creatur / met dette dit van-
skabte oc saarede Legeme/ du fanger aldrig
bod eller raad/ Døden døden er her/ oc si-
den intet ydermere at forhaabe.

Alff saadanne forgiffelige indskud /
maatte den gode Job haaffd faait den hier-
tesorg som kunde dødet hannem/ om hand
haaffde fuld sit eget fornufftis raad effter.
Men hand lycker fornufftens øyen oc læ-
der Troens klare øyen op / oc seer atter til
den forloffuede Herre Messiam Chris-
stum/ oc siger : Denne min Frelsere / den
leffuende Guds Søn/ min kiære Broder/
paa huileken ieg Troer / hand skal icke als-
eniste fri mig fra Synden / men oc saa
fra den euige død. Denne timelig død
skal ekon vøre mig en sød søffn. De min
graff skal icke vøre mig it euigt sengsel/
men it roligt soffuekammer / indtil Gud
ved sit almættige ord skal opuecke mig paa
den yderste dag.

Hud oc haar/ ligd oc
Been/

Been / sæner oc aarer / skulle fortæris oc
atſprædis i Jorden / det giſſuer ieg vel
mact. Dog ſkal min leſſuende Frelsere /
ſom er mit Liſſ oc min Opſtandelle / aff
den mact ſom hannem er alting vnder
lagd / ſamle dette tilhobe igen / ſaa ieg ſkal
ſaa de ſamme naturlige lemmer igen / dog
it Aandeligt oc tusindfold ſkønere oc her
ligere Legeme / end det nu er eller været
haſſuer. Det er min tro / det er min
trøſt. Der paa vil ieg leſſue oc dø / mig
ſkee i denne Verden huad min naadige
Gud vil.

See / huad kunde klarligere ſigis om
Legemens opſtandelle / end dette Job her
ſiger ? Huo monne haſſue lært hannem
det / eſſterdi ſaadant er imod hans egen oc
alle Menneſſers fornufft ? Hand haſſde
den hellig Aand til ſin Skolemeſter / ſom
ſkaffede i hannem en faſt tro til Guds
ord / ſom ſaadant forloſſued oc tiſſagde /
oc opluſte hans mørcke oc tuilraadige for
ſtand med ſin naade / at hand tenckte vii
dere paa den allermectigſte Guds vnder
lige raad oc gierninger.

Derſaare lader off flitteligen
giſſue act paa de Argumenter oc beuiſnins
ger /

Her eſſter
følger mange
ſkøne vidni
byrd oc beuiſ
ning / om Le
gemens op
ſtandelle.

ger / som Job haffde om Legemens op-
standelse / oc huorledis hand dem brugte.

Først oc fremmerst tencfte hand
paa Messiae euige Rige / oc den forløst-
ning som skulde forhuærrffuis ved hans
død oc opstandelse.

I.

Den første
aff den for-
løst om Mes-
siae euige Ri-
ge.

Dette vaar hans oc de gamle For-
fædris wryggelige Argument oc beuiss-
ning om Opstandelsen : at Quindens
sæd skulde søndertræde Hugormens hoffs-
uit / det er / som Johannes siger / forstøre
Dieffuelens gierninger / oc giøre Synds-
sens oc Dødens mægt til intet / for sine
tro vdualde. Huilcke skulde igennem den-
ne timelige død / indføres ved en ærefuld
opstandelse til det euige lifff oc salighed.

Men her maatte nogen spørre oc si-
ge. Huad tegn haffde Job / ved huilcke
hand styckede denne sin Tro ? Effterdi
hand (som de hellige Lærefædre scriffue
om hannem) leffuede vdi Jacob Patris
arckis tid / Tusind sin hundrede Aar
før end Christus bleff fød ? Saa haffde
hand icke helder Propheternis vidnisbyrd
oc klare Predicken for sig om Legemens
opstandelse ? Oc ey helder nogle exemplar /

Naar Job
leffuede.

at

at Gud haffde opreist mange fra de døde/
huileket altsammen wi haffue mangesol-
digen baade i det Gamel oc Ny Testa-
ment ?

Alligenel at Job haffde aldelis nock
i Guds sande Foriettelse om Christi rige/
paa huileken hans tro stod wryggeligen
oc bygde der paa som en fast Mur : dog
haffde hand atskillige tegn oc merckelige
beuissninger / med huilcke hand styrckede
denne sin rette Tro.

Thi hand saa vden tuil / til
Guds almectigheds gierninger / som
vaare skeede aff Verdsens begyndelse til
hans tid. Tenccke saa ved sig. Den
Gud som haffuer aff intet / skabt Men-
niskan / Himmel oc Jord / oc alle Creatur
som der vdi findis / hand er jo oc saa mechtig
til / at samle Menniskens lemmer tilhobe
aff Jorden / oc føre der Sielen til effter
sin gode vilie oc forløffte.

Item / den Gud som giffuer alle
Menniske Liff oc Siel / oc fører dem saa
vnderlige til denne Verden aff Modes-
rens liff / huorfaare skulde hand icke kunde
opuecke dem aff deris graffuer som soffue?

Den

2.
Aff Guds
almectigheds
vnderlige ger-
ninger.

Den Gud som met sit krafftige ord/
beuarter Jordens fruct oc grøde / holder
alting ved lige oc mact i Himmelen oc
paa Jorden/dag oc nat/Vinter oc Som-
mer / huorfaare skulde hand icke være en
Herre offuer Menniskens legeme / til at
opreise det / som er hensaaet i Jorden?

Item/den Gud som gaff mine Forfædre
Abraham oc Sara / en deilig
Søn / imod all Menniskelig mening oc
foruentelse / i deris allerdoms dage / der
deris Legeme vaare døde/ huorfaare skul-
de hand icke oc være almæctig / at giffue
dem lifff/som ere hensoffnede i hans Søns
Christi bekiendelse oc paaakaldelse?

In summa / hand beslattede det saa
met sig / som Augustinus siger : Det væ-
re langt fra / at Skaberens allmæctighed
skulde være forfortet / til at opuecke Men-
niskens legeme oc giffue det lifff. At hand
skulde jo icke kunde tilhobe samle / det som
noget Diur eller Jld haffuer fortæret /
eller det som er forfalden til støff oc aske/
eller det som et forsuunden til Vær oc
vædske. Det være langt fra / at noget
rum eller hemmeligt Kammer vdi naa-
turen / skulde saa skiule noget for vor sind

Augustini
signe sentenz

oe fornufft / at den som alting haffuer
skabt / skulde det icke vide eller met sin mact
begribe. Kand dog en forstandig oe smild
Husholdere / vide beskedentlig / lige som det
stod screffuen for hans øyne / alt det i
huer vraa er skiult vdi hans Hush oe
gantse gaard? Huo vil da tencke at nos
gen ting i denne Verden kand være w
skiult for Gud? for hues wsigelige oe
wendelige Bliissdom / den gantse Ver
den er mindre / end det allermindeste oe
ringeste Skrin kand være / at regne for
nogen iblant off Menniske.

III.

At Menniskens oprigtige skabning effter Guds Billede.

Gen. 1. 2.

Enden saa oe Job til sin egen oe
alle Menniskers skabning / som skeede
icke aff Jorden alleniste / men at Gud
selff blæste først en Leffuendis Aand i
hannem / oe skabte hannem til it Billede /
som vaar sig selff lig. Det gaff tilkiende /
at Mennisken vaar icke skabt til Døden
oe endelige fordærffuelse / men til en euig
Guds tieniste vdi it euigt leffned.

IIII.

At Paradis som Mennisken bleff først sat vdi.

Det samme vaar oe at mercke /
huad forsat Gud haffde / der hand satte
te Mennisken i den meget lystige Para
dis / som hand skulde haffd leffuit vdi /
euig

euig lyckſalig vden all genuordighed / om
hand haſſde Iyd Guds roſt.

DEſtigest gaff oc Job god act /
paa det euige pact oc Forbund / som
Gud giorde met Abraham / der hand ſag
de til hannem. Gen. 17. Jeg vil opret-
te min Pact / imellem mig oc dig / oc din
Søed eſſter dig / hoſſ deris eſſterkommere /
at det ſkal være en euig Pact / ſaa at ieg
vil være din Gud / oc din Sødis eſſter
dig. Denne Pact kunde icke være euig /
vden at de Gudfryctige Menniſker / ſkul-
de opſtaa fra de døde oc leſſue euindelige.
Derſaare kalder ſig Gud de henſoffnede
Abrahams / Iſaacs oc Jacobs Gud / at
de ere icke i den euige død / men leſſue hoſſ
Gud / ſom Legemet ſkal opuecke paa den
yderſte dag.

V.
Aſt Guds
euige Pactis
forbund.

Exodi. 3.
Math. 22.

FRemdelis ſatte ſig Job Enochs
Exempel for øyne / huilcken Gud ſelſſ
tog bort / hen op til Himmelen / ſaa hand
bleſſ icke meere ſeet. Eigeruiſſ ſom det
gick met Elia / to tusinde oc tre hundrede
oc nogle flere Aar der eſſter.

VI.
Enochs exem-
pel.

Gen. 5.
2. Reg. 2.

I ij

Item /

VII.

At Guds
mangfoldige
velgierninger
mod Men-
schen.

Jem/ lige som Job tenckte paa
Guds allmeectighed / saa gaff hand oc
god act / paa Guds godhed oc mangfol-
dige velgierninger / som hand ick beuiste
Mennicken her paa Jorden / for dette ti-
melige liffs skyld allene / men meget mere /
til en begyndelse oc en haandfæstning / paa
det fuldkommen gode i det ewige Liff.

VIII.

At Guds
visdom.

Hand forgætte oc ick / at Gud
som er den alleruifeste / kand finde mid-
del oc maade til at vdrette alting / naar
som der skönt synis / huereken at være effne
eller raad for Menniskens øyne.

IX.

Guds haand.
scrift i Men-
niskens hjer-
te / om hans
Retfærdige
dom imod
Synden.

Jlige maade tenckte hand oc paa
Guds Retfærdige Dom imod Syn-
den / som findis ick alleniste i huer Men-
niskis Samuittighed / hues exempel Cain
vaar : men ogsaa i Syndestraffen som
her begyndis paa Jorden / hues exempel
vaar Syndfloden / oc skal siden fulddriff-
uis paa Dommedag / med de Wgudelige
i ewig pine.

Thi i det hand saa / mange Wgude-
lige haffue gode dage her / i Verden / oc
hendø i deris Synd oc ondskab uden syn-
derlige straff : oc mange Gudfryctige
plagis

plagis her vnder Kaarssit / ja end ocsaa
dø i største ælendighed for Verden: Da
giorde hand sit regenskab vist der paa / at
her skulde følge effter dette lifff it andet
Liff. Der som en endelige sentens skul-
de affsigis / aff den rættvise Gud / de tro
vdualde til fuldkommen glæde oc ære / de
Ugudelige / som haffue fortørnet den
euige oc wendelige Gud / til euig oc wende-
lige pine / som de skulle lide paa Siel oc
krop / met huilcke de haffue bedressuit
Synd oc ondskab her i Verden.

Den endelige
Dom mellem
de Gudfrycti-
ge oc Ugud-
delige forhold-
dis indel paa
Dommedag.

Saadant kunde ingenlunde skee /
met mindre vilkaar / end at der fulde en
almindelig opstandelse effter dette lifff.

Met saadanne herlige bevisninger om
Legemens opstandelse / haffuer den taal-
modige Job / oc de andre gode gamle For-
fædre oc Patriareker styrcked deris Tro oc
haab / oc der ved offueruunden all Dø-
dens forskreckelse / liid Siugdom oc alle
haande ælendighed / met hiertens forlen-
gelse effter en ærefuld oc glædelig opstan-
delse paa Dommedag.

Vi skulle ocsaa / mine gode
Christne / i lige maade efftersølge Jobs
F iij ex

exempel/ naar off kommer/ som vist en
 gong vil paaafomme saadanne fristelser oc
 tuilsmaal/aff voris egen fornufft oc død-
 sens forstreckelse. Thi naar som hiertet
 i off/ fornemmer det viffe bud / at sind oc
 forstand begynde at falde / syn oc smag
 feile off/ oc vorde paa det siste høreløse oc
 maaleløse / da tencke wi huorledis til vil
 gaa. Spørre wi da vor egen fornufft
 om raad / da faa wi intet andet at høre
 aff hende end dette. Det er wmmuelige
 (vil hun sige) at det Legem som leggis i
 Jorden oc der henraadner/ eller oc anden
 steds paa vilde Marc / aff Ild eller
 Vand/ fortæris/ ja vndertiden aff Fule/
 Fiske oc andre wmmælinde bæster opædis/
 kand samlis tilhobe/ oc nogen tid igen op-
 staa. Sielen farer bort i sin behold/ kand
 det være mueligt/ at den finder sit Legeme
 oc gamle bolig igen?

Memiskelig
 fornufft dis-
 sputeret imod
 Legemens op-
 standelse.

Naar saadant bæris off faare/da skul-
 le wi tencke paa disse Jobs ord/ oc den viffe
 Naab/ som hand haffde aff Guds ord oc
 hans wendelige gierninger / om Lege-
 mens ærefuld oc herlige opstandelse.

Der som mange tencke her paa/ da
 skulde de være mere taalmodig i siugdøms
 end de ere. De skulde da icke sige. Fle-

Flectere si nequeo superos Acheronta mouebo.

Kand ieg nu huercken saa raad hoff
Gud i Himmelen/ eller hoff Menniskken
ved Lægedom for penning oc gode ord/ da
bruger ieg huad ieg kand/ at ieg maa vor-
de denne vee oc pine quit/ som ieg saa len-
ge plagis met/ paa mit vffe Legeme. Icke
sagde Job saa/ ick brugte hand helder
Dieffuelens konst/ men bleff taalmodeli-
gen bestandig hoff Gud/ i sin suare vær-
styggelige Siugdom / indtil Gud hialp
hannem.

Men de vantro Wgudelige Men-
niske/ som met forargelse oc Guds bespot-
telse/ elcke mere Dieffuelens bedragerj end
Guds vbesuigelige hellige Ord/ oc imod
Guds Bud søge Vchristelige middel/
oc giffue Dieffuelen den ære Gud hører
met rette/ de høre sig huad Augustinus
siger. Huilcken som vil søge sundhed /
foruden sin Saliggjører/ oc acte sig at
kunde bliffue klog / foruden den sande
Wijsdom : hand skal ick karst men siug/
ick forstandig men en gieck / plagis i sin
Siugdom/ oc vdi skadelig blindhed bliffue
galen oc en daare. Derfaare all forfar-
ring oc helbrede som opsløgis aff Trol-
doms

En farlig
ring at bruge
Troldoms
konst.

Augustinus.

doms konst/ den maa oc skal helder kaldis
Døden end Liffuit.

Huorledis
Christne skul-
le være til
funds vnder
Naarsitt.

Saa er det derfor høneligen for os
den/ at huer haffuer til rede i sin Siing-
dom/ at trøste sig met. At hand bliffuer
jo i denne mening. Det gaar met Le-
gemlig sundhed her i denne forgengelige
Verden/ som Guds vilie er/ det ville vi
gierne lide oc taale/ oc skulle wi end dō der
offuer/ saa ville wi dog aldrig affalde fra
Gud oc hans ord. Men tro stadeligen/
at hand skal opuecke oss paa Dommeday/
met ærefulde oc forklarede Legemer/ til det
euige liff.

Her efterføl-
ger flere ar-
gumenter oc
bevisning om
Legemens op-
standelse.

HEr paa haffuer Gud giort oss
viffe i sit hellige sandrue Ord / oc giff
uit oss mange klare vidnisbyrd oc exem-
pler/ ja oc saa ydermere end Job haffde/
baade i det Gamle oc Ny Testamente.
Huilecke allesammen kand icke nu opreg-
nis/ thi ville wi lade oss nøye met nogle/
aff de besynderligste.

X.
Vidnisbyrd
aff det gamle
Testament.
Esais 26.

Propheten Esaias taler mange-
stæds om Legemens opstandelse / men be-
synderlig i sit Siecte oc tiuende Capitel/
met disse ord. Men dine døde skulle leff-
ue/ oc opstaa igen met Legemet. Baager
op

op oc loffuer i som ligge vnder Jor-
den/ 26.

Daniel deffligest taler om en almin- Daniel. 12.
delige Dyftanstelle i sit tolfte Capitel:
Mange aff dem som ligge vnder Jorden
oc loffue / skulle opuaagne / somme til det
euig Liff oc somme til euig skam oc skend-
sel.

Ezechiel taler om en Søn / som Gud Ezechiel. 37.
loed hannem see / oc siger: HERRENS
Aand kom offuer mig / oc sette mig paa
en rum marck / som laa fuld med Been/
oc hand ledde mig alleuegne der igennem/
oc see/ der laa gantse mange Been paa
marken/ de vaare meget tørre. De hand
sagde til mig / du Menniskens Søn/
ment du at disse Been skulle bliffue leff-
uendis igen? De ieg sagde/ HERRE
HERRE det veedstu vel. De hand
sagde til mig/ spaa om disse Been/ oc sig
til dem / I tørre Been/ hører HER-
RENS ord/ saa siger den HERRE
HERRE om disse Been / See / ieg
vil føre en Aand i eder/ at i skulle bliffue
leffuendis. Jeg vil giffue eder Aarer/
oc lade Risp vore offuer eder / oc drage
hud offuer eder/ oc giffue eder Aande / at
I v i skulle

i skulle bliffue leffuende igen/oc i skulle for-
nemme at ieg er HERREN.

De ieg spaaede som mig vaar befalet/
oc see/da bleff der it bulder/der ieg spaaede/
oc see/det rørde sig/oc Benene komme til-
sammen igen/huert til sit Been. De ieg
saa/oc see/der voxte Arer oc Risp paa
dem/oc hand drog hud offuer dem/men
der vaar endnu ingen Aand i dem. De
hand sagde til mig/Spaa til Bærit/spaa
du Menniskens Søn/oc sig til Bærit/
Saa siger den HERRE HERRE/
Bær/kom hid aff de fire Bær/oc bløss
paa disse Døde/at de bliffue Leffuendis
igen/oc de reisde dem op paa deris foddere.
De de vaare en mechtig stor Hær.

Her gaff Gud ved Propheten til-
kiende/huad hand formaar/til at giøre
det leffuende/som for alle Menniskers
dom oc vduortis øyen/synis fordærffued
oc aldelis intet at være.

XI.

Widmishyrd
aff det Ny
Testament.

Matth. 22.

Di det Ny Testamente/haffue
vi ocsaa meget klare oc trøstelige vid-
niskhyrd om Opstandelsen.

Hoss Euangelisten Mattheum/
ville Saduceerne disputere imod Chris-
stum/

stum/ oc beuise at der er ingen Opstans-
delse til. Der imod suarer Christus oc
stopper Munden til paa dem / met disse
ord. I fare vild oc vide icke Scrifften/
oc en helder Guds krafft. I Opstandels-
sen skulle de huercken tage til ecte/ oc en lade
sig tage til ecte/ men de ere lige som Guds
Engle i Himmelen. Haffue i icke læst
om de dødis Opstandelse/ det er eder sagt
aff Gud/ der hand siger / Jeg er Abra-
hams Gud/ oc Isaacs Gud/ oc Jacobs
Gud. Saa er Gud icke de dødis men de
leffuendis Gud.

Item/ hoss samme Euangelist siger Math. 25.
Christus. Naar Menniskens Søn
kommer i sin Herlighed / oc alle hellige
Engle met hannem/ da skal hand side paa
sin Herligheds stoel / oc alle Folk skulle
forsamlis for hannem/ oc hand skal stilie
dem fra huer andre / lige som en Hyrde
skal faar fra Geder / oc hand skal sticke
faarene hoss sin høyre haand/ oc Geder-
ne hoss den venstre haand. Saa skal da
Kongen sige til dem / hoss hans høyre
haand/ Kommer hid i min Faders vel-
signede/ arffuer det Rige som eder er be-
red/ aff Verdens begyndelse ic.

Item/

Item/ hoff Johennem. Det er hans vilie som mig vdsende / at huo som seer Sønner oc troer paa hannem / skal haffue det euige Liff / oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag.

Vor Herris Jesu Christi Apostler / som anammede denne samme Lærdom aff hannem / haffue oc det samme lærd oc saaregissuet i deris scrifte.

1. Corinth. 15

Paulus til de Corinthher / stadfester icke aleniste denne Artickel om Legemens opstandelse / men ocsaa viideligen forklaarer / huorledis til skal gaa met vore ærefulde Legemer paa Domme dag.

1. Thessa. 4.

De til de Thessalonicher siger hand gantse trostelige: Vi ville oc icke / kiere Brødre / dølge for eder om dem som soffue / paa det i skulle icke sørge som de andre / der haffue inted Naab. Thi der som wi tro / at Jesus er død oc Opstanden / saa skal oc Gud / føre dem frem met hannem / som soffue ved Christum.

XII.

Exempel aff
det Gamle
Testament.

Gladanne oc mange flere vidnisbyrd / haffue wi om Legemens opstandelse / i den hellige Scrifte / ja icke dem aleniste / men ocsaa atskillige herlige
Mis

Mirackel/ ved huilcke den almectigste Gud
haffuer i gierningen beuiſt det/ ſom hand
vdi det wſynlige ſandrue Ord haffuer
forloffuet. Nuad Gud haffuer giort ved
Eliam oc Eliſæum / er klart aff de Hi
ſtorier vdi Kongernis Bøger.

Elias/ ſom bleff ſelff Leſſuendis op/ 2. Reg. 2.
tagen til Himmelen i en gloendis vogn/
raaber til HERREN offuer den En 1. Reg. 17.
ckis døde Barn vdi Sarepta / oc ſiger/
HERR min Gud/ lad dette Barns
ſiel komme i hannem igen. De HER
REN hørde Elia røſt/ oc Barnens ſiel
kom i hannem igen oc bleff Leſſuendis.

Eliſæus gjorde oſſaa ſin Bøn / off/ 2. Reg. 4.
uer den Sunamitiſke Quindis døde Søn
oc hand bleff Leſſuendis igen.

Item / der Eliſæus vaar død / oc det 2. Reg. 13.
hende ſig at mand faſte en døder Mand
i hans graff/ ſom røde ved hans Been/
da bleff den leſſuendis / oc ſtod op paa
ſine fødder.

Diſſe vnderlige gierninger / ſom
ſaaledis ſkeede ved Propheterne/ vaare
aff Gud oc Guds ords krafte / oc icke aff
Menniskelig egen mact eller formue.
Men

XIII.

Exempel aff
det Ny Testa-
mente.

Men huad den HERRe Jesus Christus
haffuer giort i det Ny Testament / det
haffuer hand giort aff sig selff / oc ick ved
nogens fremmede hielp eller biftand.
Huorfaare hand oc siger: Johan. 11.
Jeg er Opftandelsen oc Liffuit ic. Det
er / ieg aff min egen Guddommelig
kræfft / haffuer maect offuer Døden oc lif-
fuet / oc kand opreise oc giffue liffuet huo
oc naar mig lyfter.

Matth. 9.

Det loed hand paakiende / Met
disse try Mirackler / først hof Jairi
Daatter / huilcken hand i sine Forældris
huff oc neruærelse opuacte fra de Døde.
Luce. 7.
Dessligest hof den fattige sorgfuld Endis
Søn / som vaar nu allrede vdbaaret aff
Nain / huilcken hand gaff sin Moder
igen leffuendis. Det samme loed hand
oc see paa Lazarum / som paa fierde dag
haffde været begraffuit / oc maatte dog
være Christi ord lydige / opftaa oc komme
her frem vd aff graffuen ic leffuendis
Wenniske.

Johan. 11.

Uff samme sin Guddommelige
kræfft / er den HERRe Christus selff op-
ftanden fra de døde. Oc der ved stode oc
de mange Helgens legeme op / som soffue /

Matth. 27.

oc

oc ginge aff graffuene / effter hans Op-
standelse / oc komme i den hellige Stad oc
obenbaredis for mange.

OS effterdi det er klarlig beuist / XIIII.
at Christus som er den Christne Kir- Aff Christi
ckis hoffuit oc Kong / Prest oc Brud- Opstandelse.
gom / opstod fra de døde / saa skulle wi oc
saa som ere hans Lemmer / Rige / Prestes-
dom / Brud / oc vdualde Børn / følge
hannem. Oc den time skal komme / paa
huilcken wi i vore Graffuer / skulle høre Johan. 5.
hans røst / oc skulle alle gaa frem / de som
haffue giort gaat til Liffens opstandelse /
men de som haffue giort ont til Dom-
mens opstandelse.

Her paa haffuer Christus til XV.
ydermere foruaring oc større fortrøst- Den hellig
ning / giffuet oss tuende viffe oc wbesuige- Aands pant.
lige pant. Først det wsynlige / dog krafft-
tige / som er den hellig Aand. Der om
taler Paulus. Rom. 8. Der som nu hans
Aand / der opuecte Jesum fra de døde /
boer vdi eder / da skal oc den samme som
opuecte Christum fra de døde / giøre eders
dødelige Legeme leffuendis / for den skyld /
at hans Aand boer i eder.

Item /

Item/ Ephe. Cap. 1. I ere oc bleffne/
der i trode/ beseglede met Foriættelsens
hellig Aand/ som er vor ærffuis pant/ til
vor Forløfning/ at wi skulde bliffue hans
Eyedom/ hans herlighed til loff.

XVI.
De Høyuæ-
dige Sacra-
menters brug
oc bemærke-
de.

DERNÆST er de Høyuærdige Sa-
cramenter/ som it synligt Ord for vo-
re vduortis Sind. Thi lige som Daabens
Sacrament / er it tegn / baade til den
Aandelige opstandelse fra Synden / oc
den Legemlige fra de døde: Saa er Chris-
ti Nadere / it visse tegn / til det euige lif
som wi skulle bekomme oc leffue vdi ved
Christum. Her om taler de hellige Læ-
rædre Irenæus oc Cyrillus i denne me-
ning. Effterdi vore Legeme anamme/
æde Christi Legeme oc dricke hans Blod
vdi Sacramentet/ da er det wmueligt / at
vore Legeme skulle aldelis worde til intet
vdi Jorden. Men effterdi Christi
Legeme leffuer oc er wdødeligt / oc vore
Legeme haffue anammet det til sig / saa
at Christus er i oss/ oc wi vdi hannem/
da haffue wi i saa maade en vis Naab
om Legemens opstandelse oc det euige
Liff.

For

Foruden disse wraggelige Bidnis
byrd / som Gud haffuer giffuet oss i sit
hellige vdrøyte Ord/ haffuer hand oc saa
sat oss faare/ baade i vore hierter / oc vdi
Naturen merckelige tegn / aff huilcke wi
kunde dømmen om Legemens opstandelse.

Iz viffe tegn findes / naar wi
see til denne Verdens wlige fordeel /
som de Gudfryetige oc Bgudelige her
haffue. Thi de Bgudelige vide aff in-
gen bedrøffuelse at sige/ side i offuersigdig
Rigdom oc Verdslig ære / driffue alle de-
ris sager igennem met vold oc wræt/ tuins-
ge de Fattige oc plage dem vden aarsage/
bruge deris Belyst / Hoffmod oc all løss-
actighed / oc fryete huereken for Gud eller
Mennissen. Dissimellem lider den Fat-
tig armod oc ælendighed / tør en klage den
wræt hannem skeer/ oc om hand den skøne
klager / saa vorder hannem intet diff be-
dre. Det er icke hans ringeste sorg / at
hand skal see de Bgudeliges slemhed oc
syndige væsen / som de met forargelse oc
Guds foractelse bedriffue. Det kand oc
tiit hende sig / at de Bgudelige dø bort/
vdi vduortis (thi den aandelige haffue de

3

intet

XVII.

Guds Ret-
særdighed/ de
fromme til
lyst/ oc de B-
gudelige til en
endelige straff
effter dette list.

intet aff) fred oc rolighed/ oc saa en states
lige Jordefærd for Menniskens øyne.
Men den Gudfryetige fand aff Guds
tilladelse forfølgis indtil døden/ oc ælendes
ligen tagis aff dage/ oc miste en vduortis
statelige begraaffuelse for Verden.

Hvad skal mand nu her om tæncke?
Er Gud saa wretsfærdig? eller oc er der
ingen Gud til/ som saadant acter?

Ja visseligen leffuer den retuise Gud /
som elsker sine tro lydige Børn / oc tuert
imod hader fuldkommeligen alle de Van-
tro Wgudelige/ oc vil strengeligen straffe
dem i sin tid. Nu effterdi saadan straff
gaar ick for sig her paa Jorden / saa be-
sluttis her aff / at Legemens opstandelse
oc it lifff effter dette lifff staar tilbage. Der
som Gud skal endelige siige sentenzen aff/
offuer de Gudfryetige oc Wgudelige/ som
Christus selff omtaler hoss Mattheum i
det Femte oc tiuende Capitel.

Da skal det vederfæris dem / som
haffue stridet en god strid / beholdet Tro-
en oc en god Samuittighed/ som Paulus
siger. 2. Tim. 4. at **HERREN** den
retsfærdige Dommere / skal giffue alle
dem/ som elcke hans Obenbarelse paa den
dag/

dag/ Retfærdighedens frune / som dem
er tillagd.

Da skal det gaa til med de Vgudelige/
som Salomon scriffuer i Viſhedes Bogs
femte Cap. Den Retfærdige ſkal ſtaa med
ſtor frimodighed imod de Vgudelige /
ſom hannem fortrengde / oc bortkaſte
hans arbejnde. Naar de ſee ſaadant / da
ſkulle de gruelige forfærdiſ / for ſaadan
ſalighed / ſom de haſſde icke forſeet ſig til/
oc de ſkulle tale til huer andre med anger/
oc ſucke aff aandens angift. Dette er den/
ſom wi haſſue tilſorn holdet for Spot/
oc for it haanligt vidunder. Wi daarer
hulde hans leſſnit for Galenſkab / oc
hans endeligt at være ſkammeligt / huor=
ledis er hand nu regnet iblant Guds
Børn / oc hans arff er iblant de hellige ?

Derfaare funde wi icke den rette
Ben / oc Retfærdigheds liuſſ ſkinne icke
for off / oc Solen gick icke op for off. Wi
ginge at idel vrangte oc ſkadelige Bene / oc
vandrede pde fraaguene / men wi viſte in=
tet aff H E R R E N S ven. Huad
hielper off nu vor Bram ? Huad haſſue
wi nu aff vor Rigdom oc Hoffmodig=
hed ? det er alſammen faret bort / ſom en

G ij

ſlugge

De Vgudes
liges ſorgel=
ge oc vromme
lige Penitents
paa Dommens
dag.

skugge oc som it skrig der far frem/ som ie
Skib løber hen paa Vandbølgerne/ eff-
ter huileket mand kand intet spor finde/
naar det er fremfaret/ en helder Veyen
som det haffde i floden. Lige ocsaa wi/
effter at wi bleffue fødde/ finge wi en ende.
De wi beuiste intet dydelige tegn/ men wi
ere fortøerede i vor ondskab.

Thi den Vgudeligis Haab er lige
som en støff der er atspridt aff værít / oc
som en tynd rimfrost fordærffuis aff en
storm/ oc som en Røg der blæsis bort aff
Værit/ oc som mand forglemmer nogen
der haffuer ekon værít gest en dag. Men
de Retfærdige skulle leffue euindelige/ oc
HERRER er deris løn / oc den høieste
sørger for dem. Derfaare skulle de faa
it herligt Rige / oc en deilig Krone aff
HERRENS haand.

XVIII.

Naturlige
tegn oc lig-
nelser / i disse
synlige vds-
uortis ting.

Fremdelis haffue wi ocsaa tegn
i disse synlige Naturlige ting / som wi
daglige omgaaes met/ ved huileke wi fun-
de ligne Legemens opstandelse/ oc det i no-
gen maade/ see aff Guds vnderlige gier-
ninger/ huad hand formaar i oss/ at giøre
effter sine tillsagn.

Apo

Apostelen Paulus setter off en lig-
nelse faare/ om det Korn som saais i Jor-
den / oc opuoxer igen met sin herlige
mangfoldige fruct. Huilcken det icke
giffuer fra sig / før end det henleggis i
Ageren. Men naar det hensaaais oc
raadner/ da vorder det icke borte / endog
det synis for vore øyne / vnder fuld oc
frost/ vnder hede oc brynde/ vnder Hagel
oc Regn/ at skulle forgaa. Det trenger
sig igennem / met sin høye klare ax oc bær
fruct/ saa det er glæde at see der paa i den
lystige Høst. Eige saa hensaaais vore Le-
gerner i Jorden ved denne timelige død/
oc vorde dog icke borte / men ved Guds
krafft/ skulle i den rette Høstis tid opueckis
oc indføris ved de hellige Engle / met alle
Gudfryetige i Himmerigis rige : De
Wgudelige henskuidis met Dieffuelen/ i
den ewige Ild.

Vor HE Xre Jesus Christus / set-
ter off ocsaa en deilig Lignelse faare / vdi
den naturlige søffn / ved huilcken hand
selff ligner denne timelige død. Matth. 9.
Johan. 11. Thi lige som det haff-
uer sig met denne naturlige søffn / at
Mennikken falder der vdi/ veed icke huor-
lunde

Huorfaare
Opstandelsen
lignis ved en
Kornsaad.

Huorfaare
Væden lignis
ved en søffn.

lunde det gaar til/ at hand saa leffuendis
huiler sit mødige Legeme/ værqueger oc
styrcker det/ saa at naar hand wforseen-
dis selff opuaagner/bliffuer lystig oc mere
bequem/ til all sin arbeit oc gierninger.
Saa skulle oc vore Legeme/ som i deris
Soffuekammer huile sig/ opstaa naar
Retfærdighedsens Soel Christus kom-
mer i sin Herlighed/ oc wi da ey skulle
randsage/ huorledis det er gaaet met oss/
men mere blues der ved/at wi tilforn haff-
ue været/ som hine smaa Børn/ redde for
saadan en sød søffn. Och saa skulle wi
saa it lystigt/subtiligt/forklared Legem/oc
henryckis fra all ydermere møde i Skyn-
erne/mod vor Frelser Jesum Christum/
oc siden være altid hos hannem.

2. Item/ lige som det er it Menniske
lættelig/at tage den om haanden som soff-
uer/oc ved it ord opuecke hannem aff søff-
ne: Saa kand oc Gud i Himmelen/ met
langt mindre arbeit/ opuecke met sin røst/
alle de som i deris Grassuer soffue ved
Christum.

Efterdi nu at Gud i Himmelen/
haffuer saa mangfoldeligen giort oss vis-
se/ paa denne vor Trois artikkel om Lege-
mens

mens opstandelse/ huo er da saa haardna-
 cket oc daarlig/ som icke vil besinde Guds
 Bissdom? bekiende hans almectige krafft/
 oc forstaa den klare hellige Scrift? Lade
 fare alle Saduceer oc Epicureer / oc bliff-
 ue met alle hellige Forfædre / som i deris
 scrift oc Bøger/ endrecteligen dette lære/
 oc met Erlige hedersommelige Christnes
 jordesærd / haffue beuist deris Tro aff
 begyndelsen til denne dag i den Christen
 Kircke.

Vden all tuil/ huor som it Gudfrye-
 tigt trofast hierte er / det icke alleniste
 Troer stadeligen saadant / men giør sig
 her aff en faastelig Lægedom / imod all
 den sorg oc bedrøffuelse/ i denne ælendige
 oc suigefuld Verden. Thi huo er den som
 lider nogen møde om dagen / at hand icke
 trøster sig der ved/ naar hand er visse paa
 en glad afften/ oc god lycksalig rolig nat-
 tesøffn. Saa haffuer det sig ocsaa met
 oss Christne/ i denne vor ælendige Pille-
 grimssærd her paa Jorden. Dette liffs
 møde er tinnelig oc læt/ siger Paulus/ men
 giør oss en euig oc offuer all maade suar
 Nerlighed/ wi som see icke til det synlige/
 men til det usynlige.

G iiii

Huo

XIX.

De gamle
 Forfædres
 endrectige be-
 kiendelse om
 Lægemens op-
 standelse.

Troest oss Læ-
 gemens ære-
 fuld opstan-
 delse.

2. Corinth. 4.

Huo er den som haffuer mist For-
eldre/ sydskind/ Slect oc gode venner / de
som haffue faaet en salig affgang aff
denne Verden / at hand jo fand met it
frimodigt glad herte/sige: Nu vel/endog
ieg haffuer mist den oc den min gode ven/
som ieg haffde lenger gierne haffd/ saa vil
ieg her vdi/ giffue mig vnder Guds Guds
dommelige vilie : oc forhaabes jo visseli-
ge/ at ieg skal finde paa den yderste dag i
Himmerigis Rige / mine Forældre/ syds-
skind oc gode venner/ som ere nu hendrag-
ne paa veyen for mig. Der skulle wi
kiende oc tale met huer andre oc alle Hæl-
gene/ lige som Martha oc Maria taledes
met deris Broder/ oc den Ende aff Nain
met sin Søn/ effter hans opstandelse / oc
siden skulle wi tilsammen leffue/ oc prise
Gud i Himmelen til all euig tid.

Huor er oc nogen Christen/ som bæ-
rer værsinggelig Siugdom / eller idelig
skrøbelighed eller nogen breck oc tyde paa
sit Legeme / at hand jo maa glædis aff
hiertet/ naar hand hører her/ at wi skulle
faa effter dette korte oc forgengelige liif/
en ærefuld Opstandelse / vdi huileken wi
skulle beholde disse samme Legemer / dog
for

Wi skulle tale
met vore hæl-
søffnede gode
vener i Him-
merigis rige.

forflarede / saa at det naturlige Legem/
som bliffuer faact i raadnelse/ vanære oc
skrøbelighed/ skal opstaa it Mandeligt Le-
gem i Herlighed oc krafft vden raadnelse.

Saaledis skal dette forstaaes / som
Job siger her / at hand skal omgiffuis
met den samme sin Hud / oc see Gud met
sine øyne oc ingen fremmet. Thi saa
groffue skulle wi icke være/ at wi ville vds-
legge det om all den vduortis sfiickelse/ len-
gelse/ tyckelse oc storhed/ oc saadan synlige
vilkaar. Men saa/ at alt det som hørde
til naturlig krafft tilforn / oc huer vdi sin
Person haaffde/ det skal i alle maade fuld-
kommeligen/ dog sfiickeligen met all ære oc
Herlighed / vden smitte oc vanske igen
fremföris oc tilhobe sammelis.

Huorledis vi
skulle saa det
samme Lege-
me igen i op-
standelsen.

HOff denne Lærdom om Lege-
mens opstandelse/ røris mange spørst-
maal/ som en part / skeer aff hine Næse-
uise forfengelige Mennissers fantasi oc
Speculas/ dem wi ville aldelis intet haaff-
ue met at skaffe: En part end oc saa aff de
Gudfryetige / som ideligen tencke paa
Nimmerigis rige oc gierne tale met huer
andre der om. Blant dem pleier almin-

G v

deligen/

deligen / at indfalde disse fire stycker vdi
disputas.

1. Huad sticketse oc vduortis vilkaar/
alle Menniskens Legeme skulle haaffue
ue effter opstandelsen ?

2. Om den skilffmyndis / som skal være
imellem de Gudfryetige oc de W
gudelige deris Legeme.

3. Huorledis det skal gaa til med de
Menniskens / som skulle findis leffuen
dis / paa den Yderste dag i opstan
delsen ?

4. Huor Menniskens Siele monne
være / dissimellem at Legemet ligger
i Jorden.

Til det Første.

OM den vduortis synlige sticketse
se / som alle Menniskens Legeme skulle
haaffue / finde vi intet i den hellige Scrifte
vdrtyckeligen tilkiende giffuen. Men de
hellige Lærefædre i deris Bøger oc scrifte
haaffue denne mening / at alle Menniskens /
Mand oc Quinde / huer i sin Natur oc
art / skulle være alle ved en sticketse oc Al
der / som dog aldrig skal forandris / oc en
vorde større eller mindre i all euighed.

Saa

Saaledis taler Ambrosius her om *Ambro-*
oc siger : Vdi Guds Stad skal ingen *sus lib. de*
skilsmysse være paa Alder/ saa at den ene *fide Ref.*
skulde være it Barn/ den anden gammel/
den ene stor/ den anden liden : Men lige
som opstandelsens Børn / skulle de alle
være it fuldkommen Menniske / som skal
være ved den maade/ som Christi fuldkom-
men Alder vaar. Saa at den ene skal icke
haffue flere Aar eller ferre / end den an-
den : oc den ene skal icke komme til mere
fuldkommen styrcke / eller worde mindre
ved sin Alderdom end den anden.

Vdi denne samme mening/ er Au- *Augusti-*
gustinus/ som end oesaa trøster Gudsrye *nus in En-*
tigel Forældre/ der met/ at hand siger. De *chiridio ad*
tvitidige Foster / som komme icke leffuen- *Laur.*
dis til Verden/ oc haffue dog været skabte
oc leffuende Menniske i Moders liff / de
skulle oesaa opstaa paa Dommeligdag.
Ehi fra den første tid som it Menniske
begynder at leffue / effter den samme tid
kand det oc dø. Naar som det nu er død/
det see sig i huad maade det kand / saa
veed ieg icke / huorledis at det skal jo icke
høre hen til de dødis opstandelse ?

Widige
Foster / som
haffue leffued
i Moders liff
skulle være
delactig i op-
standelsen.

Om

Om det Andet.

Firestaas
Stilsmysse
mellen de
Gudfryetiges
oc Wgudelis-
gis Legeme
effter opstan-
delsen.

Wist oc sant er dette / aff den hel-
lige scriffte / at de Wgudelige skulle vel
oesaa faa deris Legeme igen / som skulle
være wdødelige oc wforkrenckelige / men
her skal være it stort wsigelige stilsmysse
imellem dem oc de fromme.

1. De Gudfryetiges Legeme / skulle
være den Herris Jesu Christi Legeme lig-
formig vdi ære / lige som de haffue været
hannem lig i vanære her i Verden. De
Wgudelige skulle være i euig forsmædel-
se / til en straff / for deris Hoffmod oc vel-
lyst / de haffue bedreffuit her i Verden.

2. Item / de Gudfryetige skulle forlyf-
tis vdi Gud / for denne Verdslig bedrøff-
uelse de haffue lid. De Wgudelige skul-
le plagis i euig pine / at de her haffue for-
actet den HÆXre Christum.

3. De Gudfryetige skulle see Gud ans-
siet fra ansiet / huileken de haffue bekiend
for Verden. De Wgudelige skulle hæn-
skiudis viit fra Guds ansiet / huileken de
vilde icke lære at kiende her paa Jorden.

4. Item / de Gudfryetiges Legeme skul-
le beklædis met salighedens Guddomme-
lige

lige sken oc Luss/ men de Bgudeliges Le-
geme skulle være læde oc grumme / oc de
skulle beteckis met enig mpreke i den gloen-
de Pøel/ som brender met Suoffuel / oc
aldrig skal vdslyckis.

Til det Tredie.

HBad sige wi da om de Men-
ske/ som skulle lessue paa Dommedag?
Skulle de tilforne dø / effterdi Paulus si-
ger / at det er sticket for alle Meniske/ at Hebr. 9.
de skulle en gang dø / oc der effter Dom-
men/ huo skal da begraffue den siste?

Daaff Sybillæ spaadom haffuer
nogle gissuet faare/ at der skal i de neste
femten dage for Dommedag / ske femten
tegn/ oc da skal all Verden dø tilforn/
for end Guds Søn skal komme i Skyer-
ne i sin herlighed. Men saadant er imod
den hellige Apostels/ Pauli lærdom / som
anderledis vnderuiser oss her om klarligen
tuendestæds.

*Huorledis det
skal gaa til
med de lessuen-
dis paa Doma-
medag.*

Først 1. Thessa. 4. Thi dette sige
wi eder / som Herrens Ord / at wi som
lessue / oc ossuerblissue i **HERRENS**
tilkommelse / wi skulle ick komme før end
de der soffue. Thi at Herren self skal
kom-

komme ned aff Himmelen / met it an-
strig oc Offuerengels røst / oc met Guds
Basune / oc de døde i Christo skulle først
opstaa. Der effter skulle wi som leffue oc
offuerbliffue / ryckis til lige met dem i
Skyerne / mod HERREN i lucten / oc
wi skulle altid bliffue hos HERREN.

Dernæst 1. Corinth. 12. kommer
hand offuer it met dette : See / ieg siger
eder en hemmelig ting. Wi skulle icke
alle soffue / men wi skulle alle foruendis /
oc det skal skee hastelige vdi it øyeblik / i
den siste Basunis tid. Thi Basunen
skal lunde / oc de døde skulle opstaa wfor-
frenckelige / oc wi skulle foruendis.

Offuer disse S. Pouels ord / scriff-
uer Lutherus saaledis. Den yderste dag
vil i saa maade paa komme / at den skal væ-
re en lystig dag / for de retsindige Christ-
ne / men forfærdelige for de Bantro / W-
gudelige / Gerige / Agerkarle oc falske
Christne. Thi saa skal det gaa til. Mand
skal icke giffue off alle Sacramentet
paa vor Sotefeng / eller legge off i vor
Ligkiste oc bære off til graffuen. Thi det
kalder Paulus at soffue / naar nogen lig-
ger paa sin huilefeng / opgiffuer der sin
Aand /

Maad Pau-
lus kalder at
soffue.

Land / vdbæris oc begraffuis i Jorden.
Det skal mand intet haffue behoff / siger
hand / paa den yderste dag. Da skal
mand icke sige / kom oc hør Seriffiemaal /
absoluere den oc den aff sine Synder /
giff hannem Sacramentet oc begraff
den ic. Men naar som du sider offuer
maaltid oc æder / staar offuer din Kiste oc
tæler dine Dalere / ligger i din Seng oc
soffuer / sider i Gildehuff oc dricker dig
drucken / hofferer i dans oc springer om
fring / strax hasteligen / i it øyeblik skal
du foruendis / det er / dø oc vorde leffuen
dis igen.

At foruendis kalder Paulus at foran
dris til it nyt leffnet / oc komme aff dette
liffs vandel oc væsen / vdi it nyt leffnet oc
væsen / der som mand haffuer icke mere
behoff mad oc dricke / sko oc kleder / gods
eller pending / soffen eller arbeyd / Ecteskab
eller noget saadant / som hører til dette
Liff.

Det fierde Spørffmaal.

Efterdisaa at Menniskens Lege
me henleggis i Jorden / huert vdi sit
sted oc forbier Dystandelsen / som nu er
om

Quod Paulus
lus kalder at
foruendis.

Handwritten marginal notes in a smaller script, likely a later addition or commentary.

omtalet / Huorledis haffuer det sig diff
imellem met Menniskens Siele? Ere de
dødelige / oc haffue derfaare behoff at op
uectis paa den yderste dag? Eller oc ere
de Wdødelige / huad bolige haffue de diff
imellem / siden de skillies fra Legemet?

Først er det klart oc obenbar / aff de
vidnißbyrd som wi tilforne fremdroge aff
den hellige Scrifft / oc her effter skulle
faare giffuis om det euige Liff / at alle
Menniskers Siele ere wdødelige. Det

Alle Men
niskers Siele
ere wdødeli
ge.

som mange Vise iblant Hedninge haff
ue giffuit effter / som i deris scrifft er at be
finde. At ville nu fremdelis randsage
huor Menniskens Siele haffue deris væ
relse / effter denne Legemlig Død / skal in
gen fordriste sig til / viidere end Gud oss
obenbaret haffuer vdi sit Ord.

Huad skal mand da tro aff Scriff
ten / om de Gudfryetige deris Siele?
Enfoldeligen skulle wi tro / at den trofaste
Gud i Himmelen / for sin Søns Jesu
Christi skyld / anammer alle Christne
Siele / naar de skillies fra disse dødelige
bolige / oc lader dem ved sine hellige Eng
le henføres / til det visse vdualde sted / der
som dennem er bered huile / lyst / ære oc
be

Viste sted
tem Christne
Menniskers
Siele ere paa

beskermelse / vnder Guds Guddommelige
veldige haand / oc der prise / tiene oc tilbede
Gud / met alle hellige Engler vdi ydmyg-
hed oc vsigelig glæde.

Her paa haffue vi mange vidnis-
byrd / som oc nessne off dette stæd ved sit
naffn.

Psal. 31. HERRE i dine hender
befaler ieg min Aand.

Salomon i Bisheds Bog 3. Ca-
pitel. De Reesfardiges Siele ere vdi
Guds haand / oc der skal ingen pine røre
ved dem.

Elias borttagis til Himmelen i en
gloende vogn. 4. Reg. 2.

Røssueren beder Christum paa
Kaarstet : HERRE tenck paa mig / naar
du kommer i dit Rige. De Jesus sagde
til hannem / Sandelige siger ieg dig / i
dag skal du være met mig i Paradiß/
Lucæ. 23.

Christus raabte selff paa Kaarstet :
Fader ieg befaler min Aand i dine hen-
der.

S. Staphen der hand skulde stenis/
saa hand op til Himmelen / och saa Guds
herlighed / oc Jesum staa hof Guds høyre
haand.

haand. De hand sagde / HÆre Je-
hu anamme min Aand.

Paulus / Philipp. 1. siger / Jeg haff-
uer lyst til at skilies bort / oc at være hoff
Christum.

Aff disse stæder i den hellige Scriffe/
er klart / at de Gudfryctiges Siele / ere nu
i glæde / beside Himmerigis Rige / met
Christo / som haffuer met sin Himmels
færd / obned Himmelenes dør / for alle dem
som tro paa hannem.

Disse stæd som
de Wgudelig-
ges Siele ere
paa.

Eige tuert inod / om de Wgu-
deliges Siele siger Scrifften / at de fare
til Hellsfuede naar de skilies fra den W-
gudelige froy / oc ere i deris visse stæd til-
sammen / der som de haffue wro / angist
oc bedrøffuelse.

Psal. 49. De ligge i Hellsfuede lige
som Faar / Døden slider dem / de skulle
bliffue i Hellsfuede.

Her om haffue wi Exempel vdi Mos-
ses Fierde Boges 16. Cap. Den tid Da-
than oc Abiram haffde anriected oprør / da
refffuede Jorden vnder dem / oc oplod sin
Mund / oc opsløg dem / saa de fore leff-
uede ned i Hellsfuede met alt det de haffde.

Hoff

Hoff Lucam giffuer Christus til
fiende / at baade den Rige Fraadzere er i
sit viffe stæd vdi Hellsfuede oc pine : oc at
Lazarus er henbaared aff Englene i A-
brahams skid / oc imellem dem er it store
suelinde dyb befest / saa ingen aff dem kun-
de komme til huer andre.

Om dette stæd taler oc Petrus. Gud 2. pet. 2.
sparede icke Englene som syndede / men
støtte dem til Hellsfuede / met mœrkens
lencker / at de skulle beuaris til Dommen.

At ville nu viidere eller dybere her
randsage / om det som Gud vilde haffue
skiult / er icke aleniste daarlig dristighed /
men oc en skadelig daarlighed. Thi
mange met stor fare / føre sig i vilde tan-
cker oc dybe Fristelser / saa de ey vide huad
de ville tro eller staa paa. Det er off nock
at vide / det som Gud vilde haffue oben-
bared i sit Ord / lade sig huer Christen
der met nøye / oc bede Gud aff hiertet / at
hand aff sin store Naade oc Barmhær-
tighed / forlader off vore Synder / fri off
fra Hellsfuedis pine / anamme til sig vore
Siele i vort yderste / oc giffue off effter
dette forgengelige lif / den vforngengelige
ærens Krone i Himmerigis Rige.

N ij

Nu

Det er en
daarlig dri-
stighed / at
ville randsage
Guds hem-
melighed.

Nu vilse wi høre huad Job siger om
den fuldkommen glæde oc ære/som skal ve-
derfaris Sielen oc Legemet tilsammen/
vdi huer Guds Rigis arffuing i det euige
liff/ effter opstandelsen.

III.

De ieg skal see Gud i
mit Riød / oc ieg skal see
Gud faar mig / oc mine
øyen skulle skue hannem oc
ingen fremmet.

En tredie slaus Fristelse
som Job paakom/vaar denne/ at
hannem faaregaffuis aff Fri-
steren dette : See Job/ du maat vel sige
huad du vilt/ om Legemens opstandelse/
oc din fiere Frelser/ du vaarst dog allige-
uel gierne/lenger hoss denne deilige Verds-
sens vellyst : du haffde gierne igen die
gods

gods oc Rigdom. Det vaar dig en stor
glæde at see her dine smucke Sønner oc
Døtter : Du veedst huad du her kunde
faa vnder henderne / men det er saa saare
vuiſt / huad dig hiſſed vil vederſaris. Be-
dre vaar en Fiel i hende / end to i Skoff-
uen : At lenge bie oc haabe / Givr man-
gen Mand til taabe ic.

Her imod trøſter ſig Job / at hand
er viſſe paa / huor til hand ſkal opſtaa.
Som er / at hand ſkal ſee Gud / det er /
være hoſt Gud i Himmerige / affſkilles
met all genuordighed / loffue oc priſe den
verdige Trefoldighed / ſkue Guds herlig-
hed met wiſigelig lyſt / foruden all møde oc
kedſommelighed. Der hoſt begaffuis met
klar fuldkommen Viſdom oc forſtand /
ſtyrckis i ſand hellighed oc Retſærdighed /
oc nyde all den herlighed ſom Gud haſt
uer bered ſine elſtelige vidualde Børn.

Der / vil Job ſige / ſkal mig vel vær-
leggis huad mig er her fra tagen : der ſkal
ieg finde for mig / alle mine Sønner oc
Døtter oc andre gode venner : der ſkal
ieg faa den Himmeliſke oc euige Rigdom /
ſom tusindfold offuergaar denne Ver-
dens forengelige oc ſuigefuld Rigdom.

N iij

Gud

Huad det er
at ſee Gud.

Gud skal være mig / alt det mit herte kand
met æren ynke oc begære. Hannem skal
ieg saaledis see vden ende / tiene vden mæ-
de / elste vden fedsommelighed / paafalde
vden hytler / oc prise vden affladelse i all
euighed.

Friftelse i
arnod.

Vdi lige saadan maade skulle wi
trøste oss / naar saadanne Friftelse kom-
me oss paa halffen / oc ville forraade oss.
Thi naar gods oc pending gaa fra haan-
den / da er det en større sorg / end mand
haffde aldelis intet haffd tilforne. Men
naar vore næste venner / som wi haffue
sat vor tillid paa / de suige / ja der til met
spotte oc forhaane oss / det er ret herte-
sorg. Da falde disse tancker ind / Ah huad
skalt du arme forladte symperere tage dig
til / du est en skam oc foractelse iblant frynt
oc fremmede / det vaar dig bedre / at du al-
drig vaarst til. Liffuet er dig efon en pine
oc forhindring som ligger dig i vejen / at
du kant icke vorde quit ved din ælendighed /
at det kand faa en ende met dig / saa ingen
skal see din vancere oc beskemmelse.

Huad skal mand her gribe til raade ?
Skal mand i sin hastige vee / forkorte sit
egit lif / oc dræbe sig selff / som Saul oc
Judas

Judas gjorde / oc nogle fordommelsens
Børn endnu vnder tiden findis at gjøre ?

Nej ingen lunde saa. Fordi den som
vnder Kaarstet / i Fængsel / Siugdom / ar-
mod / vancere eller anden ælendighed /
vorder wtaalmelig / oc fortuiler paa den
almæctigste Guds naade oc Barmhjer-
tighed : oc der offuer forgriber sig oc aff-
liffuer sig self / den er sin egen fattige
Siels oc Legems mordere / oc bryder
Guds Bud. Den samme forkaster oc
sin salighed / i det hand følger Dieffues-
lens indskud / som glædis aff Mennis-
kens wlycke oc fordærffuelse.

Derfaare er det raadeligt / at gjøre
som Job gjorde / tencke paa den tilkom-
mende euige glæde oc ære / som Guds
Børn er bered i det euige liff. Bliffue taal-
modige oc ick forgribe sig til at forkaste
det euige / for dette forgengelige. De jo
fast holde oc tro / at pinen oc vanceren
kand ick være saa stor eller bitter for
Verden / at glæden oc æren / ere jo tusind-
fold større oc herligere / som ere de trofaste
Guds Børn tilskickede i Himmerigis rige.
Som Paulus klarligen siger / Rom. 8.
Denne tids pinactelighed er ick den

Hij

Hera

De som aff-
liffue sig self /
forkaste deris
egen Salig-
hed.

Herlighed verd / som skal obenbaris i off.
Ja intet Menniske / kand met forstand
begribe / eller met ord vdsige oc forklare /
Himmerigis rigis glæde oc ære.

Dog paa det / wi kunde met diss stør-
re trøst / vdi denne vor Pillegrimsfærd /
besticke oss met hiertelig adtraa / til denne
vor rette hiem oc Fæderneland / da ville
wi tale her noget om det euige lifff / saa
viidt wi haffue den hellige Scrifft for oss /
oc lade fare alle dybe oc subtilige disputaker
om Guds hemmeligheds Maifestet / huils-
cken at randsage er icke sømmeligt eller
oss befalet.

Om det euige Liff.

At det som talis oc sigis om det euige
Liffs glæde / gode oc Herlighed / det be-
fattis vdi disse tuende stycker.

Det første er / at Guds vdualde
Børn / skulle være fri fra all den
jammer oc kummer / som de haffue
fornommet oc lid i denne grædedal.

Det andet / at de skulle paa ny
begaffuis / met atskillige skjøne gaff-
uer / paa Legemens oc Sielens veg-
ne / vdi fuldkommen oc euig Herlig-
hed.

Det

Det Første stycke.

Alder oss derfaare nu Først be-
skue dette Liffuis mangfoldige ælendig-
hed/ som wi daglige forløge/ at det gode
kand oss diſſ bedre ſmage/ oc wi met diſſ
ſtorre hiertens begæring kunde tracte eff-
ter forløſſning her fra.

Offuer dette Menniskelig leſſneds
wro oc ælendighed/ oc offuer hendis korte
oc jammerfulde dage/ beklage ſig icke æl-
niſte de Hedensſke Philoſophi alleuegne i
deris ſcrifft/ ſom wi ville nu intet tale om/
men oſſaa de hellige Forfædre aff Verds-
ſens begyndelſe til denne dag.

Klagemaal
offuer dette
liffs ælendig-
hed.

Den gode gamle Patriarch Jacob Jacob.
ſiger/ Gen. 47. Min ælendigheds tid er
hundrede oc tredue Aar/ ringe oc ond er
min Liffs tid/ oc kommer icke ved mine
Forfædris tid/ i deris ælendighed.

Job deſligelſt klager oſſaa her tilfor- Job.
ne i det Tiortende Capitel/ met diſſe ord :
Jt Menniske fød aff en Quinde/ leſſuer
en ſtacked tid/ oc er fullt aff wro ic.

Den veldige Kong David nøddis David.
oc til at ſige det ſamme/ Psal. 90. Vort
liff varer halffſierdesindstiue Aar/ naar
H v det

det kommer høyt / da ere de Firesindstue
Aar / oc naar det haffuer været faasteligt /
da haffuer det været møde oc arbeide / thi
det far snart bort / lige som wi fløye der fra.

Salomon.

Salomon den viseste oc den Rigeste /
klager oesaa offuer dette liffs forfengelig
ælendighed / Ecclesiast. 2. Hvad faar
Mennifken aff alt sit arbeide / oc sit hier-
tens møde / som hand haffuer vnder So-
len / vden væ / sorg oc bedrøffuelse i alle
hans dage ? at hans herte haffuer icke
heller rolighed om natten ?

Eyrach.

Eyrach stemmer oc ind i den sam-
me flagemaal. Cap. 40. Det er en
ælendig jammerlig ting / med alle Men-
niskers leffnit aff Moders lif / indtil de
bliffue begraffne i Jorden / som er allis
vor Moder. Der er altid sorg / fryet /
forhaabelse / oc paa det siste døden. Saa
vel hoff den som sider i stor ære / som hoff
den ringifte paa Jorden. Saa vel hoff
den som bær Silke oc Krune / som hoff
den der haffuer en graa vennicke paa re.

Saadan flagemaal lærde dem den bæ-
ste Jorfarendhed / oc der som wi ville tage /
huer flaus part / aff Menniskens Alder
for oss / da skulle wi intet andet finde / end
sorg

sorg oc wro / i den ene mere end i den
anden / indtil mand paa siste klapper eff-
ter met Skofflen.

**Menniskelig leffneds
aelendighed.**

Hvad dyd oc reenlighed der følger vor Menniskens
vndfangelse.
Første vndfangelse / siger off David.

See ieg er fød aff syndig sæd / oc min psal. 51.
Moder haffuer vndfanget mig i Synd.

Met huad sorg oc Fare wi bøs-
ris i vor Moders lif / finder huer Guds-
fryctig Moder / met sin synderlige om-
sorg oc suaghed.

De det er jo offuer all Menniskelig
forstand / at wi saaledis skabis oc benaris /
oc icke Menniskens / men Guds store vn-
derlige gierning / som det David bekiender. psal. 139.

See naar wi da fødhis / huad er der stor bedyde.
bedrøffuelse paa færde / før end den
liden glæde kommer. Selff komme wi
frem grædendis til de grædende / oc hilse
saa denne Verden met vaade øyne / til it
tegn / imod den tilkommende ælendighed.

Met stor omhyggelighed oc møde
opfødhis wi. Siugdum vduortis oc ind-
uortis føle wi strax i Buggen. De haff-
ue aldelis ingen at klage off faare / wi
males

maaleløse stackarle/ vden vore øyne. Vi
kunde huercken gaa eller staa/ der ligge vi
vffe smaa fanger bunden. Saa at der
som Gud haffde icke indplantet i Foræl-
dernis hierte/ den naturlige kierlighed til
Børnene / da skulde mange hendes vdi
deris egen wreenlighed/ gantse ynckeli-
gen.

Barndom.

GIden skulle vi da lære at gaa / ja met
stor vaade oc fare / vndertiden aff
Jld/ vndertiden aff Vand oc anden saa-
dan fald/ som oss met Forældernis hierte-
sorg paa kommer/ oc skulde sklie oss snarlig
ved lifff oc helbred/ der som vi vaare icke de
hellige Engle befaled/ som ere vore Draff-
uante oc voctere.

Siu Aar
gamle.

DErnæst vore vi op / oc skulle settis til
Skole eller noget andet at vare paa.
Der vander hug oc slag. Tuctemeste-
ren maa reffse met haand oc mund/ oc
finder sielden fruct i den tiende part/ som
komme frem oc tage ved Lærdom. Thi
den største part følger sin egen onde na-
tur / fordærffuis aff Forældernis megen
effterladelse / eller oc aff ond omgengelse
oc selskab. Der skulle de da tagis fra it
oc settis til it andet/ oc vorde jo verre oc
argere.

Saa

Saaledis fortæris de første fiorten
Aar/ met wforstand / saa wi ere saa gaas
som lige ved wformumstige Diur/wide icke
vort egit beste / kunde icke giøre ret skilff
myffe imellem det onde oc gode / meget
mindre ret kiende Gud / tiene hannem/oc
giffue hannem sin tilbørlige ære / vder
saa viide nogen aff sine Forældre eller
Tuctemester der til tuingis oc vnderuifis.
De huad kunde wi merckeligt bestille diff
imellem/ vden æde oc dricke/soffue oc læge/
oc søge effter atskillige tidsfordriffue.

And mand da komme saa viit met off/
naar wi ere Sexten ja vel tiue Aar
gamle / at wi icke haffue ydermere nogen
besynderlig Tuctemester behoff / da er det
vel stor vnder. Men wi skilics dog icke
strax derfaare ved møde oc arbeide. Thi
huer skal begiffue sig paa noget vist
haanduerck/til Bogen/Krigsbrug/Ripps
mandskab eller andet / som det kand falde
oc behagis. Den plog som huer saa haff
uer taget ved haanden/ den skal hand bliff
ue ved / vdi lang oc idelige øffuelse / om
der skal worde noget besynderligt aff.
Spender nogen Sporen for tilige aff
foden / da maa hand siden ride til Hoffue
paa ny/met større spot oc møde. Her

Fiorten Aar
gamle.

Mandens
Ander.

HEr effter skal huer sette foden vnder
sit eget bord/ oc vorde sin egen Mand
paa sin fri haand. Men hand finder
liden frihed oc huile. Sorg oc omhu
følger hannem naar hand gaar vd / oc
møder hannem i dørrer naar hand gaar
ind. Met sorg oc omhu soffuer hand/ de
staa oc for hans seng naar hand opuaag-
ner. Disse gæster side til Bords met han-
nem/ reise oc vandre met hannem til Land
oc Vand. Nu maa hand tencke paa
Hustru oc Børn at nære / paa tiunde oc
Husholding at sette til rette. Onde van-
artige naboer paa huer side/ oc wtro tiun-
de inden dørrer/ ere ick de mindste graas
haars aarsage.

Haffuer oc nogen almindelig befal-
ling / i det Aandelige eller Verdslige
Regiment / da finder hand snarligere
wtack end tacknemmelighed / for størst oc
troligst arbejnd. De huad er nu mere al-
mindeligt/ end huad som met wmage er
funderid oc opbyggt/ det met wmage driff-
uis til bage oc nædbrydis aff effterkom-
mere. Haffuer oc nogen sine Guds gaff-
uer/ da affuendis de onde der ved / oc for-
uende hannem hans lycke/ saa meget dem
er mueligt.

Hoff

Hoff Bønder oc det almindelige
haanduercks folk/gigris icke megen hiems
søgning behoff/ wi vide vel alle/at de haffs
ue ingen ro huereken dag eller nat / men
Narle oc silde slide deris alder bort met stor
bekymring. Saa gaar ingen dag bort/
vden sin synderlig møde/trætte/sryet/sare
oc modgang. Høre wi en god tiding/
da bebudis der fire onde tuert imod paa en
anden side. Ingen glæde vden sorg i
Verden. De ingen sorg allene.

Offuer den mangesfold Synd oc
ondskab / som bedriffuis i alle Stater/
fand ingen fuldnoek klage. At foracte
Guds ord holdis blant de Ugudelige for
en ringe ting. At misbruge Guds hellige
naffin / regnis blant dem for stor ære. At
bedriffue løssactighed oc wylshhed / straffis
icke mangestæds. Hoffinod haffuer fors
dressuit ydmyghed / Løgn sandhed / oc
wdyd fromhed. Trohiertighed findis
neppelig vnder Solen. Suig / Nager/
Berighed/ bedrageri/ sinans oc Hæckery
driffue nu all handel oc vandel. De de
som ville være fromme/ tørre ingenstæds
biude deris tieniste frem / saadan Folk
tiene nu intet i Verden. Her aff følge
hine

hine almindelige Landplager oc store syn-
destraff/som Guds retfærdige Dom paa-
fører. De er derfor ey at forundre/ at wi
høre idelig Krig oc Blodstørtning/ Pestis-
lens oc andre farlige smittesiuger/ Hun-
ger oc Dyrtyd/ Fængsel oc trengsel/ skat
oc tynge/ som altsammen tillige paa-
kommer. De i alt dette maa den fromme
lide med den onde/ dog hand beuaris eller
henryckis fra Guds vredis Dom oc
Syndestraff/ saa Sielen vorder intet at
skade.

Alderdom.

Ala det allersiste kommer da Alderdom
smigende paa oss. O Jammer/ O
selendighed. Nu haffue wi leffuit vort
liff til ende/ oc haffue endnu aldrig lærd
ret at leffue. Vi ere nu vorden til Børn
igen/ wi skulle være de Vise. Vi haffue
arbeidet at wi vilde haffue nu ro/ see her er
først den store sorg. De smaa Børn haff-
ue søt paa skibdet/ nu side de store/ Foræl-
derne paa hietet. Alderdom er siugdom
nock i sig selff. Hør/ døden er for dørræn
oc banker paa. Haarene falde aff. En
part høre lidet/ en part aldelis intet.
Nogle lide bryst paa deris øyne/ nogle ere
aldelis stoekblinde. Maalet feiler/ farff-

uen

uen fortuendis/ ansietet falder/ Tenderne
ere borte/ kand end nogen æde en ske fuld
eller to/saa smager det dog intet: Anden
vorder stæket/ hiertet vercker/ henderne
ryste/ kæppen er den tredie fod. Hoffuit
uerck/ Eiperle/ Podal/ Pleurisis/ Sten
oc anden vduortis oc induortis suaghed/
tage selff herbere met vold/ i det skæbe-
lige bolige vort Legeme. Saa side
oc ligge mange vden rørelse/ oc ere til at
see/ ligere døde Mennisker end leffuende.
Huer mand kædis ved at omgaaes eller
rygte off.

HEr træder nu den forfæckelige Død ^{Døden.}
frem. Fristelse oc anseetning/ for alt
det du haffuer giort i dit gantiske leffnet/
ville da giøre regenskab met din Samuit-
tighed. Der er da huerecken ro eller hui-
le/ før end Sielen siger Legemet gode nat/
oc skilies saa fra huer andre. Ere no-
gle saa gode venner til stæde/ da græde de
oc kand skee icke aff hiertet. Saa skeer
det/ at lige som wi met vore venner græde
vdi vor Fødsels time/ oc siden i suet oc
graad leffuede/ saa lække wi oc Døren til
met suet oc graad. Nogen sôdis wi/
nogen skulle wi her fra. Wi haffue intet

Job. 1.
Ecclesiast. 5.
1. Tim. 6.

3

færd

Eccles. 2.

Begræffuelse.

førd i Verden/ wi skulle oc intet føre vd
met off. Gods oc Rigdom komme an
dre til arff/ saa snart fremmede som dem
wi tenckte møst paa. De saa snart en
Daare som den forstandige fanger det at
raade offuer. De snarligere at arffuins
ge forliggis ilde end vel der om.

EN døde Krop ligger icke lenge før
end hand lucter. Thi haste de met den
til Græffuen. Drine saa i den deris spiz
se / indtil den foraadner alldelis til støff
oc aske/ som den er kommen aff.

Haffuer da nogen i dette korte lif/
giort noget gaat / da vorder det snarlig
forgæet. Haffuer oc nogen forseet sig/ ja
da veed mand at sige der aff / hemmelige
oc obenbarlige at giøre andre skade paa
deris gode ryete. Saa venner finde wi
here vdi vor ngd / men ferre ere de trofaste
effter voris dgd. Saa driffuis dette spil
altid/ fra en Slect til en anden all Ver
den offuer. Det er en manering oc fads
son/ men personerne alenist forandris i
tiderne.

See/ her haffuer du nu korteligen aff
maalet for dig/ oc sat faare dig som
vdi it spegel/ Menniskens lessnets korte oc
jams

jammerfulde dage. Kænd nu nogen træde
de frem / som tør sige / at dette leffnet her
paa Jorden er icke fult aff ælendighed?

Hvad skulle wi da gribe til raad? hvad
skulle wi klage eller trøste oss? Hedninge
haffue sagt/ at det vaar bæst aldrig at væ-
re fød / eller strax nogen vaar fød / hand
kunde met det allerførste hendø.

Her aff er det kommen / at wi læse
om it slaus Folk / som kaldes Thraces/
at de haffue hulden for seduanlig brug/ at
begræde den dag / paa huileken it Men-
ske bleff fød til Verden hosi dennem / oc
tuert imod/ forlystet oc glæd sig / den dag
paa huileken it Meniske hendøde. Der
met at giffue tilkiende/ at det vaar Men-
niskens bedre / at skilles fra lifuet ved dø-
den / end fødte til dette lifuis wsigelig
megen ælendighed.

Der som wi ville feste øyne allene
paa denne Verden oc hendis forfengelig-
hed / da er dette ret sagt oc giord. Men
løffte wi øynene oc hiertet til Himmelen/
da faa wi it andet mundheld. Jammer
oc kummer er megen / oc det for Syndens
skyld / som den hellige Scrift lærer oss.
Loffuit være Guds Søn vor HERRe oc
Zij fiere

Entenderlig
seduane hosi
de Thraces.

fiere Fressere Jesu Christo / som met sin
død oc pine / haffuer forløst oss fra alle
vore Siender / Synden / Guds vræde /
Lousens formaledidelse / Døden / Sathan
oc Hellsfuede : oc giffuet oss som tro paa
hans Naffn retfærdighed / Guds vens
skab / Syndernis forladelse / oc opuecker
oss paa den yderste dag / ved en ærefuld
Opstandelse / til det euige lifff oc Salig
hed.

Vdi det euige
lifff skulle vi
være fri fra al
jammer oc ær
lendighed.

Rom. 5.

Saaledis ved dette lifffs ælendigheds
betractelse / faa wi den rette smag paa
Himmerig / oc en hiertelig forlængelse der
effter. Thi endog wi visseligen / her paa
Jorden / ved Guds ords hørelse / aff den
hellig Aands naade / faa Troen / Syn
dernis forladelse oc det euige lifff i vore
hiertier / huor ved wi oc trøste oss / oc ere gla
de vnder størst bedrøffuelse / oc rose oss aff
Raarsitet vdi Haabet for den tilkommen
de Herlighed som Gud skal giffue. Dog
worde wi icke aldelis quiteret oc løse / fra
all modgang / som oss er gaffnlig at bære /
oc der hoff Gud taeknemmelig at forsøge
oc see vor Taalmodighed.

Fordi den fuldkommen Herlighed
forholdis oss til den yderste dag / som Jo
hannes

hannes siger: Mine elskelige / wi ere nu ^{1. Johan. 3.}
Guds Børn / oc det er icke endnu obenbar
ret / huad wi skulle være. De wi vide / at
naar det bliffuer obenbare / at wi skulle
være hannem lig / thi wi skulle see han
nem / lige som hand er.

Huad der kaldis at see Gud / hørde <sup>Huad det er
at see Gud.</sup>
wi tilforne aff Job / som er / at wi skulle
affskilics met alt det onde / oss haffuer plæ
get her i Verden / oc begaffuis paa ny
met Wdødelige herlige gaffuer / euig ære /
Wijsdom / hellighed oc glæde.

Derfaare skulle huercken Forældre
eller Børn frygte / i det euige lif / for sorg
oc kummer i deris fødsel. Thi Christus
siger selff hoss Mattheum: I opstande ^{Matth. 22.}
sen skulle de huercken tage til ecte / oc ey
lade sig tage tilecte / men de ere lige som
Guds Engle i Himmelen. Wi skulle
der være allesammen i lige storhed oc stæ
kelse / Brødre oc Søstere / i euig Rys
hed / hoss den reene oc kyske Gud.

Saa lange wi drage her dette Risp oc
Blod / da ere wi icke uden Syndig skøbe
lighed / for Synden som boer i oss / dog <sup>I det euige
lif skulle vi
aldrig kunde
synde.</sup>
det kand være inod vor vilie / Rom. 7.
Men i det euige lif / skulle wi befestis i

I iij

saa

saadanne fuldkommen Hellighed / at wi
aldrig skulle kunde Synde mere.

Der om vidner David klarligen i
den 116. Psalme. Du rygte min Siel
fra døden / mit øye fra grad / min fod fra
skrid. Jeg vil vandre for HERREN
i de leffuendis Land.

Huor som Synden icke er / der kand
Gud icke fortpørnis. Fortpørnis icke Gud
da straffis wi oc icke helder / enten met
den ene eller anden straff.

Der skal in-
gen sorg eller
uang vore i
der euige liif.

In summa / all den ælendighed / som
off metfulde oc forfulde / fra vor første
vndfangelse indtil Graffuen / den skulle
wi aldrig komme en gong ihu / off til den
alleringeste sorg / bedrøffuelse eller hoffuit-
uerck / meget mindre skulle wi haffue no-
get der met at skaffe.

Der skal ingen Siugdom / sorg eller
arbeid vare. Wi skulle da huercken haff-
ue Køen eller Keller behoff. Wi skulle
huercken plagis aff hede eller kuld / huer-
cken frygte Hunger eller nøgenhed. Wi
skulle huercken haffue behoff Lægdøm
imod strøbelighed / en eller beskemmelse ved
Krig oc Orlog imod vore Fiender. Men
leffue tilsammen i brøderlig tierlighed /
elike

elste aff gantske herte Gud oc off selff
indbyrdis.

Johannes i sin Obenbaring. Cap.
21. bescriffuer off den hellige Stad oc ny
Jerusalem / som er det euige lifff oc Him-
merig / siger at hand hørde en røst som
sagde : See der / Guds tabernackel hoss
Mennissen / oc hand skal boe hoss dem /
oc de skulle være hans Folk / oc hand selff
Gud met dem / skal være deris Gud. De
Gud skal afftoe / alle taare aff deris øyen /
oc Døden skal icke mere være / icke helder
sorg / oc ey skrig oc ey helder pine skal
mere være.

Paulus 1. Corinth. 15. effter at
hand beuiste Opstandelsen at være / taler
om det euige liffs wforkrenckelighed oc
wdpdelighed / met disse ord : Da skal det
ord / som staar screffuit. Døden er op-
slugen i Seger. Død huor er din Braad?
Hellsuede / huor er din Seger? Men
dødens braad ey Synden / oc Louen er
Syndens krafft. Men Gud være tack /
som gaff off seger formedelst vor HER-
re Jesum Christum.

Saadant er gantske trøsteligt for de
fattige Christine / som ere her paa Jor-

J iij.

den

Esaia. 66.
& 65.

den in militantj Ecclesia, oc lide Forfølgelse
oc allehaande genuordighed/ *Foris pugnas,*
intus paiores, som Paulus siger/ Huileket
altsammen skal faa en god ende / skeer det
icke her i Verden/ da skal det vist skee i det
euige lifff / der som wi skulle aldrig føle el-
ler fornemme nogen sorg eller ælendig-
hed/ men holde en euig Sabbaths dag/ i
huileken de første angist skulle forglem-
mis / oc være skulte for vore p̃yne / som
Propheten siger.

Det Andet stycke.

Det Andet stycke / som ieg gaff
faare om det euige Liff / er at wi skulle
icke allenist være euig fri fra hues ælen-
dighed/ wi her haffue lid / som nu er sagt/
men oc saa skulle begaffues met en usig-
lig ny Hertlighed oc fuldkommen ære/paa
Legemens oc Sielens vegne.

I.

Legemens
klarhed i det
euige lifff.

Om voris ærefuld Legemers skinnen-
de klarhed/ som skal offuergaa baade So-
lens oc alle Stjerners klarhed/ talis man-
gestæds i den hellige Scrifft.

Matth 13. siger Christus : da skulle
de Rejsfærdige skinne/ som Solen i deris
Faders rige.

Item/

Item/ Paulus Philip. 3. Vor om-
gengelse er i Himmelen / hueden wi oesaa
vente Frelseren Jesum Christum vor
HÆRre / huilcken som skal forklare vort
ringe Legeme/ effter den krafft/ som hand
oc kand giøre sig alleting vnderdanige.

Til de Corinthier / viser Paulus oss
hen til de Himmelske *corpora*, oc setter oss
en lignelse faare vdi de liuse Stierner/ oc
giffuer tilkiende / huordanne Legeme wi
skulle faa i Opstandelsen/ som skulle være
klare/ skinnende/ blancke oc igennem liuse/
tusindfold skignere end nogen Christal el-
ler Carbunkel.

Thi der som Gud almættigste / met-
deler disse Himmelske Legemer/ Stierner
oc Planeter / saadan en klarhed / de som
dog icke ere skabte til wdødelighed / men
skulle endeligen forgaa / naar Himmel oc
Jord oc huad som i dennem er / skulle aff
den siste Ild fortæris : huorfaare skulde
icke Gud vor Himmelske Fader / giøre
saadant met oss Menniske/ som ere skabte
til wdødelighed / effter hans eget Billede/
oc ved Christi Blod oc den verdige hellig
Aand/ fødte paa Ny / oc daglige bliffue
forklarede/ i vor Hærris Jesu Christi Vil-

J v

lede/

lede / fra den ene Klarhed til den anden /
ved H E R R E N S Aand / 2. Co-
rinth. 3.

Off begyndelsen bleffue vore Legemer
skabte til Liffuit oc vdsdelighed / men
formedelt vore første Forælders officier
trædelse / ved Dieffuelens suig / da ere de
henfalden i disse dødelige vilkaar / at de
raadne oc stincke effter denne naturlig
død / oc i en kort tid / kunde ved disse time-
lig ting / klæde oc føde / opholde oc styrcke
sig i deris mangfoldige skrøbelighed.

Imod disse vilkaar som dette natur-
lige Legem er metgiffuen / sætter off Apo-
stelen som haffuer været optagen i den tre-
die Himmel vdi Paradiss / fire besynderlig
vilkaar / som vore Legeme skulle begaffuis
met i Opstandelsen.

Den Første er / at det som
saais i raadnelse / skal opstaa vden raads-
nelse. Som hand vilde saa meget sige /
Her ere vi arme Adams børn / vndergiff-
uen forkrencelsen for Syndens skyld / saa
at Døden henger off stedse paa halffen /
oc vi dø dagligen indtil vi opløsis oc
vorde til Jord igen / som vi ere tagen
aff /

Det dødelige
Legems vil-
kaar i denne
Verden.

1. Corinth. 15.

Fire besynder-
lige Herlig-
heds vilkaar
som Christne
Legeme skulle
saa i opstan-
delsen.

1.

Te Legem
vden raadnel-
se.

aff / effter Guds Sentens oc affsagd
Dom/Gen. 3.

Men i opstandelsen/ skulde vore Le-
geme begaffuis met en euige præserua-
tiua oc Frihed/ inmod all raadnelse. Saa
at huercken Jld/ Bær/ Jord eller nogen
vlycke skal kunde føre oss Siugdom
paa / meget mindre nogen skadelig for-
dærffuelse.

Den Anden vilkaar er / at
det som saais vdi vanære skal opstaa i
Herlighed. Det er / Naar disse dødeli-
ge Legeme aff Siugdom forsmectis oc
nedslais til Jorden/ da gruer huer mand
for den stinckende krop/ holder for Næsen
oc viger det lengste der fra hand kand kom-
me ved/ indtil den vorder vdførd aff dør-
ren oc betact met den sorte jord/ oc bliffuer
der Ormemad.

Men i opstandelsen/ skal vore Lege-
me beklædis met saadan are / oc rigeligen
offuærpsis met saadan dyrebar vellucten-
hed / som skal offuergaa den allercødleste
Balsom / saa at der skal være vsigelig
lyst / at see oc omgaa is met huer andre
indbyrdis. Der skulde wi icke blues ved
vor

2.
Et ærefuldt
oc helligt Le-
gem.

vor nøggenhed/ som Adam oc Eva gjorde
i Paradiss / effter at Offuertrædelsen
vaar skeed: Men da skal sees paa oss ind-
byrdis / det hellige Kongelige oc Prester-
lige ornament/ vor Herris Jesu Christi
Blod / Retfærdighedens Gyldensneyt oc
den hellig Aand i vore hjerter obenbartlig
iblant oss alle.

3.

I kraftigt
oc sterckt Le-
gem.

For det Tredie / siger hand/
at det som bliffuer saæt i strøbelighed/ det
skal opstaa i kraft. Her er vor ælendige
leffneds Pilgrimsfærd/ vndergiffuen at
skillige fare/ vaade oc strøbelighed/ som wi
tilforne hørde talis om. Ja oc det døde
Legeme / kand icke verie sig selff / for den
minste Flue/ meget mindre driffue den fra
sig. Der ligge wi tunge som Bly / saa
otte eller Ti Menniske haffue vndertiden
noct at skaffe/ at de kunde bære it dødt Le-
gem til sit leirested.

Men i Opstandelsen skal det worde
sterckt oc mectigt / aldrig tuingis aff ar-
beid trældom/ møde eller fedommelighed/
men faa en bestandig fuldkømenhed paa
all induortis oc vduortis sind oc kraft.
Der skulle wi worde sterkere end Samson

oc

oe Samgar vaare. Huercken Jord eller
Mur / laaff eller jern skulle være off til
forhindring eller modstand.

Den Gierde vilkaar er / at det ⁴⁺ *Et Aandeligt Legem.*
som bliffuer Saaet it naturligt Legeme/
skal opstaa it Aandeligt Legeme. Dette
skulle wi icke saa forstaa / at vort Menni-
skelige kiod oc been skulle være borte eller *Augusti-*
icke i off / Men som Augustinus dette *nus.*
vdlegger oc siger. Huad som Menni-
skens væsen oc Natur er anrørendis /
da skal kiod end oesaa da bliffue / huorfaa-
re Christi Legem effter opstandelsen kal-
dis kiod. Men Apostelen siger / at det *Huad det*
skal opstaa it Aandeligt Legeme / som saa- *Aandeligt Les-*
is vdi raadnelse / fordi at det skal være da *gem er.*
saadan en enighed mellem kiod oc Aan-
den / at Aanden skal giøre det vnderdani-
ge Legem leffuendis / saa det skal ydermere
ingen vnderholding haffue for nøden.
De at aff off selff / skal intet være off
imod. Men lige som wi skulle vduortis
ingen Fiende fornemme / saa skulle wi oc
induortis icke haffue off selff til wien.

Her paa Jorden haffuer det sig met *Huad da*
off saaledis. Vde wi icke / da suelte wi *Naturligt Les-*
ihiel : *gem er.*

ihiel: Dricke wi ickē / da forsmecte wi til
døde aff tørst: beklædis wi ickē / da fryse
wi ihiel aff Vinterens frost/ Regen oc
anden saadan wuær: hæffue wi ickē Skib/
da kunde wi ickē komme offuer det dybe
Haff &c. De dog alligeuel kunde wi
ickē ved disse naturlige middel/ foruare det-
te naturlige Legem til euig tid/ men falde
daglige aff / indtil paa det siste wi helde
nød til Jorden oc der afflegger dette døde-
lige bolige.

Men i det euige lifff skulle wi faa it
Aandeligt Legem/ met sine Risp oc been/
som wi her hæffde/ lige som Christus effter
Opstandelsen / der hand gick igennem
lucte dørre ind til sine Disciple / dog skulle
wi intet begære eller hæffue behoff aff disse
timelige ting / som det naturligt Legeme
hæffde for nøden / her paa sin Pillegrimis
reise.

Exempel.

Saadant herligt/ synligt/ aandeligt
Legem/ som her omtalis/ findis nu ingen
stæds vnder Solen. De try Christi
Disciple/ som vaare paa Læbor Bierg
met hannem/ saae saadanne tre Legemer/
den tid de saae Mosen oc Eliam tale met
Christo i denne hans ærefuld forklarelse.

Item/

Item / alle elleffue Apostler tilfants
men/ oc de andre Brødre oc hellige Chris
tine som saae Christum oc omgickis mee
hannem / de fyretine dage/ effter at hand
opstod aff Græssuen fra de døde / oc op
foer synligen / i sin herlige Triumph til
Himmelen fra dennem.

Der hen skulde wi ocsaa mee Tro oc
tancke/ see til vor HERR oc hoffuit Jes
sum Christum / offuer huileken/ døden
haffuer nu aldelis ingen Rætt eller mact/
oc en helder skal haffue til euig tid/ offuer
dem som ere ved Troen i Christo Jesu.

Vigeruiff som Paulus haff
uer her giort i disse fire maader skilffnyssse
imellem dette dødelige som wi her drage oc
det ærefuld Legem som wi skulde bekomme
i det euige Liff. Saa synis hand oc her 1. Cor. 15.
samme steds noget tilforn / at giøre ic
skilffnyssse paa den klarhed / som hellige
Menniskers Legeme skulde begaffuis mee
i Opstandelsen.

Thi saaledis siger hand / Solen
haffuer en anden klarhed / Maanen en
anden klarhed / Stierner en anden klar
hed. Thi en Stierne offuergaar den
anden

anden vdi klarhed. Saa er oc de dødis op-
standelse.

Daniel befligest vdi sit tolfte Capi-
tel / samtycker met Paulo / der som hand
siger : De som lære skulle skinne som
Himmelens skin / oc de som vise mange
til Retfærdighed / lige som Stierne al-
tid oc euindelige.

Skal der da ogsaa være no-
gen skilsmisse / paa de hellige
Menniskers Legemers klar-
hed i det euige Liff?

Dette er vist aff Guds ord / at
alle som Tro paa Christum / oc
vdi hans naaffns bekiendelse oc paakal-
delse hensoffue / skulle allesammen paa
Dommedag opueckis til en euig ære oc
herlighed / endrecteligen at faa oc besid-
de. De tuert imod / alle vantro / Guds
ords oc Naadis foractere / som vdi deris
forherdede Synd oc ondskab ere hendøde /
skulle fremdragis / til euig vanære / spot /
spee oc pine. Dog alligeuel siger oss
den hellige Schrift / som wi nu hørde aff
Daniel

Daniel oc Apostelen / at der skal være
skilsmysse paa klarhed iblant de Hellige/
oc desligest paa vanære oc pine iblant de
Wgudelige fordømte Syndere.

Huad som de frommes klar-
hed er anrørendis / skal det være som Au-
gustinus siger : *Diversi lucebunt sancti, sed
omnes erunt in Cælo. Splendor dispar, Cælum
commune.* Det er : De Hellige skulle skins-
ne met wlige klarhed / men de skulle dog
alle være i Himmelen. Deris klarhed
er wlige / men Himmelen haffue de alle
til lige.

Wlige le-
gens klarhed
iblant Hella-
gen i det ewige
lyst.

Thi ligeruiff som den ewige Ketsær-
digheds Soel / Christus / met sit Euan-
gelij liuss oc gissel / opluuser den gantske
Verden / der som mand icke sycker dørren
oc Porten til for hannem / oc haffuer vdi
sit Christendoms Firmament / Aandes-
lige Maane oc Stierner oc atskillige
flaus lærere / huer met sine atskillige gaff-
uer beprydede : Saa skal oc Gud met at-
skillige klarhed i det ewige lifft begaffue huer
tro Christen / effter som den haffuer været
mest slutig oc hefftig / met allerstørst arbeid
ydmyghed oc taalmodighed vnder For-
følgel-

R

følget

følgelse giort sit embede oc forbið sin for-
løfning.

Exempel.

Saaledis skal Noah/ den tro oc lang-
modige Retfærdigheds Predickere/ som
met sin Talent haaffuer megit forhuerrff-
uet oc indlagd/ saa en herligere oc skionere
ærens Krone/ end en anden almindelig
from Leuit eller Predickere/ som met sine
gaffuer/haaffuer værre villig til at bede dag
oc nat/ lære/ formane oc trøste/ oc de hel-
lige Høhyverdige Sacramenter at vddele.

Helgene i
Himmerige
skulle icke aff-
umds ved
høye andre for
den vilige
klarhed.

Her ved skulle alle Guds helgene
indbyrdis glædis/ saa langt er der fra/ at
de skulle affuinds ved huer andre/ for den-
ne herligheds vilgelighed. Thi som Au-
gustinus siger: *In ciuitate Dei Rex veritas,*
Lex caritas, Dignitas æquitas, Pax felicitas,
Vita æternitas. Item/ it andet steds: *Non*
erit aliqua inuidia disparis claritatis, quoniam
regnabit in omnibus vnitas charitatis. Det er/
Der skal ingen Affuind være for den vil-
lige klarheds skyld/ fordi kjerligheds enig-
hed/ skal regnere i alle.

Blige pine
oc vandrere i
blant de for-
dømte i Hæff-
uede.

Huad som de Vgudelige de-
ris euige plage belanger/ da skal der oesaa
være skilffinnysse iblant dem/ paa deris pi-
ne oc vandrere.

Thi

Thi de som met vilie oc vidfskab haffue
forfuld Sandheds lærdom oc imod
deris egen Samvittighed / foractet E-
uangelij klare luff / hinc Prestehadere oc
Kirckers offuere / oc de som met it skendigt
syndigt lessned oc falsk vildfarende Lær-
dom / obenbarlig haffue giffuet forargelse
fra sig / saa at Euangelium maatte høre
ilde for deris wgudelige væsen oc mange
ere vorden forspørde ved dem / dem skal si-
re Fordømmelse oc grueligere plage oc
vanære offuergaa i den alledybeste
Hellsuedis affgrund.

Christus siger selff / at Phariseernis
fordømmelse skal vorder haardere end de
andre deris. De at de Capernaiter /
Nazarener oc de til Bethzaida / skulle
ligge dybere i Hellsuede oc skarpere straff
fornemme / end de andre Folck / som icke
haffue seet Christi almectige gierninger /
vnderlige Mirackler / oc hørd hans herli-
ge skigne Predickene.

Den euige Fordømmelse vden all
ende / Guds vrede vden all trøst / oc Hells-
uedis plage vden all forleskelse / offuergaar
alle dem til lige / som icke tro paa Jesum
Christum / men Fordømmelsens wlige

Exempl.
Matth. 23.
Luc. 10.

Huor aff den-
ne pinis vol-
gelighed kom-
met.

storhed oc pinens atskillige haardhed /
kommer aff Bantroens fructer / oc for-
misgierningers oc ondskabs mangfoldi-
ghed.

Thi saa siger Christus selff Lucæ 12.
Den Suend som veed sin Herris vilie /
oc hassuer icke giort der effter / men er ic
fissactigt / æregærigt / forsømmeligt oc
spottist Menniske / hand skal lide mange
hug/effter Mosiss Stadsordning. Men
den som hassuer forseeet sig imod sin vilie
oc vidskab/ skal icke saa haardeligen straf-
fis. Fordi den som er meget gissuet oc be-
falet / aff den samme skal oc meget vds-
kressuis/ paa det/ at Guds aluorlige Ret-
færdighed / til lige met hans vsigelige
Barmhiertighed mod Liusens Børn i
Himmelen oc paa Jorden / effter all bil-
lige leilighed / oc huer sin fortieniste / skal
sees oc gaa for sig / i all euighed.

II.

Mangfoldige
søgne gassuer
i det enge liff
paa Sidelens
wegne.

Nar wi hassue saaet saadanne
herlige klare oc subtilige Legemer / som
nu er omtalet / at Gud vil begassue sine
vdualde Børn met / saa skal oc Gud met-
dele off en fuldkommen forstand/ Retfær-
digheds hellighed/ tierlighed oc glæde.

Aff

Aff denne fuldkommen Bissdom/
skulle wi kiende oc vide Guds vilie oc
hans hellige Maiestatis Guddommelige
værelse/som er en sand euig almectig Gud
oc tre atskillige Personer / Fader Søn oc
hellig And tilhobe.

1.
Fuldkommen
Bissdom i det
euige lif.

Her om taler Paulus/ 1. Corinth. 13.
oc givrer skilssmykke paa det vidskab wi
her haffue / oc paa det wi skulle faa i det
euige lif/ i disse tre maader.

Først siger hand / at det vidskab wi
her haffue / er wfuldkommen oc i stycke
tal/ saa at endog wi faa vnderuisning i
nogle parter/ saa staar der dog meget til-
bage / som wi icke bliffue vdlærde vdi.
Men i det euige lif skal det wfuldkom-
men afflade / der skulle wi forstaa oc vide/
alt det her haffuer været skult for vort
mørcke skel oc fornufft.

2.
En slus
skilssmykke is
mellem den
Bissdom vi
her haffue oc
den vi skulle
faa i Himmes-
rige.

For det andet / siger hand / ere wi
som hine smaa Børn / de som met møde
lære/ huad som dennem aff deris Læ-
mester faaregiffuis. Forgætte oc snar-
lig huad de en gang haffue lærd / oc tuile
fast om det som de icke strax kunde aff sig
selff vdragunde oc begribe. Men i det
euige lif / i den Himmelske Academj oc

2. m

2.

Vniuersitet/ der skulle wi være Mend/
afflegge alt det som barnactigt er / oc væ-
re vdlærde Doctores allesammen aff
Gud. Skulle en haffue behoff at bryde
vort Hoffuit met atskillige tungemaal oc
Konster at lære / oc en at forspørie oss hoff
andre/ enten at høre deris vnderuijsning
eller læse deris Bøger oc Scrift / men
være selff vdlærde aff Gud / oc vden all
tuil giffue bestandig samthede/ saadanne
vidskab oc herlige sandheds fuldkomne
Lærdom.

3.

For det Tredie/ siger Paulus/ at wi
nu see igennem it Spegel / i it mørckt
ord/ men da ansiet fra ansiet. Det er /
den stund wi ere her den hellig Aands Dis-
scipel / oc vnderuiss om Guds Guddom-
melige vilie oc værelse/ finde oc fornemme
wi vel / at vore hierter opluiss / oc trøstis
met en krafftig glæde / som er oss lige ved
it klart Spegel/ aff den hellig Aands for-
arbeidelse / Men dog skeer saadant ved
Ordet alleniste / som er vel sant oc klart
i sig selff / men mørckt for vor Menne-
skelige forstand oc imod den fuldkommen
kundskab at regne / som wi skulle begaff-
nis met i det euige lif. Der som wi
skulle

skulle huerecken haffue behoff at tro eller
forhaabes nogen ting ydermere / thi det
skal altsammen da rigeligen fuldkommis
i oss / som oss er her tilsagd / wi skulle see
Gud ansiet fra ansiet / oc Gud selff skal
være allting i alle.

DEr skal da oc saa / icke alleniste ^{2.}
denne skadelig gæst / den oprindelig ^{Fuldkommen}
arffuesynd / som haffuer boet met vold / ^{hellighed i}
som en Tyrant / i dette vort syndige legem ^{det euige Liff.}
her paa Jorden / aldelis vddrissuis : Men
wi skulle allesammen beklædis induortis
oc vduortis met fuldkommen Retsfærdig-
hed. Vort hierte / Sind / oc gantse
kræfft / skal tiene / ære / oc prise Gud i en
sand ydmyg oc rettsindig / varafftige oc be-
standige hellighed.

Dilligest vdi vort hierte oc alle ^{3.}
affecter / skal brende oc skinne en ret ^{Fuldkommen}
skaffen oc fuldkommen elskelighed / til ^{hellighed i det}
Gud allmechtigste oc alle Guds hellige vds ^{euige Liff.}
ualde indbyrdis.

Her aff kommer det / at Paulus saa
høveligen roser kierligheden / 1. Cor. 13.
der som hand siger : Du bliffuer Troen /
A iiij Haabet /

Haabet/ Kierlighed / disse try/ men Kier-
lighed er størst iblant dem.

Det giører Paulus derfaare / fordi
at Troen oc Haabet/ skulde da saa en ende
som sagd er/ men Kierlighed/ som end oc
saa haffuer viideligen haffd at skaffe
blant Mennissen her paa Jorden/ skal da
først betee sig retsindig mod Gud/ pur oc
reen vden smitte / fuldkommen foruden
all breck/ euig foruden all affladelse oc for-
hindring/ oc Andelig foruden all kigde-
lige anfecting oc beblendelse. Disligest
mod alle Himmerigis rigis metarffuin-
ge/ huilcke wi indbyrdis / skulde vnde saa
gierne all den ære oc herlighed wi haffue
til felligs/ som off selff i alle maade.

4.
Fuldkommen
glæde i det es-
uige Liff.

Den lyst oc glæde / som her vil
metsølge / er vsigelig oc vandelig.
Huad vil det dog vorde lystigt/ at see vor
Frelser Jesum Christum / huorledis
hand haffuer anammet/ vort Menniske-
lig kigd oc blod/ oc haffuer det end da i sin
forflarede ære oc herlighed. Huad vil
det oc være en stor glæde / at omgaaes
iblant de hellige Engler / oc siunge Gud
i Himmelen euig loffsang med dennem.

Intet

Intet er vnder Solen eller paa den
gantste Verdens freids/ saa lystigt/ saa
dyrebar/ saa herligt/ som kand i det aller-
mindste lignis/ ved denne wendelige ære
oc vsigelige glæde/ at wi skulle være den
leffuendis Guds bolige/ bliffue altid i
hannem oc hof hannem/ skue oc see han-
nem/ lige som hand er.

Himmerlga
Rigis ære oc
glæde er vofi-
gdig oc euig.

De dette altsammen som nu er om-
talet/ skal icke være/ paa en dag eller vdi it
Aar/ ja icke aleniste i tusind eller tusind-
maal tusind Aar/ men til euig tid/ for-
uden all ende. Fordi tusind Aar ere
for Gud som en dag/ oc en dag som tusind
Aar. Allting skulle der være vden affla-
delse/ vden fedsommelighed oc all ende.

Derfaare kand intet Menniske her
paa Jorden/ enten met tunge vdsige/ eller
met tancke begribe/ saadanne herlighed.
Den offuergaar Englemaal/ Prophetiske
oc Apostoliske Vijsdom oc veltalenhed.
Hvilket den ypperste iblant Propheterne
Esaias/ oc den besynderligste iblant Apo-
stlerne/ Paulus/ met stor forundring be-
kiende oc sige: Inted þye haffuer seet/ oc
inted þye haffuer hørt/ oc det er icke kom-
met i noget Menniskis herte/ som

Esai. 64.
1. Cor. 2.

R v

Gud

Gud haffuer bered dem/der hannem elcke.
Wi fornemme det vel her i vore hier-
ter / ved den hellig Aands leffuende oc
kræfftige trøst / men wi huercken fuldkom-
meligen haffue det her/ ey helder kunde
forstaa det i dette dødelige tiid. Naar
wi komme der hen / da skulle wi først fulds-
kommeligen faa oc forstaa det.

Adtraa eff-
ter det euige
Liff.

Huor er nu nogenstæds sande Christ-
ne / som icke ved saadan herlighed oc glæ-
de / føler sit hierte opløfftis oc brende aff
adtraa / til at skilles her fra / oc snarlig
komme did hen ? Forlengis dog alle
Creatur/ som ere nu stedse i banghed/ eff-
ter denne Guds Børns obenbarelse oc
omhyggeligeligen fortsøffue effter de vd-
ualdis herlige frihed/ som Paulus giffuer
tilkiende Rom. 8. Huorfaare skulle da
oc icke wi / som føle i vore hierter det euige
Liffs begyndelse/ met hiertelig adtraa oc
sueckendis begæring / sige met David/
Kundgiør mig Herre veien til Liffuit.
Hoff dig er offuerflødig glæde/oc en lystig
værelse hoff din høyre haand euindelige.

Psalm. 16.

De Vgudelige/ som vilde gierne til
euig tid være her paa Jorden/ ere bange/
mistroefte oc tilsraadige/ rædis for døden
oc sige.

Wig

Mig vnderer at ieg saa lystig er/
Ieg leffuer/ veed icke huor lenge her/
Skal dø/ veed icke naar ieg skal bort
Ieg farer her fra/ veed icke huort.

Men den Gudfryctige som er visse
paa sin Salighed oc adtraaer effter det
euige lifff/ hand siger:

Mig vnderer at ieg saa sorgfuld er/
Thi ieg bliffuer icke alle dage her/
Naar Gud vil/ skal ieg kaldis her bort.
De Gud være loff/ ieg veed vel huort.

Vdi saadanne Christelige fortrøst-
ning/ bestandige Haab oc bekiendelse/ hen-
soffnede denne salige Herre / Johan
Friis. De met hiertelig adtraa / met
Gudelige suck i Jesu Christi paa kaldelse/
oc met en fredelige frimodighed / begærede
forloff aff Gud i Himmelen/ at fare fra
denne forfengelige oc suigefuld Verden/
til Himmerigis rigis trygge borgerskab
oc vbesuigelige arffuedeel. Der som
hand visseligen forhaabtis/ at saa i stædet
for disse timelige ting / som hand her
forloed / langt hyppmere Elenodie oc
Himmelske liggendefø/ som en ere verd at
lignis/ ved denne jordiske oc forgengelige
Rigdom.

Met

Met saadanne herlige trøst / mine
gode Christne / skulle wi effter dette oc
Jobs exempel / forlæsse oc stercke vore ban-
ge hierter i denne grædedal. Miste wi
here / Gods oc Rigdom / Hush oc hjem /
Sundhed oc Karsthed / oc huad saadant
mere aff disse timelige ting / som wi
haffue fiere / da ere wi visse paa den euige
oc wforgengelige Rigdom oc ære / som off-
er tillagd oc berid / ved vor fiere Frelser
Jesum Christum / i Himmerigis rige.

Paa det allerfiste besluter nu
Job / denne sin Troes obenbare bekiendels-
se / met en wryggelige Amen / oc vil sige
saaledis. Paa denne min Tro oc kund-
skab / om min Frelser / er ieg visse vdi
mit gantske herte / oc haffuer nu saa fat-
tet denne trøst / i mit hiertis skrin oc skiod /
oc stadfestet den met den hellig Lands se-
gel oc pant / at ingen wlycke skal riffue
den fra mig. Huereken bedrøffuelse eller
angist / huereken armød eller ælendighed /
Siugdom eller timelig vanære / huereken
det neruærindis eller tilkommendis / huer-
eken det høye eller dybe / Død eller Liff /
Engel eller Fjæstedsøme / eller noget an-
det

det Creatur / skal tuinge mig fra denne
bekiendelse oc trøstelige salighedens rette
kundskab. Paa denne min Tro oc be-
kiendelse/ forbier ieg nu effter Guds Guds-
dommelige vilie / oc inderligen forlengis
effter forløffning her fra / oc vil huad hel-
der ieg leffuer eller døer altid være HEN

SENS/ tro paa min Frelsere/
elske hannem / dyrcke han-
nem oc prise hannem
i all euighed.

Saa haffue wi nu / mine go-
de Christne / hørd paa denne tid / disse
tuende stycker / aff Guds naade forklaris/
huilcke ieg aff begyndelsen fremsatte.

Først om denne salige Herre / Jo-
han Friis / en kort summa / paa hans
gantze leffneds Historie / oc ved huad
merkelige dyder oc Guds gaffuer / hand
aff den hellig Aands naade / beridde sig
vejen til den Christelige affgang oc frede-
lig hjemfærd / som hand fick fra denne
Verden / til det euige lifff oc Salighed.

Derz

- Dernæst haffue i hørd / den from-
me taalmodige Jobs trøstefuld bekiendel-
se / om vor kiere Frelseris oc saliggjøreris
1. Jesu Christi person oc Embede / Om en
2. visse oc ærefuld Opstandelse paa Dom-
3. medag / oc om den fuldkommen glæde
oc herlighed / som Guds vdualde er berid
i det euige Liff. Ved huileken trøst / hand
haffuer som en sterck Kempe / strid en god
Strid oc offuermunden sine Fiender /
Syndfristelse / Dødens forstreckelse oc
alle Dieffuelens ansecting oc gloende
Pile.

Huileke merckelige exemplar / i
disse tuende parter aff denne Predicken /
ere oss faaresat / til at efftersølge / at wi
saa kunde leffue Christeligen oc bære
taalmodeligen denne tids pinactelighed /
som Job gjorde / at naar vor yderste
time kommer / wi da kunde saa en Chris-
telig affskeed her fra / som denne salige
Herre / Johan Friis gjorde : oc kunde bes-
staa for Guds ansiet paa Dommedag /
met dennem begge oc alle Guds vdualde /
oc vorde vor HÆRris oc Frelseris Jesu
Christi / metarffuinge til det euige
Liff.

Huo

Huo som met aluorlige forlengelse/
 fortøffuer effter Guds børns obenbarelse Rom. 8.
 oc deris vdfkaarelse/ oc aff hiertet adtraaer
 effter Legemens forløfning oc verquægel Act. 3.
 sens tid / hand sige aff mund oc hiertens
 grund :

Rom Herre Jesu Christe/ oc lad din
 siste røst hørís / sla allting i en hob til-
 sammen/ optend Himmel oc Jord / frels
 endeligen din lille hiord fra Dieffuelsens
 Tyrannj oc all denne Verdens gruelig
 forargelse/ oc hensfør oss til vor rette hjem
 i det euige Fæderneland / for dit dyrebar
 Blods oc fortienistis skyld/ du som est den
 eniste euige Frelser/ sande nødhjelpere oc
 tilskickede Dommere offuer de Døde oc
 leffuendis. Dig skee met din fiere Him-

melske Fader oc den verdige hellig

Aand / loff / priiff oc ære/
 i all euighed.

Amen/ Amen/

Amen.

EPI.

Græffscrift/

som ere screffne denne

salige Herre / Johan Friis /

effter hans død / hannem til

en euig oc taetnemmes

lig ihukoms

melse.

Psal. 112.

Den Retfærdige skal aldrig
forglemnis.

CLARISSIMO VIRO, NO.

bilitate generis, Pietate, Sapientia & Virtute
excellenij, Dn. Petro Oxe, Domino de Gisselfeld,
Magistro palatij & Regis & Regni Daniae dig-
nissimo atq; prudentissimo, Mecanaty ac pa-
trono suo, perpetua observa-
tia colendo.

S. D.

ECCLESIAE DEI IN HI-
sce Regionibus Nutritius &
Cuius pientissimus; Potentissimo-
rum Regum Daniae, Fridericj I.
Christiani III. Friderici II. totos
L. Annos, Cancellarius prudentissimus, atq; adeo
Regni Senator consultissimus: Academiae Haf-
niensis Conseruator primus, imprimis beneficus.
Qui vltra multiplices Animj, Corporis & Fortu-
nae dotes, quae & ad eiusmodi amplissimam mu-
neris dignitatem, requirj: & maximj quosque
nominis, aeternit atq; consecrare, iam inde vsq; ab
Heroicis temporibus, non vulgi tantum censura,
sed & Sapientum concordi calculo, existimantur;
fuit in his praeterea diuinitus maximè admirabi-
lis, quod esset, Generis suj nobilissimj & vniuer-
sae nobilitatis Daniae ornamentum incompara-
bile: Scholarum egregius fautor, Musarum in-
signis patronus: Pauperum iuge solatium: Op-
pressorum Ara: Afflictorum portus: Aui no-
stri

*stri delitiæ: & omnium ordinum atq; ætatum,
multiingæ virtutis exemplar absolutissimum.
Vir in hoc nostro orbe Septentrionalj, ob innumera
præclarè & benè facta, perennj memoria lauda-
tissimus: ob moderatissimj animi, arduam gene-
rositatem & innocentia morum suauissimam
gravitatem, etiam apud externos populos, fama sui
nominis, gratia & autoritate, reuerendus. Di-
uinarum atq; humanarum disciplinarum, sed
Antiquitatis peculiariter, omnimodi cognitione,
tum propter incredibilem Ingenij acrimoniam,
atq; inusitata memorie tenacitatem, tum propter
exacti Iudicij dexteritatem & rerum memora-
bilibum felicem experientiam, ad miraculum vsq;
excellens. Heros tetragonus, perpetuò celebs, in
summa gloriæ fastigio, Dei, Sui ipsius & omnis
decorj, catus memor: supra Fortunæ minas, sem-
per & ubiq; sibi constans. Tuus clarissime Do-
mine Magister aulae, antiquus & percarus ami-
cus: Mecænas meus æterno amore prosequendus,
Iohannes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby
& Hagested. Annos natus LXXVI. Men-
IX. Di. XIII, iam huius vitæ satur &
melioris ardenti flagrans desiderio, heri hora XI.
vespertina, inter affinis sui Biornonis Andreae
Dni de Stenholt & meas manus, in vera Iesu
Christi inuocatione, placidissimè obdormiendo, ex
hac vita in celestem commigravit.*

Hoc T. E. in nostro marore & luctu com-

munj, diutius celare non potui, quamuis lætiora
si diuina sic visum fuisset Prouidentia, mallem
nunciassse. Oro Deum patrem dominj nostri Iesu
Christi, vt te quam diutissimè saluum & incolu-
mem conseruet, vt frui tua ope & opera, possint
Respub. Ecclesiæ & scholæ & vniuersa deniq;
patria nostra carissima. Amen. Coagij 8. Id. De-
cemb. Anno dominj 1570.

Tuæ Excellentiaë deditissimus.

Andreas Senerinus Velleius.

INTERESSE,

AD

TVMVLVM INCOMP A-
RABILIS HEROIS, IOHANNIS
FRIIS DN. DE HESSELAGER,

mecenatis sui longe multumque
carissimi.

FAMA.

CUr hoc tam tristi obmutescunt funere Musæ,
Orbatæ portu, flamine, remigio?
Aut dolor est lacrymis, aut maior carmine virtus
Temporis aut meriti non satis esse rear?

MVSÆ.

Et nos & charitum pia numina, vera fatemur,
Noster, prò dolor, & portus & aura obiit:
Sed Tempus desit, desunt sua præmia factis,
Mens stupet in magnis, Musa minor merito est.

A. S. V.

Fleros volumand boreo vel fatis
X Iovis vit superis
X propriè ipsi dicebant, heroes qui olim ob sua merita
X dedicabant sinu herules

Endskylding paa Poeter-
 nis vegne/ at de icke strax giorde off-
 uer deris fromme affdøde Patron oc be-
 ste ven/ salige Johan Friis/ deris klage-
 sang oc Egrim/ men haffue for-
 tøffued indtil den-
 ne tid.

F A M A.

Hvorfaare haff dette saa sorgfuld Eig/
 Ere alle Poeterne stille?
 Som haffue her mist/ en ven vden suig/
 Som dem saa meget gaat vilde?
 Er sorgen større end nogen graad?
 De dyden end ord kunde være?
 Eller er paa denne tid icke Forraad/
 Som hør til saadan Mands ære.

M V S Æ.

Det maa wi met Tacknemmelighed/
 Poeterne alle vel sige:
 At wi haffue mist det huilestæd/
 Vi saa ret aldrig hans lige.
 Her feil ekon tid oc plictige skyld/
 Som wi ere ringe at giffue:
 De smaa sorg tale/ de store ligge sfiuld/
 Hans naffn dog euig skal bliffue.

A. S. V.

£ iij

APOSTROPHE HEN-
RICI RANTZOVII AD IOHAN-
NEM FRIIS, CANCELLARI-
VM REGIS DANIAE
FRIDERICI II.

Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
Frisi, canitie sparsae decente caput.
Nam tua Rantzouio certè de sanguine creta
Est Auia, vt versu te quoq, iure canam,
Addo tamen maius, duplici vt te iure nepotes
Rantzouidum, hos inter me posuisse legant.
Nam tua te virtus ad summos vexit honores,
Insuper & studij præmia larga dedit.
Id quod erat geminis facundus Nestor Atridis,
Dania te sensit Regibus esse suis.
Externum bellum bellè non cesserit vlli,
Si non sit Nestor consiliūq, domi.
Longa igitur tibi nent fatales stamina Parca,
Implentes vitæ lustra bis octo tua.

H. R.

Hoff

HE HEN
II AD NAY
NCELLAR
DANLE
RICI
Hoff Erlig oc Velbyrdig/
salige Johan Friis' Contrasej/
som findis paa Erlig oc velbyrdig mands
Henrich Rangkous gaard Bredenberg/
iblant mange Forsters oc andre ædle
Herrers personer / som der ere
affmalet/ere disse Rim aff
Latinen vdsat. Anno
Dominij

1570.

I dette tal horer oc Johan Friis/
I blant disse Herrers skione:
Den Danske Adels ære/sit Fæderlands
Oc Alderdoms deilig krone. (priiss/

I Randzouer fromme i tencke her paa/
Som vore effterkommer skulle være:
For tuende orsager monne hand her staa/
Oc haffuer for andre den ære.

Hand er vor Slect oc byrd saa nær/
Oppaa sin Mørnis vegne:
Som klart oc meget obenbar er/
Fra tredie Led at regne.

L iij

Den

Den anden oc billig orsag vaar/
At ieg hannem her loed sette :
Hans mangefold dyd oc lærdom stor
Som hannem ophøyer met rette.

Det Nestor vaar den veltalend Mand/
De grædske Konger vene :
Det samme met ord oc raad vaar hand/
De Danske Konger fine.

Forgeffuis det er sin fiende met frig/
Til Land oc Vand at søge :
Naar mand ey haffuer hiemnie hof sig
Nestor met raad hine trygge.

Thi gaff dig Gud du ædle blod/
Du gode Johan Friis at finde
En alderdom rolig/ lang oc god/
De Himmerigis rige at vinde.

Henrich Randzou til
Bredenberg.

An

D. ET. Æ.

S.

ANno Dominij M. D. LXX. Coagij, quod
est Sielandiæ oppidum, mortuus est Iohan-
nes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby
& Hagested. Vir dignitate maximus, & specta-
ta nobilitate clarus: Regum Daniæ, Friderici
quidem I. Vicecancellarius, Christianij verò III.
& Friderici II. Cancellarius Sapiens & Con-
siliarius fidelissimus. Hic quoniam Pietate, In-
genij dexteritate, Acumine, Doctrina, Iudicio,
promittitudine, reſtitutioneq, consiliorum antecel-
luit: non opibus tantum ex diuina benedictione,
Humanitatis officiis & Beneuolentiæ declara-
tione, plurimos superauit: Verumetiam, eam
virtutis existimationem apud omnes est consecu-
tus, vt & autoritate præstaret, & obseruantia
iusta perpetuag, a viris bonis coleretur. Et cum
nihil magis in votis haberet, quam vt veræ re-
ligionis & honestarum disciplinarum studia con-
seruarentur & ad posteros propagarentur, non
prætermisit quicquam, quod ad Scholarum con-
seruationem & vberiore Iuuentutis afflictæ
sustentationem, pertinere iudicabat. Postquam
autem hoc Pietatis & Humanitatis studio, con-
siliorum magnitudine & Pacis artibus Aulam
regiam, Annos L. secutus esset, nihilq, eorum

L 5

quæ

quæ ad Ecclesiæ, Patriæ & Reipub. incolumita-
tem facere videbantur, omisisset, in filij Deij ve-
ra inuocatione, placidè ex hac vita discessit, die
V. Decemb. Etatis suæ anno LXXVII.
constanter & feliciter transactæ. Cui hoc mo-
numentum, in perpetuam Pietatis, Virtutis &
meritorum memoriam, hæredes atq;
amicj posuerunt.

Nicolaus Kaas Dominus de
Thorup, F.

EODEM OMNES COGIMVR.

Ho-

D. O. M. S.

ONESTO ET VERE

nobili viro, Dn. Iohannj Friis,
Casparis F. Castrorum Hesselager
Borreby & Hagested Domino.

Qui serenissimis ac potentissimis
RR. DD. Friderico I. Christiano III. & DN.
Friderico II. &c. Slesuicæ, Holsatiæ Ducibus,
&c. rerum in Dania potentibus, officio supre-
mij Cancellarij, in Aula tantorum principum,
totos L. Annos, feliciter maximaq; cum laude
functus est. Nec vel in compensandis summa hu-
manitate beneficijs, amicorum spem: vel in ac-
ceptis iniurijs vindicandis, aduersariorum metum
vnquam fefellit. Viro ob mirificum Ingenij acu-
men, Memoria in exhaustam firmitatem, Iudicij
acrimoniam, ac rerum cum scientiam tum vsum,
summamq; in vtraq; Fortuna sapientiam & mo-
derationem, planè incomparabilj. Quem generosæ
nobilitatis, qua ipse eminebat, præsidium: status
ecclesiastici & politici vinculum & patronum:
opt. artium Mecenatem: adeoq; dignitatis Reip.
Danicæ conseruatorem, ordines omnes coluerunt
vium & mortuum luxerunt.

Fratrj & patrio benè merito, Henricus Friis
Dn. de Orlunde, cum Liberis, & nepotib. Be-
neuolentiæ & mæroris socijs, bonorum grati
successores, P. PP.

Caspar Paslick Dn. de
Liddou. F.

En hellige Apostel Johan-
nes/ vdi sin Obenbarings sior-
tende Capitel / befales aff Guds
Mand at scriffue/ at deris gierninger skulle
følge dem effter som hendes vdi HÆren.
Det er/ at Guds børns gierninger / som
de haffue giort aff Troen / icke alleniste
skulle bære vidnisbyrd om deris Gudfrye-
tighed oc Tro paa den yderste Dommis-
dag/ Men oc saa skulle følge dem effter her
paa Jorden haff Mennisten/ ved en loff-
lige hukommelse/ oc dem som igenleffue til
gode exempel.

Saa haffuer nu/ Erlig/ Velbyrdig
oc salige Mand/ Johan Friis (hues leff-
ned oc affgang / ensfoldeligen vdi Sand-
hed er optegned oc omtalet / vdi denne
Predicken/ som forscressuit er) saa leffuet
vdi denne Verden / oc paa det siste hen-
soffuet vdi HÆren/ at hans gierninger
maa vel met ære oc Sandhed følge han-
nem effter/ ved en lofflig hukommelse/ oc
dem som igenleffue til gode exempel. De
vaar det vel at yncke at mand haffde man-
ge saadanne Mend/ aff huileste mand
fun-

funde baade i deris liffs tid lære meget
gaat/ oc effter deris affgang tryggeligen
gaa i deris fodspor.

Mar wi grandgiffueligen giffue ac-
paa denne salige Herris Johan Frii-
sis ganske leffned / da funde wi bemer-
cke/at hand haffuer (som huer viiss/Gud-
fryctig oc oprietig Mand bør at giøre)
haffd altid Gud / den Christen Kir-
cke/Menniskelige omgengelse/Sit
eget Huss / oc det kald som hand
vaar til betroet / for øyen. Fordi den
som vdi disse fem ting / retteligen stiecker
sig/hand maa vel kaldis Rig/Gudfryctig
oc viiss/hues exempel er vel værd at effter-
følge.

Gud haffuer denne salige Mand
saa haffd for øyen / at hand altid haffuer
beslittet sig her paa / at hand funde haff-
ue en god Samuittighed/som er den beste
Rigdom vdi denne Verden. De haff-
uer hand giffuet Jesu Christo ene den
ære / at hand er alle deris Saliggjörere/
som Tro paa hannem. Aff denne Tro
haffuer hand fryctet Gud/paakaldet han-
nem/tacked hannem/hørd/læst oc betencke
flit

Fem ting
som huer viiss
oc Gudfryc-
tig Mand
bør at haffue
for øyen.

sttueligen hans ord/ brugt Christi Testa-
mentis Sacrament / oc paa det siste ant-
uordet sin Siel/ vdi Jesu Christi haand/
met hiertens fryd oc paakaldelse.

2.

Vdi den Christen Kircke/ haff-
uer hand ladet sig kiende/ at hand haffuer
værit Guds barn. Met andre haffuer
hand søgt den Christen forsamling /
giort Bøn met dem/ oc haffuer beuist sine
metarffuinge til Himmerigis rige / det
er/ Christi Lemmer/ meget gaat. Guds
ords tienere oc Skoler haffuer hand som
en Fader haandthessuet oc forfremmet
vdi alle maade. Hand haffuer oc ick spart
Guds eller Pending / til at forfremme
Skolebørn met/ huor vdaff de oc paa den-
ne dag oc altid her effter/ met Guds hielp
haffue besynderlig behielpning.

3.

Vdi Menniskelige vduortis
omgengelse haffuer hand viiselig betencke/
huad en from Mand sømmer / oc der eff-
ter holdet oc sticket sig oprictig / vdi alle
maade. Som er/ at hand haffuer værit
Iustus, Grauis, Comis, Beneficus.

Iustus, Det er/ Retfærdig vdi handel
oc vandel.

Gra-

Gravis, Det er Udstadig vdi hans sær-
der / saa at huer mand hannem ærede oc
beuiste tilbørlig reuerens.

Comis, Beleffuen vdi sine ord oc tale/
saa at de frommeste vilde helst haffue om-
gengelse met hannem / baade for Lærdom
skyld / oc mange viise / lystige oc gode vnder-
uissning skyld. Saa at det er icke ringe at
haffue ædt en skeppe Salt met hannem.

Beneficus, At hand haffuer værre
rund oc beuist mange meget gaat / icke als
eniste met ord oc viise raad / men ogsaa met
Guds oc Pending / som mange vel maa
oc skulle bekiende. Ja lige som Gud haff-
de benedidet hannem met meget gaat / saa
loed hand oc sine Rilder vdslyde / mange
til gode oc gaffn. Huorfaare hannem nu
effterfølger / en from oc reiskicked Mands
rygte / vdi alle maade / huileket vore eff-
terkommere / kand skee / skulle bedre be-
kiende / end nogle aff dem som nu leffue.

Sit eget Haff / endog hand als
drig vaar giffte / regerede hand Christelige /
Kyskelige oc Erlige / vdi alle maade. De
som fromme vaare / beholt hand gierne
hoff sig oc de vilde nødigst fra hannem.
De

De som tiende vel / belønte hand vel / saa
at mange som ved hans hielp ere frem-
komne/befiende paa denne dag hans store
velgierninger/ oc end met grædendis taare
beklage/ at de haffue mist hannem. Hand
vaar icke en Epue vdi sit Huff/ men en
Fader/ som icke alting paa det skarpeste
vdrætte / men met all Taalmodighed
offuersaa.

5. Hans kald oc embede vdi Dan-
markis Rige vaar ypperligt / vdi huilcke
hand tiende trende Konger oc Danmar-
ckis Rige for en Canceler/met ære oc Tro-
skab/ hen ved halffrediesindstue Aar.
Vdi en Canceler ere fornøden fire dyder:
Sapientia, Prudentia, Iustitia, Autoritas:
Det er/ Wijsdom/ Forsigtighed/ Ketsær-
dighed oc Myndighed/ met huilcke / denne
salige Herre/ Johan Friis/ vaar ypperlis-
gen begaffuit.

Wijsdom haffde hand bekommet aff
lang studering oc aff mange Historier/
huilcke hand flitteligen haffde læst.

Forsigtighed haffde hand aff lang
forfaring oc aff naturlig skarpsindig-
hed.

Kets

99
Retfærdighed haffde hand aff Guds
fryet/ oc aff forstand vdi Low oc Ræt.

Myndighed haffde hand aff From-
hed / Adstædighed / Sandhed oc mange
andre dyder som hannem fulde.

Korteligen at sige / hand haffuer
all sin bestilling vdi sit Embede oc kald
met Gud oc ære vdræt/ oc er bleffuen der
vdi varafftigligen indtil sin dødedag.

Dette vilde ieg korteligen antegne/
paa mine vegne/om salige Johan Friis
leffned / paa det at de vnge / besynderlig
Adels personer/ som ville forfremme sig
met Gud oc ære vdi denne Verden/ oc
siden gladeligen skiltes her fra met en god
Samuittighed/ kunde haffue hans ex-
empel at efftersølge. Gud være

off alle Naadig/
Amen.

M

Nes

D. O. M.

ET

PERPETVÆ MEMORIÆ

IOHANNIS FRIIS, apud tres
Ordine, Daniæ Noruegiæ &c.
Serenissimos Reges: DD. Fride-
ricum eius nominis primum,
Christianum tertium & Frideri-
cum secundum, Religionis & Reip. amantissi-
mos principes, arcanorum omnium Consiliorum,
& priuatj sigillj custodis fidelissimj: Puræ reli-
gionis propagandæ, Superstitionis exterminandæ,
Schismatis præcauendj, Vindicis prudentissimj:
Ordinis tum Ecclesiasticj, tum Civilis in optimo
statu conseruandi, assertoris vigilantissimj: Pa-
cis publicæ obseruandæ & Belli auertendi con-
sultoris studiosissimj: Controuersiarum inter fini-
timos populos componendarum intercessoris dex-
terrimj: Opis in Aula egentium, ad tuendam
æquitatem Patroni integerrimj: Scholarum tu-
toris diligentissimj: Eruditorum quorumlibet ho-
minum Mecænatissimj: Pauperum
Scholasticorum bonæ indolis & spej curatoris
liberalissimj: Opum suarum in egenos eroganda-
rum dispensatoris profusissimj: Dominj & Ami-
ci meritissimi, ad extimulandam aliorum pieta-
tem, Martinus Aedituus Medicus scripsit & me-
mor Posteritas gratitudinis ergo, maxima om-
nium mæstitia P.

Dyd/ Fromhed oc Forstandighed/
Gantske Verdsens tuet oc ære :
Der til Bissdom oc Gudsfryetighed
Ligge sammen begraffuit here.

Met andre gaffuer oc dyder skigne/
Denne Herre haaffde beprydet/
Som sig aff Hesselager loed neffne/
Hues Lig er her nu ydet.

Saa bør at være deris høyre haand/
Som Lande oc Rige regære :
Jord oc gierning/ oprictig vaar hand
Ingen kunde hans bedre begære.

Hans vise raad oc snilde anslag/
Skulle vore effterkommer bekiende /
Jo mere oc mere fra denne dag/
Ville de sig ret besinde.

Gud giffue oss være tacknemmelig/
Som nu til bage monne leffue :
At tencke paa Noet oc icke paa suig/
De saadan affgang fortøffue.

*Iohannes Franciscus
Medicinæ & Philoso-
phia Doctor.*

Je

It Andet.
I Berden maatte ieg friste
O c see baade ont oc gaat/
Huor den store Antichriste
A ff Rom/ bedress stor spaat :

N y Synd oc fund ieg hørde
Fortiene Guds store straff.
R et vel mit hierte rørde
I esus/ met sandheds staff.

S it hellige Ord at mercke/
T il sig bad vende mig om.
I eg der for mig mod Klercke
Loed findis rund oc from.

H ielp/ raad/ god trost oc lære
E r ey spard nogen mand/
S aa tiende ieg met stor ære
Lang tid mit Fæderne Land.

A lting er mig nu bedre/
G ud kaldet mig hiem til sig :
E uig ieg hannem skal hedre/
R ig er hans naade mod mig.

Iohannes Thomas.

It

It andet.

L Klig oc Velbyrdig Johan Friis/
Til Hesselager hine vene :
Offuer all Danmark bar hand priis/
Der hand monne Krunen tiene.

Gudfryetighed oc Ketsfærdighed/
De fulde hannem baade til lige :
Forstandighed oc Barmhiertighed/
De monne en fra dem vige.

En Mand i tale/ en Mand i raad/
Hand vaar det vil ieg sige :
Der til vaar hand en Mand i dad
Saa vel mod fattig som Rige.

Det fand de store/ det fand de smaa/
Blant Adelen/ lege oc Lærde.
Aff hannem de alle god trøst kunde faa/
Naar de hans hielp begærde.

Hand leffuede vel/ hand døde vel/
Sig selff til glæde oc fromme :
Vdi Himmerigis rige er hans Siel/
Gud vnde off der at komme.

Erasmus Catholminus.

It Andet.

A Huorlunde Verdsens hiul omgaar
(Om Dyd maa nyde sin ære)
Dødelig men Danmarck staaer/
Bliffuer hand wi jordede here.

Met Viiffdom/rigdom oc verdslig maect/
Som Gud hannem met forlente :
Hand troelig oc vel foruden pract/
Baade Gud oc Riget tiente.

Kircker oc Skoler skulle sige der aff/
De menige mand hannem fiende :
De vide hānem tack end offuer hans graff
Her effter til Verdsens ende.

Saa troer ieg vist Gud er hannem blid/
De frelstē hannem fra all møde :
Hans Legem her huilis indtil den tid/
Wi skulle opstaa aff døde.

Iuarns Bartholinus posuit.

102
It Graffscrifte
offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig/saa
lige Henrick Friis til Orlande / som døde
paa sin Gaard/ den 9. dag Martii/ oc bleff
begrassuen vdi Hesselager Kircke/
Anno domini
M. D. lxxi.

Her ligger begrassuen effter Christelig
Som hand loed self begære: (viiss
Erlig oc velbyrdig Henrick Friis/
Hues naffn maa neffnis met ære.
Medgang oc modgang gaff hānem Gud
I sin tid at fornemme:
Dog som en Mur/ saa fast hand stod/
Indtil sin yderste time.
Hand fryctede Gud/ gjorde huer mand
De fattige loed hand spøde: (skiel/
Met Hussfru sin hand leffuede saa vel/
I fyretiue Aar vden møde.
Nogle aff hans børn de døde hannem fra
Vdi deris deiligste dage:
Try Aar hand paa sin Sotteseng laa/
Som det monne Gud behage.
Saa døde hand bort saa fredelig/
Hans Taalmodighed vel fiendis:
Hans døde Legem her huiler sig/
Hans Siel i Himmerig findis.
A. S. V.

It Graffscrifft

offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig / salige
Seue Margrete Bild / salige Henrick Frusis
effterleffuende Husffru / som døde paa ørlunde den 16. dag
Maai / som vaar næste fire vgers dag / efter at hun haaff
de ladet hederligen begraaffue sin Husbond / vdi
dette samme Aar efter Guds byrd /

M. D. lxxi.

Mine fiere Forældre / aff Barndoms
Hulde mig til tuet oc lære : (Aar
Dog ieg aff Slect velbyrdige vaar /
De acted det største ære.
Da Gud min Herre det haaffde forseet /
Jeg skulde i Ecteskab leffue :
Hans benedidelse bleff ey forget /
Tretan børn monne hand mig giffue.
Thi sette ieg mig disse fire ting for
Som til Salighed mest tiene :
Først Gud at dyrcke effter hans ord
Vden falsk aff Troen hin reene.
Dernæst min Husbond at haaffue fier /
De fyft i hellighed være :
All min omgengelse færn oc nær
Jeg førde i tuet oc ære.
Lige som ieg leffde met Husbond min /
Saa døde ieg oc til lige :
Vore Legeme huiles her vnder en Sten
Vore Siele i Himmerigis Rige.

A. S. V.

1. Tim. 2.

103.
Noгле besynderlige Sen-
tenzer oc skidne spraag / vdsæt paa
Danske Rim / aff salige Johan
Friis / som findis atskillige ste-
der paa hans Gaarde
opscreffne.

‡
MEMENTO MORI.

Formaning oc paamindelse at
mand skal saa søge disse timelige gods oc
Rigdom / at mand icke forgætter den
wforgengelig Liggendse Guds
ord oc det euige Liff.

Du mēnisse som staar effter rigdō oc gods
Betenck huor stacked du bliffuer der hof /
Vnden en kort tid før du veedst aff /
Da est du død oc lagd i graff /
Dine arffuinge komme dit gods at tage /
De tacke dig lidet for din vmage.
Du formeret icke dit gods effter deris tycke
Met Røet eller wræt acte de icke /
Findis noget wretferdigt i din Riste /
De ville det for den skyld icke miste.
Gaff du bort aff dit eget en ringe ting /
Runde de det vende de legge paa vind /

M v

De

De sige hand haffuer mig skild ved mie
 Det kaldis da deris som før vaar dit.
 Slig samme tack skulle de oc saa
 Aff deris arffuinge naar de affgaa.
 Effterdi dēne Verden er saa forgengelig/
 De der til meget wtacknemmelig/
 Da lad her intet være dig saa fier/
 At du fortørner din Gud som euig er/
 Less effter hans bud haff hannem mest fier
 Saa giffuer hand dig hiffid/naar du haff
 (uer intet her.

AETERNA ET COELESTIA
 ANTEFERENDA CADVCIS
 ET TERRENIS.

Huem denne Verdsens glæde haffuer saa
 At hand glemmer den som euig er/ (fier
 Naar Døden kommer oc hand vil raade/
 Da er hand snart skild ved dem baade.

DVM VITA MANET, STVDE-
 AMVS HONESTE POS-
 SE MORI.

Saa lenge vi lessue/skal huer adtraa/
 At hand en salig affgang kand saa.

*Fortunam reuerenter habere quicquid repente,
Summus ab exilij progrediendi loco:*

Agathocles Kong i Sicilien/
Der samme steds fød en Postmagers søn:
Befiende sin lykke met gierning oc ord/
Brugte altid Leerkar offuer sit bord.

¶

*Dulcia non meruit, qui non gustauit
amara.*

Cupido haffde lyst til honig at æde/
Da bierne hānem stunge forgick hās lade
Hans moder hānem spotter/hād icke veed
At hoff det søde/det sure følger med. (Det/

¶

ARIETIS MINISTERIVM.

Ninus i Assyria Kong oc Herre/
Loed Semiramis sin Dronning regere/
Hand vndte hende Riget en kort tid ene/
Siden tuang hun hannem/hand maatte
Hende tiene.

¶

*Canis festinans cæcos parit Ca-
tulos.*

Jeg haffuer det hørd/lad det saa være/
At Duen aff Skaden en konst skulde lære
Huors

Huorledis hun skulde sit Kæde opbygge
Baade deiligt oc fast end met stor trygge/
Saa snart den Skade en sticke henlagde
Den Due opslø met hast oc sagde/
Denne konst til prikke oppaa min sand
Jeg fand/ ieg er vdlærd/ ieg fand/
Derfaare lærde hun intet ydermere :
Som det gaar andre daarer flere.

§

*Hoc solum magni priuantur munere Reges,
Nemo quod his ausit dicere vera bonus.*

Blant dyrbar Skat oc alffens lyst/
Som Konger oc Førstier gjør rige :
Paa en ting lide de feil oc byrst/
Saa faa dem Sanden tør si.

§

ORA.

ORATIO IOSAPHAT.

2. Paralip. 20.

IN tenebris nostra & densa caligine mentis,
Cum nihil est toto pectore consilij;
Turbati erigimus, Deus ad te lumina mentis,
Nostra tuamq; fides solius orat opem,
Tu rege consiliis actus pater optime nostros,
Nostrum opus vt laudi seruiat omne tua.

I. C.

Kong Josaphats Bøn.

2. Krønick. 20.

Mar wi i nød/ saa raadeuuld ere/
At hofstoss en findis nogen hielp mere
Wi løffte/ O Gud/ vor herte oc hu
Til dig/ met stadige haab oc tro/
Regere vor raad oc gierninger saa/
De maatte til din ære fremgang saa.

Prentet i Kio:
benhaffn / aff Lau-
rentz Bene-
dicht.

M. D. Lxxj.

Cum Privilegio

ti
aff Law
me

Emi

h

